

DE JAREN VAN

BARTELTJE DORENBOSCH

1844 - 1907

DEEL III 1875 - 1855

INHOUD

1875.....	3
KEIZER GUANGXU (1875).....	3
WILLIAM M. TWEED (1875).....	5
1876.....	6
ALEXANDER GRAHAM BELL (1876).....	6
DE SLAG BIJ DE LITTLE BIGHORN (1876).....	7
NOORDZEEKANAAL OFFICIEEL GEOPEND (1876).....	9
1877.....	11
RUSSISCH-TURKSE OORLOG (1877-1878).....	11
STORMVLOED VAN 1877.....	13
1878.....	14
MENNO SIMONS.....	14
GIOVANNI PASSANNANTE (1878).....	16
BORINAGE (1878).....	17
1879.....	18
SLAG BIJ ISANDLWANA (1879).....	18
INDIAN BOARDING SCHOOL (1879).....	22
1880.....	23
DE FRANSE KANAALPERIODE (1880).....	23
EDWARD KELLY (1880).....	24
TRANSVAAL (1880).....	26
EERSTE BOERENoorlog (1880-1881).....	27
1881.....	29
EERSTE BOERENoorlog (1880-1881).....	29
AANSLAG OP TSAAR ALEXANDER II (1881).....	31
"KONING DER NEDERLANDEN" ZINKT (1881).....	33
VUURGEVECHT BIJ DE O.K. CORAL (1881).....	34
1882.....	36
JESSE JAMES (1882).....	36
NEDERLANDSE POOLEXPEDITIE 1882-1883.....	38
1883.....	40
KRAKATAU (1883).....	41
LES XX (1883).....	43
1884.....	45
ALEXANDER VAN ORANJE-NASSAU (1851-1884).....	45
KOLONIALE CONFERENTIE VAN BERLIJN (1884-1885).....	48
1885.....	51
HET VRIJHEIDSBEELD ARRIVEERT IN NEW YORK (1885).....	52
MARIA SWANENBURG (1885).....	52
SCHRIKBEWIND IN CONGO-VRIJSTAAT.....	52

DE JAREN VAN BARTELTJE DORENBOSCH

1844 - 1907

1875

GEBEURTENISSEN

JANUARI

5 - OPENING VAN DE OPÉRA GARNIER IN PARIJS.

12 - GUANGXU (ZIE AFBEELDING) WORDT KEIZER VAN CHINA.

KEIZER VAN CHINA
PERIODE: 1875-1908

KEIZER GUANGXU (1875)

KEIZER GUANGXU WERD IN 1875 DOOR KEIZERIN-WEDUWE CIXI OP DE TROON GEZET, TOEN HIJ NOG MAAR EEN KIND WAS. HIJ VOLGDE DE TOENMALIGE KEIZER TONGZHI OP DIE IN JANUARI DAT JAAR OVERLEED. OMDAT DEZE GEEN OPVOLGER HAD AANGESTELD, MOESTEN ER SNEL KEUZES GEMAAKT WORDEN. DE HEERSENDE ELITE WILDE EEN HEEL JONGE KEIZER, ZODAT DE KEIZERIN-WEDUWE AAN DE MACHT BLEEF. OP DIE MANIER BLEVEN HUN PRIVILEGES GEWAARBORGD. CIXI EN CIAN WERDEN WEER ALS CO-REGENTEN AANGEWEEZEN. ZIJ ZOUDEN DE JONGE KEIZER VAN ACHTER EEN GORDIJN HELPEN MET HET REGEREN TOT HIJ MEERDERJARIG WAS. IN 1881 OVERLEED KEIZERIN-WEDUWE CIAN OP 44-JARIGE LEEFTIJD. CIXI HAD NU DE VOLLEDIGE MACHT. IN 1887 WERD GUANGXU OP 16-JARIGE LEEFTIJD OFFICIEEL AL MEERDERJARIG VERKLAARD. ZIJN VADER YI XUAN (1840 - 1890) HAD ECHTER AAN CIXI GEVRAAGD OF ZIJ NOG ENKELE JAREN CO-REGENTE KON BLIJVEN. IN 1889 GING CIXI MET PENSIOEN. VLAK VOORDAT CIXI MET PENSIOEN GING, REGELDE ZIJ NOG SNEL GUANGXU'S HUWELIJK. ZIJ HUWDE GUANGXU UIT AAN ZIJN NICHT DIE LATER DE TITEL KEIZERIN-WEDUWE LONGYU ZOU KRIJGEN.

IN 1895 WERD HET VOOR DE KEIZER DUIDELIJK DAT ZIJN RIJK AAN HET AFBROKKELLEN WAS. IN DE EERSTE CHINEES-JAPANESE OORLOG HAD JAPAN NAMELIJK NET CHINA VERSLAGEN. ER WAREN DUS HERVORMINGEN NODIG.

IN 1898 KWAM DE KEIZER, NA EEN GESPREK MET DE RADICALE HERVORMER LIANG QICHAO, MET EEN REEK HERVORMINGEN. VAN 11 JUNI TOT 21 SEPTEMBER LIET HIJ HONDERDDRIE DAGEN LANG EDICTEN UITGAAN, DIE HET LAND IN ALLERLEI OPZICHTEN MOESTEN HERVORMEN, DE HONDERD DAGEN VAN HERVORMING. DE CONSERVATIEVE ELITE HAALDE CIXI DAARNA OVER DE REGERING OPNIEUW OP ZICH TE NEMEN. VAAK WORDT BEWEERD DAT DE KEIZERIN-WEDUWE HAAR NEEF DAARNA LIET OPSLUITEN IN HET ZOMERPALEIS. IN WERKELIJKHEID STEMDE HIJ ER ECHTER MEE IN DAT ZIJ OPNIEUW HET REGENTSCHAP VOOR HEM VERVULDE. DE MEESTE HERVORMINGEN WERDEN TERUGGEDRAAID.

IN 1900 WERDEN ER WESTERLINGEN OP KLAARLICHTE DAG GEDOOD. DIT WERD GEDAAN DOOR DE BOKSERS, REBELLEN DIE TEGEN DE KOMST VAN DE BUITENLANDERS WAREN. KEIZERIN-WEDUWE CIXI STEUNDE DEZE REBELLEN. IN HETZELFDE JAAR MOESTEN CIXI EN GUANGXU DE VERBODEN STAD ONTVLUCHTEN VANWEGE DE WESTERSE INVASIE IN PEKING. ZE ZOULDEN EEN AANTAL MAANDEN IN XIAN ALS VLUCHTELINGEN BLIJVEN. IN 1902 KEERDE DE KEIZER WEER TERUG NAAR PEKING. DE SITUATIE VERANDERDE NIET EN GUANGXU BLEEF EEN GEVANGENE VAN ZIJN EIGEN TANTE.

IN 1908 STIERF GUANGXU EN EEN DAG LATER STIERF CIXI. ER WORDT AANGENOMEN DAT CIXI NIET WILDE DAT GUANGXU NA HAAR DOOD OPNIEUW EEN HERVORMINGSPOGING ZOU WAGEN EN DAT ZE ER DAAROM VOOR GEZORGD HEEFT DAT HIJ VÓÓR HAAR STIERF, WAARSCHIJNLIJK DOOR HET GEBRUIK VAN ARSEEN. WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE ONDERZOEKEN BEVESTIGEN DIT.

GUANGXU WERD OPGEVOLGD DOOR KIND-KEIZER XUANTONG, OOK AL BENOEMD DOOR CIXI.

15 - HET DAVIDSFONDS TE LEUVEN OPGERICHT MET ALS MOTTO GODSDIENST, TAAL, VADERLAND, EN GENOEMD NAAR KANUNNIK JAN BAPTIST DAVID (1801 - 1866).

MAART

3 - CARMEN, DE OPERA VAN GEORGES BIZET, WORDT VOOR HET EERST OPGEVOERD.

PASEN - VERSCHIJNING EERSTE NUMMER VAN DE VLAAMSCHE VLAGGE, EEN TIJDSCHRIFT VOOR DE VLAAMSE KATHOLIEKE STUDENTEN.

APRIL

30 - INWIJDING VAN DE BEGRAAFPLAATS SINT BARBARA IN UTRECHT.

MEI

1 - DE INSPECTEUR VAN HET GENEESKUNDIG STAATSTOEZICHT IN NOORD-HOLLAND, JACOB PENN, OPENT OP DE TROMPENBERG BIJ HILVERSUM NEDERLANDS EERSTE SANATORIUM.

28 - DE GEMEENTEN HOENKOOP EN WILLESKOP KOPEN GROND AAN VOOR DE AANLEG VAN BEDELAARSKERKHOF WILLESKOP.

JUNI

22 - OPRICHTING VAN DE STOOMVAART MAATSCHAPPIJ ZEELAND DOOR PRINS HENDRIK EN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ. MET RADERBOTEN ZAL EEN VEERDIENST OP ENGELAND WORDEN ONDERHOUDEN.

JULI

28 - DE GROOTE STOORINGE IS EEN STUDENTENOPSTAND GELEID DOOR ALBRECHT RODENBACH EN ZIJN MEDELEERLINGEN IN HET KLEIN SEMINARIE ROESELARE TEGEN HET GEBRUIK VAN HET FRANS IN HET ONDERWIJS IN VLAANDEREN.

AUGUSTUS

25 - KAPITEIN MATTHEW WEBB ZWEMT ALS EERSTE OVER HET KANAAL. DE TOCHT VAN ENGELAND NAAR FRANKRIJK KOST HEM 21 UUR EN 25 MINUTEN. IN DE VOLGENDE VIJFTIG JAAR LUKT HET SLECHTS VIER MANNEN WEBBS PRESTATIE TE EVENAREN. DE SNELSTE VAN DEZE VIER LEGT IN 1923 DE AFSTAND AF IN 16 UUR EN 33 MINUTEN.

SEPTEMBER

8 - DE DUITSE PRIESTER ARNOLD JANSSEN STICHT IN STEYL BIJ VENLO DE MISSIONARISSEN VAN STEYL, TEN BEHOEVE VAN DE MISSIE OP CHINA.

OKTOBER

13 - IN DEVENTER WORDT DE SPORTCLUB UTILE DULCI OPGERICHT, TEGENWOORDIG DE OUDSTE NOG BESTAANDE VELDSPORTVERENIGING VAN NEDERLAND.

NOVEMBER

17 - HELENA BLAVATSKY RICHT MET ENKELE VOLGELINGEN DE THEOSOFISCHE VERENIGING OP.

DECEMBER

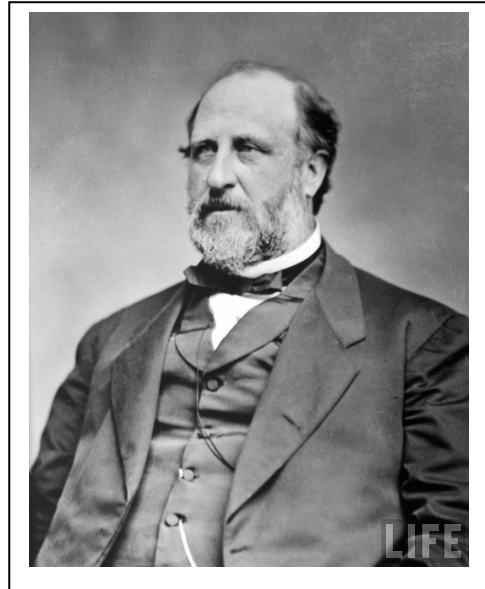
4 - DE BERUCHTE AMERIKAANSE POLITICUS WILLIAM TWEED (ZIE AFBEELDING) ONTSNAPT UIT DE GEVANGENIS.

WILLIAM M. TWEED (1875)

WILLIAM MAGEAR "BOSS" TWEED (NEW YORK CITY, 3 APRIL 1823 - ALDAAR, 12 APRIL 1878) WAS EEN AMERIKAANS POLITICUS. HIJ LEIDDE DE DEMOCRATISCHE PARTIJMACHINE IN DE STAD NEW YORK IN DE 19E EEUW, TAMMANY HALL GENAAMD EN WERD UITEINDELIJK VEROORDEELD VOOR CORRUPTIE EN VERDUISTERING VAN OVERHEIDSGELDEN.

WILLIAM TWEED BEGON ZIJN POLITIEKE LOOPBAAN IN HET STADSBESTUUR IN NEW YORK EN DIENDE ÉÉN TERMIJN ALS AFGEVAARDIGDE IN HET HUIS VAN AFGEVAARDIGDEN, VAN 1853 TOT 1855. HIERNA BEZETTE HIJ ONDER ANDERE EEN ZETEL IN DE SENAAAT VAN DE STAAT NEW YORK ALSMEDE ANDERE FUNCTIES IN HET STAATS- EN STADSBESTUUR VAN NEW YORK. GEDURENDE DEZE PERIODE VERGAARDE HIJ VOOR ZICHZELF EN ZIJN NAASTE HANDLANGERS VEEL MACHT. DE KLIK ROND TWEED WERD BEKEND ALS DE TWEED RING EN ZIJ OPEREERDE VANUIT HET HOOFDKWARTIER VAN DE DEMOCRATISCHE PARTIJ IN NEW YORK CITY, TAMMANY HALL.

TWEED EN ZIJN HANDLANGERS PLEEGDEN VOOR ONGEVEER \$30 MILJOEN TOT \$200 MILJOEN DOLLAR AAN FRAUDE. PAS NA EEN SERIE ARTIKELN IN DE NEW YORK TIMES IN 1871, KWAM AAN DEZE PRAKTIJKEN EEN EINDE. TWEED WERD IN STAAT VAN BESCHULDIGING GESTELD EN IN 1873 WERD HIJ VEROORDEELD TOT AANVANKELIJK TWAALF JAAR GEVANGENISSTRAF. NA ÉÉN JAAR TE HEBBEN UITGEDIEND KWAM HIJ VRIJ MAAR WERD TERSTOND WEER GEARRESTEERD. EEN CIVIELE PROCEDURE VOLGDE MAAR OP 4 DECEMBER 1875 SLAGDE TWEED ERIN TE ONTSNAPPEN. HIJ WERD UITEINDELIJK IN SPANJE DOOR DE AUTORITEITEN ALDAAR INGEREKEND EN UITGELEVERD AAN DE VS WAAR HIJ TOT AAN ZIJN DOOD, TWEE JAAR LATER, IN EEN GEVANGENIS ZOU BLIJVEN.

ZONDER DATUM

DE WEG LOSSER-OLDENZAAL WORDT VERHARD. ER MOET WEL TOL BETAALD WORDEN TOT 1910.

NEDERLAND VOERT DE GOUDEN STANDAARD IN.

DE OOSTENRIJKSE GEOLOGOEDUARD SUSS INTRODUCEERT HET BEGRIJP BIOSFEER.

1876

GEBEURTENISSEN

JANUARI

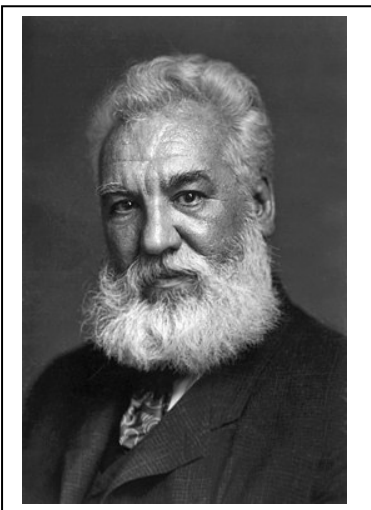
3 - KLAAS KATER RICHT HET NEDERLANDSCH WERKLIEDENVERBOND PATRIMONIUM OP, EEN PROTESTANTS-CHRISTELIJKE AFSPLITSING VAN HET ALGEMEEN NEDERLANDSCH WERKLIEDEN VERBOND. AANLEIDING TOT DE BREUK IS DE SCHOOLSTRIJD.

22 - DE ALMANAKREDACTIE VAN HET LEIDS STUDENTENCORPS LAAT OP HAAR DAGJE UIT EEN "KIEKJE" MAKEN DOOR DE FOTOGRAAF ISRAËL KIEK.

31 - OPRICHTING VAN DE HOLLANDSCHE TEEKENMAATSCHAPPIJ DOOR EEN AANTAL SCHILDERS VAN DE HAAGSE SCHOOL.

MAART

7 - ALEXANDER GRAHAM BELL (ZIE AFBEELDING) ONTVANGT PATENT VOOR HET UITVINDEN VAN DE TELEFOON. DRIE DAGEN LATER SPREEKT HIJ IN ZIJN TOESTEL DE HISTORISCHE WOORDEN TEGEN ZIJN ASSISTENT: "MR. WATSON, COME HERE. I WANT TO SEE YOU."

ALEXANDER GRAHAM BELL (1876)

ALEXANDER GRAHAM BELL (EDINBURGH, 3 MAART 1847 – BADDECK BAY (NOVA SCOTIA, CANADA), 2 AUGUSTUS 1922) WAS EEN SCHOTS-AMERIKAANS UITVINDER, AUTODIDACT EN DE OPRICHTER VAN DE TELEFOONMAATSCHAPPIJ BELL, DIE UITGROEIDE TOT DE AMERICAN TELEPHONE AND TELEGRAPH COMPANY (AT&T). BELL WERD GEBOREN IN SCHOTLAND, MAAR EMIGREERDE NAAR CANADA EN DAARVANDAAN NAAR DE VERENIGDE STATEN. HOEWEL BELL VAAK WORDT GENOEMD ALS UITVINDER VAN DE TELEFOON IS HET EEN GEDEELDE UITVINDING, WAARAAN OOK ANTONIO MEUCCI, ELISHA GRAY EN PHILIPP REIS EEN BIJDRAGE HEBBEN GELEVERD.

MAART - RUSLAND BEZET HET KANAAT KOKAND EN GEEFT, IN DE WOORDEN VAN TSAAR ALEXANDER II, GEHOOR AAN DE WENS VAN DE ONDERDANEN VAN DE KHAN OM RUSSISCHE BURGERS TE WORDEN.

APRIL

OPSTAND IN BULGARIJE TEGEN DE OSMAANSE OVERHEERSING.

MEI

8 - TRUGANINI, DE LAATSTE ABORIGINAL UIT TASMANIË OVERLIJDT.

13 - OFFICIËLE OPENING VAN DE SPOORLIJN AMERSFOORT-APELDOORN-ZUTPHEN DOOR DE HSM, DE TREINEN GAAN RIJDEN OP 15 MEI.

18 - DE FRANSE DICHTER ARTHUR RIMBAUD MELDT ZICH BIJ HET KOLONIAAL WERFDEPOT TE HARDERWIJK AAN VOOR LEGERDIENST IN NEDERLANDS-INDIË.

JUNI

14 - ONGEVEER 70.000 ZADEN VAN DE BRAZILIAANSE RUBBERBOOM WORDEN UITGEZAID IN DE KEW GARDENS BIJ LONDEN. DAARUIT ZULLEN DE 2800 ZAALINGEN VOORTKOMEN WAARVAN ALLE RUBBERBOMEN IN AZIË AFKOMSTIG ZIJN.

25 - DE SIOUX- EN DE CHEYENNE-INDIANEN WINNEN DE SLAG BIJ DE LITTLE BIGHORN IN DE BLACK HILLS IN DAKOTA. EEN AMERIKAANS CAVALIERIEREGIMENT ONDER LEIDING VAN KOLONEL GEORGE ARMSTRONG CUSTER WORDT VERPLETTEREND VERSLAGEN.

DE SLAG BIJ DE LITTLE BIGHORN (1876)

DE SLAG BIJ DE LITTLE BIGHORN, OOK WEL CUSTER'S LAST STAND (ZIE AFBEELDING) WAS EEN SLAG TUSSEN INDIANEN EN HET AMERIKAANSE LEGER, DIE OP 25 JUNI 1876 PLAATSVOND IN EEN VALLEI VAN DE RIVIER LITTLE BIGHORN, NABIJ CROW AGENCY IN MONTANA.

DE VOORNAAMSTE AANLEIDING WAS DAT TWEE INDIANENSTAMMEN, NAMELIJK SIOUX EN CHEYENNE, HUN RESERVATEN VERLIETEN EN ZICH VERZAMELDEN IN MONTANA OM ONDER LEIDING VAN SIOUX OPPERHOOFDEN SITTING BULL, CRAZY HORSE EN TOUCH THE CLOUDS VERDER TE VECHTEN TEGEN DE BLANKEN.

OM DE INDIANEN TERUG TE DWINGEN NAAR HUN RESERVATEN ZETTE DE US ARMY DRIE EENHEDEN IN, 1000 MAN ONDER GENERAAL GEORGE CROOK, EN DE ZEVENDE CAVALERIE ONDER LEIDING VAN GENERAAL GEORGE ARMSTRONG CUSTER, EEN ONDERSCHIEDEN EN VEELBELOVENDE JONGE BEVELVOERDER UIT DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG.

OP 25 JUNI ZAG CUSTER HET INDIANENKAMPMENT OP ONGEVEER 15 MIJL AFSTAND LIGGEN. TEVENS ZAG HIJ EEN GROEP VAN ONGEVEER 40 KRIJGERS. OM TE VERHINDEREN DAT DEZE GROEP HET KAMPMENT ZOU WAARSCHUWEN VERDEELDE CUSTER ZIJN GROEP IN DRIEËN EN ZETTE HIJ DE AANVAL IN, EEN BEVEL VAN HOGERHAND NAAST ZICH NEERLEGGEND. EËN AANVALSGROEP MOEST DE KRIJGERS VERHINDEREN HET KAMPMENT TE BEREIKEN. EEN TWEEDE AANVALSGROEP ZOU DE GROEP KRIJGERS AANVALLEN EN DAARNA SAMENKOMEN MET DE DERDE AANVALSGROEP OM HET KAMPMENT AAN TE VALLEN.

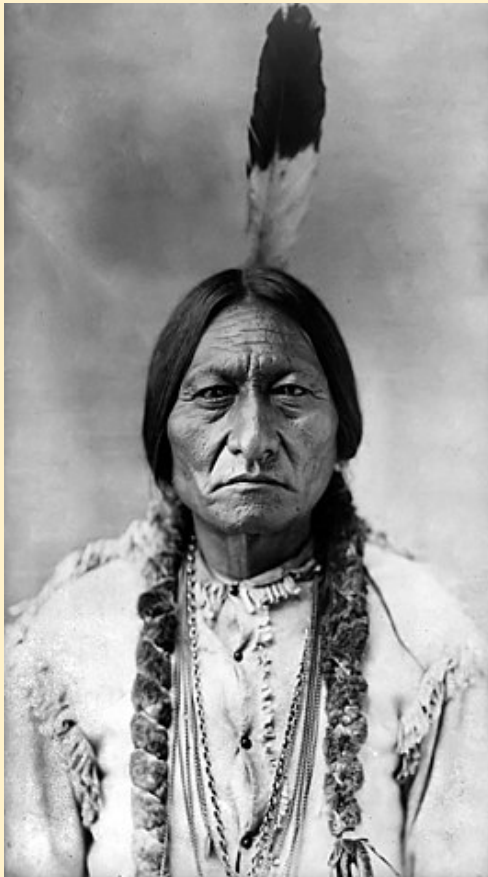

CUSTER WAS EEN TROTSE EN FLAMBOYANTE MAN, DIE ZICH GRAAG IN DE BELANGSTELLING BEVOND. HIJ WEIGERDE VERSTERKING VAN DE AANWEZIGE GATLING GUNS EN DE TWEEDE CAVALERIE; HET MOEST EEN OVERWINNING WORDEN VOOR DE 7E ALLEEN. DE INDIANEN HADDEN ONGEVEER DRIE KEER ZOVEEL KRIJGERS ALS DE AANVALSGROEPEN VAN CUSTER. HET GELDT DAAROM ALS EEN TACTISCHE FOUT VAN CUSTER OM ZIJN GROEP OP TE SPLITSEN TERWIJL HIJ AL IN DE MINDERHEID WAS.

CUSTER WAS EEN TROTSE EN FLAMBOYANTE MAN, DIE ZICH GRAAG IN DE BELANGSTELLING BEVOND. HIJ WEIGERDE VERSTERKING VAN DE AANWEZIGE GATLING GUNS EN DE TWEDE CAVALERIE; HET MOEST EEN OVERWINNING WORDEN VOOR DE 7E ALLEEN. DE INDIANEN HADDEN ONGEVEER DRIE KEER ZOVEEL KRIJGERS ALS DE AANVALSGROEPEN VAN CUSTER. HET GELDT DAAROM ALS EEN TACTISCHE FOUT VAN CUSTER OM ZIJN GROEP OP TE SPLITSEN TERWIJL HIJ AL IN DE MINDERHEID WAS.

DOORDAT ZIJN OPPONENTEN EEN OMTREKKENDE BEWEGING MAAKTEN ZAG CUSTER DAT HIJ OMSINGELD WERD. HIJ BEVAL ZIJN SOLDATEN OM HUN PAARDEN NEER TE SCHIETEN OM ZO EEN BESCHERMING TE VORMEN TEGEN KOGELS VAN DE OPRUKKENDE INDIANEN. CUSTER EN DE MEESTE VAN ZIJN MANNEN ZIJN HIERNA GEDOOD. UIT RECENT ONDERZOEK (VOORNAMELIJK AAN DE HAND VAN DE VINDPLAATS VAN DE KOGELS EN DE LOCATIE VAN DE LIJKEN) BLIJKT DAT ER MEER SPRAKE WAS VAN GROTE PANIEK EN WEGVLUCHTEN DAN EEN HEROÏSCHE "LAST STAND".

CUSTER WAS EEN VAN DE GROTERE AANKOMENDE GENERAALS VAN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG, MAAR ZIJN BESLISSING OM TOCH EEN KRIJGSMACHT AAN TE VALLEN DIE DRIE KEER GROTER WAS DAN DE ZIJNE, WORDT VANDAAG DE DAG NOG STEEDS ONDERZOCHT.

PORTRET VAN SITTING BULL DOOR
DAVID FRANCIS BARRY, 1885

HOEWEL SITTING BULL PERSOONLIJK NIET AAN HET GEVECHT HAD DEELGENOMEN, VLUCHTTE HIJ NA DE SLAG MET ZIJN STAM NAAR CANADA. BIJ ZIJN TERUGKEER IN DE VERENIGDE STATEN IN 1881 VERLEENDE DE REGERING HEM AMNESTIE. HIJ WERD IN 1890 DOOR ENKELE INDIANENAGENTEN DOODGESCHOTEN.

30 - SERVIË EN MONTENEGRO VERKLAREN HET OSMAANSE RIJK DE OORLOG WEGENS WAT ZE NOEMEN DE ONDERDRUKKING VAN DE SLAVEN IN BOSNIË-HERZEGOWINA.

JULI

1 - MET DE INLIJVING BIJ HET KONINKRIJK PRUISEN KOMT ER EEN EINDE AAN DE APARTE STATUS VAN HET HERTOGDOM LAUENBURG. HET LAND GAAT DEEL UITMAKEN VAN DE PROVINCIE SLEESWIJK-HOLSTEIN.

24 - DE HERVERKIEZING VAN DE MEXICAANSE PRESIDENT SEBASTIÁN LERDO WORDT DOOR ZIJN TEGENSTANDERS NIET ERKEND. JOSÉ MARÍA IGLESIAS ROEPT ZICH UIT TOT PRESIDENT.

SEPTEMBER

1 - DE KONINKLIJKE STERRENWACHT VAN BRUSSEL MAAKT HET EERSTE WEERBULLETIN. HET IS GEBASEERD OP DE ANALYSE VAN SYNOPTISCHE KAARTEN.

11 - BEGIN VAN HET KERMISOPROER IN AMSTERDAM. DE BEVOLKING KOMT IN OPSTAND TEGEN HET AFSCHAFFEN VAN DE JAARLIJKSE KERMIS.

NOVEMBER

1 - IN NEDERLAND WORDT HET NOORDZEEKANAAL GEOPEND.

NOORDZEEKANAAL OFFICIEEL GEOPEND (1876)

OP 1 NOVEMBER 1876 OPENT KONING WILLEM III OFFICIEEL HET NOORDZEEKANAAL. WILLEM GAF AANZET TOT AANLEG VAN HET KANAAL OM DE WERKELOOSHEID IN NEDERLAND TE BESTRIJDEN. VERDER HAD DE AANLEG VAN HET NOORDZEEKANAAL VOORAL ECONOMISCH BELANG: DE ROUTE VAN DE HAVEN VAN AMSTERDAM NAAR DE NOORDZEE MOEST VERBETERD WORDEN VOOR DE GROEIENDE HOEVEELHEID SCHEEPVAARTVERKEER DAT HIERDOOR HEEN MOEST.

NOORDHOLLANDSCH KANAAL

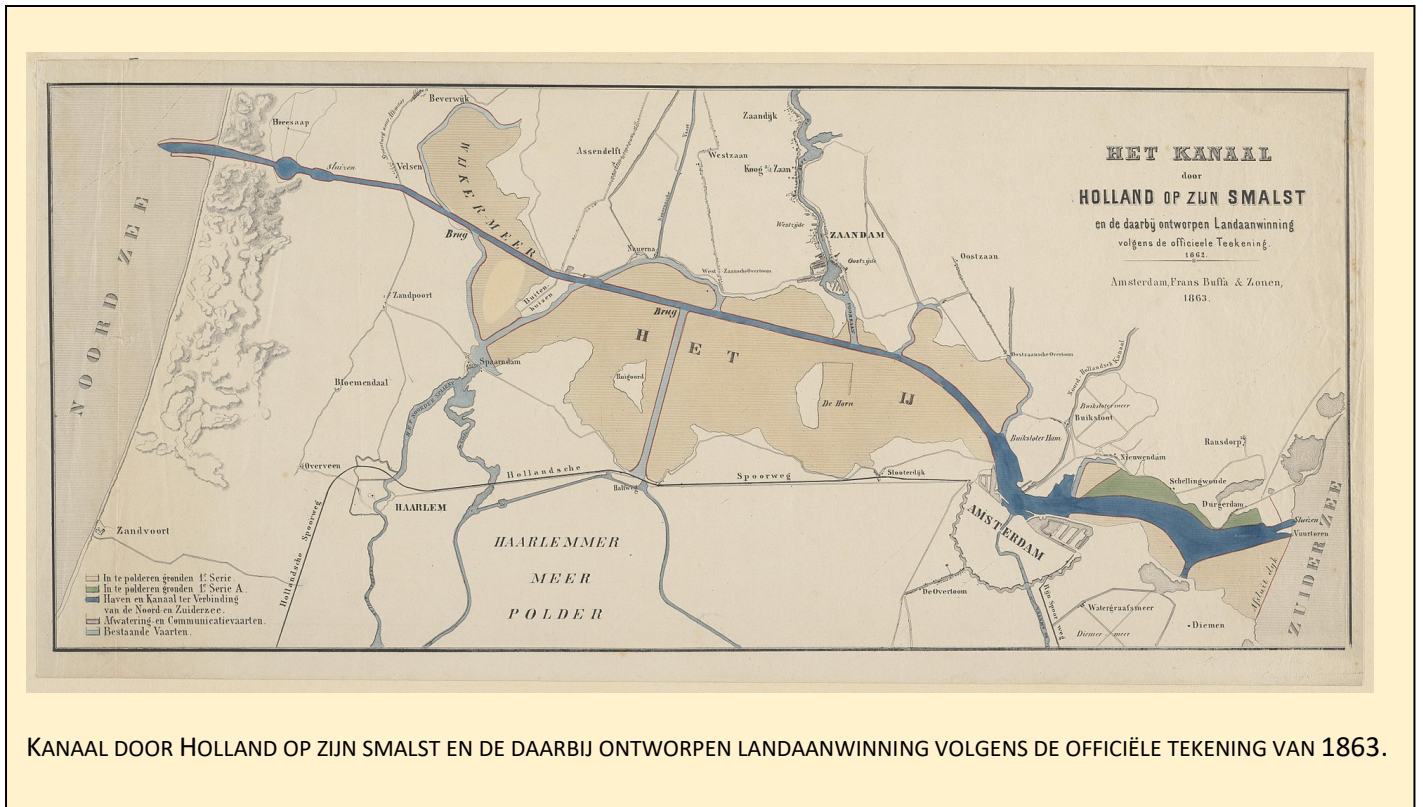
IN 1824 WERD HET NOORDHOLLANDSCH KANAAL IN GEBRUIK GENOMEN. DE HOEVEELHEID SCHEPEN DIE HET KANAAL PASSEERDEN NAM DE JAREN DAARNA TOE EN HET ECONOMISCHE BELANG VAN DE WATERVERBINDING WERD DAARMEE GROTER. IN DE JAREN '40 VAN DE 19E EEUW VOLDEED HET KANAAL ECHTER NIET LANGER AAN DE EISEN. KONING WILLEM III GAF DAAROM AANZET TOT VERNIEUWING. DAARMEE WILDE HIJ WERKGELEGENHEID CREËREN OM DE HEERSENDE WERKELOOSHEID TEGEN TE GAAN.

PLAN NIEUW KANAAL

VANAF 1848 WERD ER GEZOCHT NAAR ALTERNATIEVEN. IN 1852 STELDE DE GEMEENTE AMSTERDAM ZELFS EEN COMMISSIE IN DIE DE MOGELIJKHEDEN MOEST ONDERZOEKEN VOOR EEN KANAAL VAN HET IJ NAAR DE NOORDZEE. DE AANLEG VAN DIT KANAAL WERD EEN GROOTSCHEEPS PROJECT, MAAR DE REGERING BESLOOT PAS IN 1861 DAT DIT NIEUWE KANAAL ER OOK ECHT ZOU KOMEN. DE NEDERLANDSE OVERHEID VERSTREKTE EEN VERGUNNING VOOR DE EXPLOITATIE VAN HET KANAAL, WAARDOOR DE CONCESSIEHOUDER DE MONOPOLIE OVER HET NIEUWE KANAAL IN BEZIT KREEG. OP 16 JUNI 1863 KREEG DE AMSTERDAMSCH KANAAL MAATSCHAPPIJ (AMK) DE VERGUNNING TOEGEKEND VIA EEN KONINKLIJK BESLUIT.

OPENING NOORDZEEKANAAL

OP 8 MAART 1865 BEGON EEN ENGELSE AANNEMER MET DE WERKZAAMHEDEN VOOR DE AANLEG VAN HET NIEUWE KANAAL. ER WERD BEGONNEN MET GRAAFWERKZAAMHEDEN IN DE DUINEN VAN BRESAAP WAARNA ER VERDER DOOR HET DUINLANDSCHAP WERD GEGRAVEN TOT AAN DE NOORDZEE. OP 1 NOVEMBER 1876 WERD HET KANAAL, DAT GEDOOPT WERD TOT HET NOORDZEEKANAAL, DOOR KONING WILLEM III GEOPEND. HET NOORDZEEKANAAL WAS ZEVEN METER DIEP EN HAD EEN BODEMBREEDTE VAN ZEVENENTWINTIG METER. DAARMEE WAS HET VELE MALEN BREDER DAN HET EEDERE NOORDHOLLANDSCH KANAAL.

KANAAL DOOR HOLLAND OP ZIJN SMALST EN DE DAARBIJ ONTWERPEN LANDAANWINNING VOLGENS DE OFFICIËLE TEKENING VAN 1863.

21 - GENERAAL PORFIRIO DÍAZ ARRIVEERT IN MEXICO-STAD: BEGIN VAN HET PORFIRIAAT.

DECEMBER

4 - DE LUIKENAAR GEORGES NAGELMAEKERS RICHT DE COMPAGNIE INTERNATIONALE DES WAGONS-LITS OP OM NAAR VOORBEELD VAN HET AMERIKAANSE PULLMAN LUXE SLAAPTREINEN TE EXPLOITEREN.

8 - DE GOUVERNEUR VAN SURINAME CORNELIS ASCANIUS VAN SYPESTEYN VOERT DE LEERPLICHT IN VOOR KINDEREN TUSSEN 6 EN 12 JAAR. DE KOLONIE IS HET MOEDERLAND DAARMEE 25 JAAR VOOR. HET NEDERLANDS WORDT DE ENIGE ONDERWIJSTAAL.

ZONDER DATUM

IN NEDERLAND WORDT DE WET OP HET HOGER ONDERWIJS INGEVOERD. OP DE UNIVERSITEITEN NEEMT HET NEDERLANDS ALS VOERTAAL DE PLAATS IN VAN HET LATIJN.

SETH TOMAS ONTWERPT EEN UURWERK MET ALARM: DE WEKKER IS UITGEVONDEN.

IN NEW YORK WORDT HET CENTRAL PARK GEOPEND.

H.J. HEINZ COMPANY INTRODUCEERT TOMATENKETCHUP.

NEDERLAND EN PRUISEN SLUITEN EEN WATERVERDRAG. VAARWEGEN IN DE BEIDE LANDEN ZULLEN WORDEN VERBONDEN OM DE HANDEL TE BEVORDEREN, ZO ZAL EEN KANAAL ALMELO-NORDHORN WORDEN GEGRAVEN.

1877

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - IN HET VERENIGD KONINKRIJK TREEDT DE "ROYAL TITLES ACT" IN WERKING, DIE AAN KONINGIN VICTORIA DE TITEL "KEIZERIN VAN INDIA" GEEFT.

FEBRUARI

12 - ALEXANDER GRAHAM BELL DEMONSTREERT DE TELEFOON VOOR HET PUBLIEK MET EEN VERBINDING TUSSEN BOSTON EN SALEM, MA.

MAART

13 - DE JONGE AMERIKAAN CHESTER GREENWOOD KRIJGT PATENT OP DE OORWARMER.

OPRICHTING VAN DE VLAAMSE SOCIALISTISCHE ARBEIDERSPARTIJ (VSAP), MET ANTWERPEN ALS HOOFDZETEL, 8 JAAR VOOR HET ONTSTAAN VAN DE "BELGISCHE WERKLIEDENPARTIJ" (B.W.P.).

APRIL

12 - DE BRITSE AFGEZANT THEOPHILUS SHEPSTONE PROCLAMEERT OP HET KERKPLEIN VAN PRETORIA DE ANNEXATIE VAN DE BOERENREPUBLIC TRANSVAAL.

24 - OP HET BALKAN-SCHIEREILAND BEGINT DE RUSSISCH-TURKSE OORLOG.

RUSSISCH-TURKSE OORLOG (1877-1878)

GESCHIEDENIS

IN 1877 NAM HET KEIZERRIJK RUSLAND GROTE DELEN VAN HET OTTOMAANSE RIJK IN HAAR BEZIT EN DEELDE DEZE UIT ONDER DE SLAVISCHE LANDEN IN DE BALKAN. RUSLAND DROOMDE VAN DE BOSPORUS EN DE SLAVEN MAAKTEN ZICH KLAAR OM DE TURKSE LEIDERS AAN TE VALLEN.

OP 16 APRIL 1877 TEKENDEN ROEMENIË EN RUSLAND EEN VERDRAG TE BOEKAREST, WAARIN STOND DAT RUSSISCHE TROEPEN DE TOESTEMMING HADDEN OM TE MARCHEREN DOOR ROEMEENS GRONDGEBIED, ONDER VOORWAARDE DAT RUSLAND DE INTEGRITEIT VAN ROEMENIË RESPECTEERDE. DE MOBILISATIE BEGON EN ONGEVEER 120.000 SOLDATEN WERDEN MASSAAL NAAR HET ZUIDEN VAN HET LAND GESTUURD TER BEVEILIGING EN VERDEDIGING TEGEN EEN EVENTUELE AANVAL VAN DE OTTOMAANSE TROEPEN TEN ZUIDEN VAN DE DONAU. OP 24 APRIL 1877 VERKLAARDE RUSLAND DE OORLOG AAN HET OTTOMAANSE RIJK EN VIEL ROEMENIË BINNEN OVER DE NET GEBOUWDE EIFFELBRUG. ONGEVEER EEN MILJOEN TURKEN ZIJN TOEN GEVLUCHT NAAR TURKIJE.

DE VEROVERING VAN IZMAJIL IN 1877

GROOT-BRITANNIË VOELDE ZICH GENOOPT DE OPMARS VAN DE RUSSEN TE STUITEN, OMDAT DAARDOOR DE BRITSE MACHTSPOSITIE IN DE MIDDELLANDSE ZEE BEDREIGD WERD, DIE DOOR DE AANLEG VAN HET SUEZKANAAL VAN GROOT BELANG WAS GEWORDEN VOOR HET BRITSE KOLONIALE RIJK.

DE VREDE VAN SAN STEFANO MAAKTE IN 1878 EEN VOORLOPIG EIND AAN HET CONFLICT TUSSEN RUSLAND EN TURKIJE.

VREDE

DE VREDE VAN SAN STEFANO WAS ZEER IN HET NADEEL VAN DE TURKEN EN DE VOLLEDIGE ONAFHANKELIJKHEID VAN ROEMENIË, HET VORSTENDOM SERVIË EN HET VORSTENDOM MONTENEGRO WERD VASTGELEGD. DOBROEDZJA EN BESSARABIË KWAMEN AAN RUSLAND EN TUSSEN DE DONAU EN DE EGEÏSCHE ZEE KWAM VORSTENDOM BULGARIJE TE LIGGEN, DAT EEN OTTOMAANSE VAZALSTAAT MOEST WORDEN, MAAR DE EERSTE TWEE JAAR NOG MILITAIR DOOR RUSLAND ZOU WORDEN BEZET.

DE ANDERE GROTE MOGENDHEDEN WAREN VERBIJSTERD DOOR DE TOEGENOMEN MACHT VAN RUSLAND EN EEN ALGEMENE EUROPESE OORLOG DREIGDE. VOORAL DANKZIJ DE BEMIDDELING VAN BISMARCK, DIE ZICH ZELF IN DE ROL VAN "EERLIJKE MAKELAAR" ZAG, WERDEN DE GESCHILLEN BIJGELEGD OP HET CONGRES VAN BERLIJN.

BIJ DAT CONGRES VAN BERLIJN WERD CYPRUS TOEGEWEEZEN AAN GROOT-BRITANNIË EN TUNESIË AAN FRANKRIJK. TURKIJE KREEG KRACHTENS DE BESLUITEN VAN DAT CONGRES EEN DEEL VAN HET BIJ DE VREDE VAN SAN STEFANO VERLOREN GEBIED TERUG EN DE RUSSISCHE BESCHERMELING, DE VORST VAN BULGARIJE, MOEST DAAROM FLINK WAT GEBIED OPGEVEN.

28 - IN ROTTERDAM WORDT HET LUCHTSPOOR GEOPEND. HET 2,2 KILOMETER LANGE BINNENROTTEVIADUCT VERBINDT HET CENTRAAL STATION VIA STATION ROTTERDAM BLAAK MET HET ZUIDEN. OOK DE WILLEMSSPOORBRUG OVER DE NIEUWE MAAS WORDT IN GEBRUIK GENOMEN.

MEI

1 - DE NIEUWE AMERIKAANSE PRESIDENT RUTHERFORD HAYES TREKT ALLE FEDERALE TROEPEN TERUG UIT DE ZUIDELIJKE STATEN, EN MAAKT DAARMEE EEN EINDE AAN DE RECONSTRUCTIE.

2 - IN ROTTERDAM WORDT STATION ROTTERDAM ZUID IN GEBRUIK GENOMEN EN GEOPEND

JULI

9 - IN WIMBLEDON, EEN VOORSTAD VAN LONDEN, BEGINT HET EERSTE BRITSE TENNISTOERNOOI.

AUGUSTUS

11 - DE ASTRONOOM ASAPH HALL ONTDEKT DAT MARS EEN MAANTJE HEEFT: PHOBOS. LATER WORDT NOG EEN TWEDE SATELLIET WAARGENOMEN EN HIJ NOEMT DEZE DEIMOS.

SCHIAPARELLI ONTDEKT, TIJDENS DE OPPOSITIES VAN MARS (TOT 1888) KANAALVORMIGE STRUCTUREN OP DE PLANEET DIE HIJ "CANALI" NOEMT. HET GEEFT LATER AANLEIDING TOT HEFTIGE DISCUSSIES OVER AL DAN NIET LEVEN OP MARS NAAR AANLEIDING VAN DE KANALEN DIE MEN MEENT TE ZIEN (MARSMANNETJES). LATERE WAARNEMINGEN HEBBEN AANGETOOND DAT ER VAN KANALEN GEEN SPRAKE IS OP DE PLANEET.

NOVEMBER

3 - BEËDIGING VAN HET KABINET-KAPPEYNE VAN DE COPPELLO.

4 - DE MARIA PIA-BRUG, EEN KOLOSSALE GIETIJZEREN SPOORBRUG OVER DE RIVIER DE DOURO IN PORTUGAL, WORDT IN GEBRUIK GENOMEN. ZE IS ONTWORPEN DOOR INGENIEUR THÉOPHILE SEYRIG, DE TOENMALIGE PARTNER VAN GUSTAVE EIFFEL IN DE DOOR BEIDEN OPGERICHTE FIRMA EIFFEL ET CIE.

21 - THOMAS EDISON TOONT ZIJN NIEUWSTE UITVINDING, DE FONOGRAAF, DE VOORLOPER VAN DE GRAMMOFOON.

DECEMBER

11 - HET EERSTE DEEL VAN HET KANAAL VAN DEURNE WERD OPGELEVERD. HET GAAT OM HET STUK VAN HET NOORDERVAART IN LIMBURG TOT AAN DE PROVINCIEGRENSEN.

16 - OPRICHTING VAN DE " VEREENIGING VAN AMBTENAREN DER REGISTRATIE EN DOMEINEN" ONDER HET PERSONEEL VAN DE BELASTINGDIENST. DEZE VERENIGING IS IN 1957 SAMENGEGAAN MET DE "VERENIGING VAN INSPECTEURS VAN 'S RIJKS BELASTINGEN". LATER IS MEN SAMEN OPGEGAAN IN DE VERENIGING VAN HOGERE AMBTENAREN BIJ HET MINISTERIE VAN FINANCIËN (VHMF)

ZONDER DATUM

STANLEY, MET ZIJN DOOR DE NEW YORK HERALD GEFINANCIERDE EXPEDITIE, VERKENT DE LOOP VAN DE LOEALABA-KONGO EN BEREIKT NA VELE ONTBERINGEN DE ATLANTISCHE KUST. HIJ ZEILT VERVOLGENS LANGS DE KAAP TERUG NAAR ZANZIBAR EN MET DIT FEIT ZIJN DE NIGER, DE NIJL, DE ZAMBEZI EN DE KONGO VERKEND.

HET VERENIGD KONINKRIJK, RUSLANDS BONDGENOOT, BEZET CYPRUS.

DE GRONINGSE SCHOOLMEESTER PIETER ROELF BOS IS DE REDACTEUR VAN EEN NIEUWE ATLAS: DE BOSATLAS.

ALFRED NOBEL ONTWIKKELT SPRINGGELATINE (EEN SOORT SPRINGSTOF).

HET REITDIEP WORDT AFGESLOTEN DOOR DE AANLEG VAN EEN DIJK VAN ZOUTKAMP NAAR NITTERSHOEK.

DE NIEUWE ROTTERDAMSCH COURANT IS HET EERSTE OCHTENDBLAD.

STORMVLOED VAN 1877

IN DE NACHT VAN 30 OP 31 JANUARI 1877 WOEDT ER EEN ZWARE STORM. DE WESTPOLDER IN HET NOORDEN VAN GRONINGEN OVERSTROOMT, WAARBIJ 14 MENSEN VERDRINKEN. IN DE REIDERWOLDERPOLDER VERDRINKEN ER 37 MENSEN (2 NEDERLANDERS EN 35 DUITERS).

DE WESTPOLDER, TEN NOORDEN VAN VIERHUIZEN, LIGT OP DE GRENS VAN DE VOORMALIGE LAUWERSZEE EN DE WADDENZEE. DE POLDER WERD AANGELEGD IN DE JAREN 1873 TOT 1876. ZOWEL TIJDENS DE AANLEG, IN 1874, ALS DIRECT NA DE VOLTOOIING, IN DE NACHT VAN 30 OP 31 JANUARI 1877, WERD DE POLDER GETROFFEN DOOR EEN STORMVLOED, WAARBIJ IN TOTAAL 27 MENSEN OMKWAMEN; 13 POLDERJONGENS BIJ DE AANLEG IN 1874 EN 13 INWONERS EN EEN MEISJE IN 1877 (TIJDENS DEZELFDE WATERSNOOD LIEP OOK DE PANSERPOLDER ONDER EN OOK DE REIDERWOLDERPOLDER; ALDAAR KWAMEN 37 MENSEN OM).

OVERSTROMING WESTERPOLDER 1877

1878

GEBEURTENISSEN

JANUARI

18 - RUSLAND DWINGT DE OSMANEN DE VREDE VAN SAN STEFANO AF. DE TURKSE BEZITTINGEN OP DE BALKAN WORDEN ONDERGEBRACHT IN EEN GROOT BULGARIJE DAT IS BEDOELD ALS VOORUITGESCHOVEN POST VAN SINT-PETERSBURG.

21 - DE NAALD VAN CLEOPATRA KOMT NA EEN RAMPZALIG ZEETRANSPORT VANUIT EGYPTTE VIA SPANJE AAN IN GRAVESEND.

FEBRUARI

2 - GRIEKENLAND VERKLAART DE OORLOG AAN TURKIJE.

7 - DE GRONINGER STUDENTEN ROEIVERENIGING 'AEGIR' WORDT OPGERICHT.

18 - DE MOORD OP DE VEEHANDELAAR JOHN TUNSTALL, IN NEW MEXICO GEPLEEGD DOOR WILLIAM MORTON, JESSE EVANS EN TOM HILL, BETEKENT HET BEGIN VAN DE LINCOLN COUNTY WAR.

19 - DE FONOGRAAF WORDT GEOTROOIEERD DOOR THOMAS EDISON.

20- PAUS LEO XIII VOLGT PAUS PIUS IX OP ALS DE 256STE PAUS.

28 - DE MISSISSIPPI STATE UNIVERSITY WORDT OPGERICHT ONDER DE NAAM 'THE AGRICULTURAL AND MECHANICAL COLLEGE OF THE STATE OF MISSISSIPPI'

MAART

23 - DE VREDE VAN SAN STEFANO WORDT VAN KRACHT. TEN GEVOLGE VAN DE RUSSISCH-TURKSE OORLOG (1877-1878) WORDT BULGARIJE EEN ONAFHANKELIJK VORSTENDOM, DAT SLECHTS IN NAAM NOG ONDER TURKSE SOEVEREINITEIT VALT.

MEI

15 - INGEBRUIKNAME VAN DE SPOORLIJN ZAANDAM-AMSTERDAM WILLEMSPOORT MET DAARIN DE EERSTE HEMBRUG.

JUNI

16 - IN AMERIKA WORDT DE VEELBESPROKEN POSSE COMITATUS ACT AANGENOMEN DOOR HET CONGRES. DEZE WET VERBIEDT HET INZETTEN VAN MILITAIREN ALS POSSE COMITATUS VOOR POLITIETAKEN.

JULI

2 - EERSTE VARSITY: STUDENTEN ROEIWEDSTRIJD TUSSEN PLOEGEN VAN KSRV NJORD UIT LEIDEN EN LAGA UIT DELFT.

13 - HET CONGRES VAN BERLIJN ERKENT DE ONAFHANKELIJKHEID VAN MONTENEGRO. GROOT-BULGARIJE, DAT VORIG JAAR ONTSTOND, WORDT GROTENDEELS OPGEDEELD TUSSEN HET OSMAANSE RIJK, ROEMENIË EN GRIEKENLAND.

SEPTEMBER

7 - WILLIAM BOOTH VERANDERT DE NAAM VAN ZIJN THE CHRISTIAN MISSION IN THE SALVATION ARMY (LEGER DES HEILS).

11 - IN WITMARSUM WORDT EEN GEDENKTEKEN ONTHULD VOOR MENNO SIMONS.

MENNO SIMONS

MINNE SIMENS (WITMARSUM, CA. 1496 – BAD OLDESLOE (SLEESWIJK-HOLSTEIN), 31 JANUARI 1561), BETER BEKEND ALS MENNO SIMONS, WAS EEN FRIESE, ROOMS-KATHOLIEKE PRIESTER, DIE VOORAL BEKEND IS GEWORDEN ALS EEN LEIDINGGEVENDE ANABAPTISTISCHE REFORMATOR (KERKHERVORMER).

LEVENSLLOOP

MENNO SIMONS WERD IN UTRECHT TOT PRIESTER GEWIJD, EN WERD IN 1524 AANGESTELD ALS VICARIS IN PINGJUM. HIJ SYMPATHISEERDE EERST MET LUTHER IN DE JAREN 20 VAN DE 16E EEUW, DAARNA VOELDE HIJ ZICH MEER AANGETROKKEN DOOR HULDRYCH ZWINGLI. ROND 1531 RAAKTE HIJ ONDER DE INDRUK VAN DE UIT ZWITSERLAND STAMMENDE ANABAPTISTEN, OOK WEL DOPERS OF WEDERDOPERS GENOEMD, MAAR IN 1532 WERD HIJ PASTOOR TE WITMARSUM.

HIJ PREEKTE IN DE JAREN 1534-1536 VURIG TEGEN DE GEWELDDADIGE PRAKTIJEN VAN DE RADICALE DOPERS JAN VAN LEIDEN EN JAN VAN BATENBURG WELKE UITEINDELIJK Zouden ESCALEREN IN DE ZGN. MUNSTERSCHE GROUWELLEN IN DE DUITSE STAD MÜNSTER. ZWAAR AANGESLAGEN DOOR DE DOOD VAN ZIJN BIJ DE BLOEDIGE BELEGERING VAN HET OLDEKLOOSTER VAN BOLSWARD OMGEKOMEN BROER EN RADICALE WEDERDOPER PIETER SIMONS BESLOOT MENNO SIMONS IN 1535 OM ALLE GEWELD AF TE ZWEREN.

BEVREESD VOOR VERVOLGINGEN VERLIET HIJ OP 30 JANUARI 1536 WITMARSUM EN VLUCHTTE HIJ NAAR GRONINGEN EN OOST-FRIESLAND. IN DAT ZELFDE JAAR LIET HIJ ZICH OPNIEUW DOPEN DOOR OBBE PHILIPS (WEDERDOPEN; HIJ WAS REEDS ALS KIND GEDOOPT IN DE KATHOLIEKE KERK) EN BRAK DAARDOOR OPENLIJK EN DEFINITIEF MET DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK. IN 1537 WERD HIJ OUDSTE (OPZIENER) BIJ DE OBBENIETEN VAN DAVID JORIS EN DIRK PHILIPS, EEN AFGESCHEURDE GROEP VAN VREDELIEVENDE BAPTISTEN, WAAROVER SIMONS IN 1540 DE LEIDING NEEMT. ZIJ Zouden ONDER DE NAAM MENNIETEN EN LATER MENNONIETEN OF MENISTEN, VOORAL IN NOORD-AMERIKA, DE HOOFDSTROMING VAN DE DOOPSGEZINDEN WORDEN. BEGIN 21E EEUW WAREN ER ONGEVEER 1,4 MILJOEN DOOPSGEZINDEN WERELDWIJD.

OKTOBER

13 - OFFICIËLE ONDERWERPING TE KOTA RADJA VAN DE ARABISCHE REGENT VAN ATJEH HABIB ABDOE'R RAHMAN ALZAHIER.

19 - DE DUITSE RIJKSDAG NEEMT DE SOCIALISTENWET AAN, DE EERSTE VAN EEN REEKS WETTEN DIE HET OPKOMEND SOCIALISME AAN BANDEN MOETEN LEGGEN.

NOVEMBER

17 - IN NAPELS PROBEERT GIOVANNI PASSANNANTE (ZIE AFBEELDING) KONING UMBERTO I TE DODEN MET EEN MES. HET KONINGSPAAR BLIJFT ONGEDEERD, MAAR PREMIER BENEDETTO CAIROLI RAAKT BIJ DE AANVAL LICHTGEWOND.

GIOVANNI PASSANNANTE (1878)

GIOVANNI PASSANNANTE (SALVIA DI LUCANIA, 19 FEBRUARI 1849 - MONTELUPO FIORENTINO, 14 FEBRUARI 1910) WAS EEN ITALIAANS ANARCHIST. HIJ WERD BEKEND DOOR HET FEIT DAT HIJ EEN MISLUKTE MOORDAANSLAG PLEEGDE OP KONING UMBERTO I VAN ITALIË.

BIOGRAFIE

GIOVANNI PASSANNANTE WERD GEBOREN IN EEN GEZIN VAN TIEN KINDEREN, VAN WIE VIER AL JONG STIERVEN. HIJ WAS ALS KIND AL GEDWONGEN TE GAAN WERKEN OM ZIJN FAMILIE TE ONDERSTEUNEN. HIJ WERKTE AANVANKELIJK ALS KEUKENJONGEN IN POTENZA EN LATER ALS KOK IN SALERNO. IN MEI 1870 WERD HIJ GEARRESTEERD TOEN HIJ WERD BETRAPT OP HET VERSPREIDEN VAN POSTERS MET REVOLUTIONAIRE LEUZEN TEGEN DE MONARCHIE EN DE PAUS.

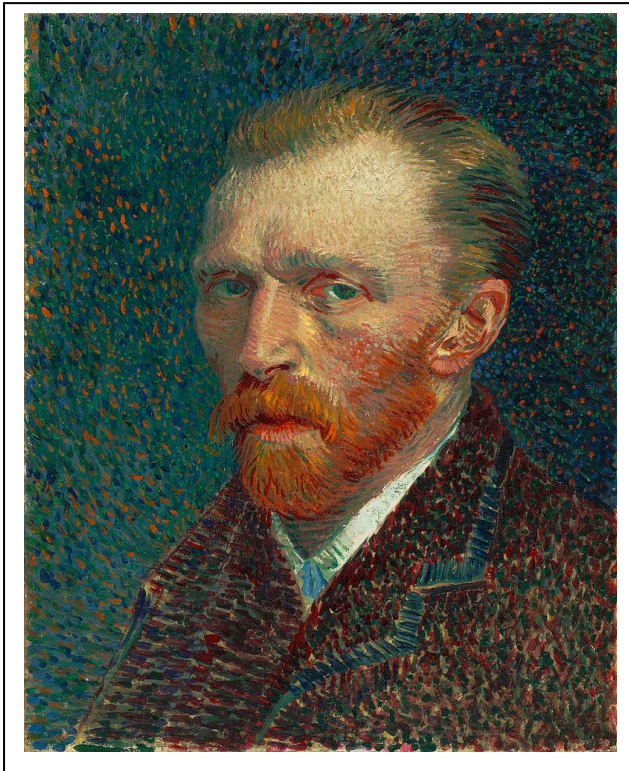
OP 17 NOVEMBER 1878 PROBEERDE PASSANNANTE UMBERTO I TE DODEN MET EEN MES. HET KONINGSPAAR BLEEF ONGEDEERD, MAAR PREMIER BENEDETTO CAIROLI RAAKTE BIJ DE AANVAL LICHTGEWOND. DE ANARCHIST WERD NA DE AANSLAG GEARRESTEERD. HIJ VERKLAARDE LATER TOT ZIJN DAAD TE ZIJN GEKOMEN DOOR INDIVIDUELE FRUSTRATIES, OPSTANDIGE GEVOELENS TEGEN ONRECHT, ELLENDE, ONDERDRUKKING EN CORRUPITIE.

PASSANNANTE WERD TER DOOD VEROORDEELD. HET VONNIS WERD LATER OMGEZET IN EEN LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAF. HEM WACHTTE EENZAME OPSLUITING IN EEN CEL ONDER ZEENIVEAU, WAAR HIJ PERMANENT WAS VASTGEKETEND. HIJ STIERF IN DE PSYCHIATRISCHE INRICHTING VAN MONTELUPO FIORENTINO, NA EEN LANGE DETENTIE.

DECEMBER

DECEMBER - VINCENT VAN GOGH (ZIE AFBEELDING) GAAT ALS EVANGELIST NAAR DE BORINAGE.

BORINAGE (1878)

IN DECEMBER 1878 WERD VAN GOGH NAAR PETIT-WASMES IN DE BORINAGE (HENEGOUWEN) GESTUURD, WAAR HIJ OP 1 FEBRUARI 1879 AAN EEN PROEFPERIODE ALS LEKENPREDIKER TUSSEN DE MIJNWERKERS BEGON.

HUIS WAAR VINCENT VAN GOGH VERBLEEF IN WASMES

HIJ WERKTE ER IN BITTERE ARMOEDE EN WAS DEPRESSIEF. DEZE CRISES ZOU DEN HET VERDER VERLOOP VAN ZIJN LEVEN BEPALEN. HIJ WOONDE IN EEN BARAK EN SLIEP OP STRO. HIJ VOELDE DE ONTBERINGEN VAN DE MIJNWERKERS DIEP AAN EN WERD GETROFFEN DOOR HUN 'KOORTSIGE, VERMOEIDE EN UITGEMERGELDE' UITERLIJK EN HUN 'DOOR VERMOEIDHEID UITGEHOLDE GEZICHTEN EN VROEGTIJDIGE VEROUDERING'. HIJ WILDE ZICH MET HEN VEREENZELVIGEN EN IN APRIL 1879 DAALDE HIJ AF IN EEN KOLENMIJN VAN DE CHARBONNAGE DE MARCASSE TOT OP 700 METER DIEPTE. TOCH BLEEF HIJ, ZELFS AL HAD HIJ SLACHTOFFERS VAN EEN MIJNGASONTPLOFFING VERPLEEGD, VOOR HEN MAAR EEN BUITENSTAANDER, EEN VREEMDE EEND IN DE BIJT.

ZONDER DATUM

HET PRZEWALSKIPAARD WORDT ONTDEKT.

IN PARIJS WORDT VOOR DE WERELDTENTOONSTELLING DE EERSTE ELEKTRISCHE STRAATVERLICHTING INGEVOERD. MEN GEBRUIKT HIERVOOR JABLOCHKOFF-KAARSEN, EEN TYPE BOOGLAMP.

IN DE VERENIGDE STATEN WORDT HET EERSTE COMMERCIELE TELEFOONBEDRIJF OPGERICHT.

DE ANGLO-TURKSE CONVENTIE BEPAALT DAT HET VERENIGD KONINKRIJK CYPRUS BEZET MAG HOUDEN.

1879

GEBEURTENISSEN

JANUARI

2 - IN MECHELEN GAAT HET LEMMENSINSTITUUT VAN START: DE INTERDIOCESANE HOGERE OPLEIDING IN DE KERKMUZIEK.

19 - ABRAHAM KUYPER EN ANDEREN STICHTEN DE UNIE EEN SCHOOL MET DE BIJBEL OM HET GEREFORMEERD ONDERWIJS TE OVERKOEPELEN.

22 - IN DE SLAG BIJ ISANDLWANA WORDT EEN BRITS LEGER DOOR DE ZOELOES Vernietigd.

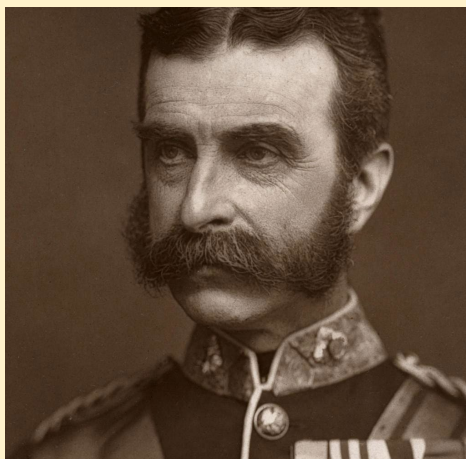
SLAG BIJ ISANDLWANA (1879)

DE SLAG BIJ ISANDLWANA WAS EEN VELDSLAG TIJDENS DE ZOELOE-OORLOG TUSSEN DE BRITTEN EN DE ZOELOES. OP 22 JANUARI 1879 WERD EEN BRITS LEGER ONDER BEVEL VAN LUITENANT-KOLONEL HENRY PULLEINE HAAST VOLLEDIG AFGESLACHT DOOR DE ZOELOES.

WAT VOORAFGING

PREMIER HENRY BARTLE FRERE VAN DE BRITSE KAAPKOLONIE STELDE IN ZIJN AGRESSIEVE UITBREIDINGSPOLITIEK EEN ULTIMATUM AAN DE ZOELOEKONING CETSHWAYO OP 11 DECEMBER 1878. CETSHWAYO GING HIER NIET OP IN, WAAROP DE BRITTEN HEM DE OORLOG VERKLAARDEN. LORD CHELMSFORD, OPPERBEVELHEBBER VAN DE BRITTEN TIJDENS DEZE OORLOG, BRACHT ZIJN TROEPEN OVER VAN PIETERMARITZBURG NAAR HELPMEEKAAR. OP 9 JANUARI 1879 KWAMEN ZE LANGS RORKE'S DRIFT EN OP 11 JANUARI STAKEN ZE DE BUFFALO RIVIER OVER OM ZOELIETERRITORIUM BINNEN TE DRINGEN.

DE BRITTEN SLOEGEN HUN KAMP OP BIJ ISANDLWANA, MAAR DOOR DE GROOTTE VAN HUN LEGER, DE HARDE GROND EN HET GEBREK AAN GEREEDSCHAP OM ZICH IN TE GRAVEN, DEDEN ZE NIET DE MOEITE OM HET KAMP TE VERSTERKEN. ZE VERTROUWDE OP HUN SUPERIEURE ORGANISATIE EN WAPENS. DE BRITTEN ZONDEN VERKENNERS UIT, DIE ENKELE SCHERMUTSELINGEN LEVERDEN MET DE ZOELOES, MAAR OP GEEN ENKEL MOMENT KONDEN ZE DE GROTE KRACHT VAN DE ZOELOE INSCHATTEN. HET BRITSE LEGER BESTOND VOORAL UIT INFANTERIE, EEN GROOT AANTAL AFRIKAANSE HULPTROEPEN VAN DE NATAL NATIVE CONTINGENT, WAT EENHEDEN VAN DE CAVALERIE EN EEN DETACHEMENT VAN DE ARTILLERIE, DIE TWEE VELDKANONNEN BIJ ZICH HAD EN DIVERSE GRANAATWERPERS.

LORD CHELMSFORD

ZODRA HET KAMP BIJ ISANDLWANA WAS OPGERICHT, VERDEELDE CHELMSFORD ZIJN LEGER EN GING ZOEKEN NAAR DE HOOFDMACHT VAN DE ZOELOES. HIJ LIET HET 1E BATALJON VAN HET 24E REGIMENT ACHTER ONDER BEVEL VAN LUITENANT-KOLONEL HENRY PULLEINE. PULLEINE WAS EERDER EEN ADMINISTRATIEF PERSOON EN HAD GEEN GEVECHTSEVERING. ROND 10H30 KWAM KOLONEL ANTHONY DURNFORD IN HET KAMP AAN MET VIJF CAVALERIESOLDATEN VAN DE NATAL NATIVE HORSE. AANGEZIEN DURNFORD MEER DIENSTJAREN HAD DAN PULLEINE, HAD DURNFORD HET COMMANDO MOETEN OVERNEMEN. DIT GEBEURDE ECHTER NIET EN NA HET MIDDAGMAAL TROK DURNFORD ER MET ZIJN CAVALERISTEN OP UIT OM DE OMGEVING TE VERKENNEN. TOEN HET GEVECHT BEGON, TROK HIJ ZICH TERUG OP DE BRITSE RECHTERVLEUGEL OM AAN DE SLAG DEEL TE NEMEN. TIJDENS DE SLAG NAM DURNFORD ECHTER WEL HET COMMANDO OVER DE BRITTEN OP ZICH.

DE VELDSLAG

TERWIJL CHELMSFORD VRUCHTELOOS OP ZOEK WAS NAAR DE ZOELUES, STOOTTEN ENKELE BEREDEN VERKENNERS OP HET ZOELOEGER VAN ONGEVEER 20.000 MAN STERK. HET ZOELOEGER ACHTERVOLGDE DE VERKENNERS EN KWAM ZO BIJ HET KAMP TERECHT. DE 1400 SOLDATEN VAN PULLEINE WERDEN AL HEEL SNEL OVERWELDIGD. DE ZOELUES NAMEN GEEN GEVANGENEN EN DOODDEN HAAST IEDEREEN, MET INBEGRIJ VAN PULLEINE EN DURNFORD. ONGEVEER 60 BRITSE SOLDATEN WISTEN TE ONTSNAPPEN, EN HEEL OPVALLEND, GEEN VAN HEN DROEG DE TYPISCHE RODE JAS VAN DE BRITSE SOLDAAT. CETSHWAYO HAD AAN ZIJN MANNEN HET ORDER GEGEVEN OM ALLE SOLDATEN TE DODEN DIE DE RODE UNIFORMJAS DROEGEN. DE OVERLEVENDE BRITSE SOLDATEN WAREN OFFICIEREN DIE EEN DONKERBLAUW UNIFORM DROEGEN, SOLDATEN VAN DE ROYAL ARTILLERY DIE LICHTBLAUWE UNIFORMEN HADDEN EN CAVALERISTEN VAN DE NATAL MOUNTED POLICE.

EEN VAN DE OVERLEVENDEN WAS LUITENANT HORACE SMITH-DORRIEN, DIE LATER AAN HET HOOFD ZOU STAAN VAN HET BRITISH II CORPS IN VLAANDEREN, 35 JAAR LATER TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG. TWEE ANDERE OFFICIEREN, DE LUITENANTS TEIGNMOUTH MELVILL EN NEVILL COGHILL WERDEN GEDOOD NADAT ZE DE BUFFALO RIVIER WAREN OVERGESTOKEN. ZIJ KREGEN POSTUUM HET VICTORIA CROSS VOOR HUN POGING OM DE REGIMENTSVLAG TE REDDEN. OMDAT DE MEDAILLE TOT DAN NOG NIET POSTUUM WERD UITGEREIKT, ZOU DIT DUREN TOT 1907. EEN ANDER VICTORIA CROSS WERD TOEGEKEND AAN EEN ANDERE OVERLEVENDE, SOLDAAT SAMUEL WASSALL, VOOR HET REDDEN VAN EEN ANDERE SOLDAAT.

DOORGAANS GAAT MEN ERVAN UIT DAT DE BRITTEN MOEILIKHEDEN HADDEN MET HET UITPAKKEN EN VERDELEN VAN DE MUNITIE, WAARDOOR HET VERDEDIGEN HOE LANGER HOE MOEILIKER WERD. DOORDAT HET EROP AANKWAM IN DE STRIJD, MOESTEN DE MUNITIEKISTJES, WAAR DE PATRONEN IN ZATEN, OPENGESLAGEN WORDEN MET DE KOLF VAN HUN GEWEREN, IN PLAATS VAN DE ENKELE SCHROEF OPEN TE DRAAIEN. ZO VLUK MOESTEN DE BRITSE SOLDATEN ZIJN. EN DE MUNITIE UITDELEN AAN DE MANSCHAPPEN, OM HUN WITTE GORDELKOGELTASSEN TE VULLEN, BLEEK NIET HAALBAAR TE ZIJN, DAAR DE SOLDATEN TÉ VER VAN ELKAAR STONDEN TIJDENS DE GEVECHTEN.

SOMMIGE HISTORICI MENEN ECHTER DAT EEN GEDEELTE VAN DE SOLDATEN ZICH TERUGTROK, WAARDOOR DE ZOELUES SNELLER KONDEN OPRUKKEN EN DIEPER IN DE LINIES DOORDRINGEN. RECENT ONDERZOEK HEEFT OOK AANGETOOND DAT DE BRITSE VERDEDIGINGSLIJN TE LANG WAS EN DAT DE BRITSE SOLDATEN ENKELE METERS VAN ELKAAR VERWIJDERD STONDEN, IN PLAATS VAN SCHOUDER AAN SCHOUDER TE VECHTEN. TOT SLOT DENKT MEN OOK AAN HET FALEN VAN HET STANDAARDGEWEER VAN DE BRITTEN, HET MARTINI-HENRY-GEWEER DAT SNEL WARM LIEP EN VAAK NA ENKELE RONDJES MUNITIE BLOKKEERDE. DIT KON LEIDEN TOT EEN VERLIES AAN VUURKRACHT IN EEN LINIE DIE ZO AL VER UITLIEP. UITEINDELIJK WERD HET EEN MASSALE SLACHTING, DOOR HET WARMLOPEN VAN HUN MARTINI-HENRY-GEWEREN, EN DOORDAT DE SOLDATEN HUN GEWEER MOESTEN GEBRUIKEN ALS SLAGWAPEN, TEGEN EEN OVERMACHT VAN ZOELOEKRIJGERS DIE BETER GETRAIND WAREN IN EEN MAN-TEGEN-MANGEVECHT.

CHELMSFORD WAS ONGEVEER 11 KM VERWIJDERD VAN DE VELDSLAG EN KREEG ZEKER TWEE AANWIJZINGEN DAT HET KAMP WERD AANGEVALLEN. DOOR HET HEUVELACHTIG TERREIN HAD HIJ ECHTER SLECHT ZICHT OP DE OMGEVING. KLAARBLIJKELIJK SLOEG HIJ GEEN ACHT OP BEIDE RAPPORTEN. EEN VAN DE STANDAARDORDERS BIJ EEN AANVAL OP EEN KAMP, WAS DE TENTLIJNEN LOS TE MAKEN ZODAT DE SOLDATEN NIET VERSTRIKT ZOULDEN RAKEN. DIT GEBEURDE ECHTER NIET EN DE TENTEN STONDEN DUS NOG RECHTOP. DE OFFICIEREN DIE BIJ CHELMSFORD WAREN, KONDEN MET HUN VERREKIJKERS DE RECHTOPSTAANDE TENTEN ZIEN. CHELMSFORD DACHT DUS DAT HET KAMP NIET AANGEVALLEN WAS. HIJ KEERDE PAS TERUG IN DE NACHT VAN 22 JANUARI, EN ZIJN SOLDATEN WAREN GEDWONGEN TE BIVAKKEREN TUSSEN HUN GEVALLEN WAPENBROEDERS. OP DAT MOMENT KONDEN ZE OOK HET GELUID HOREN VAN DE GEVECHTEN BIJ RORKE'S DRIFT.

NA DE VELDSLAG

ISANDLWANA WAS EEN PYRRUSOVERWINNING VOOR DE ZOELOES, NIET ALLEEN OMDAT ZE ZELF OOK ZWARE VERLIEZEN HADDEN GELEDEN, MAAR OOK OMDAT DE VREES VAN KONING CETSHWAYO BEWAARHEID WERD: DE POLITICI IN LONDEN, DIE IN EERSTE INSTANTIE NIET DIRECT ACHTER DE OORLOG VAN BARTLE FRERE STONDEN, VERANDERDEN DOOR DEZE NEDERLAAG TEGEN DE `PRIMITIEVE` ZOELOES, VAN GEDACHTEN EN STEUNDEN NU VOLOP DE BRITSE OORLOG TEGEN DE ZOELOES. WELISWAAR HADDEN DE ZOELOES DE EERSTE GROTE VELDSLAG GEWONNEN, MAAR DE OORLOG ZOU AANTONEN DAT ZE TE WEINIG (MODERNE) VUURKRACHT HADDEN EN ONDANKS HUN NUMERIEKE SUPERIORITEIT TER PLAATSE ZOUDE ZIJ GEDURENDE DE OORLOG NIET MEER DEZELFDE MANKRACHT TE VELDE KUNNEN BRENGEN ALS DE BRITTEN.

DE BRITSE REGERING WAS VASTBESLOTEN OM TERUG TE SLAAN EN EENS EN VOOR ALTIJD MET DE ZOELOES AF TE REKENEN. DE EERSTE REDEN DAARVOOR IS ZEER EENVOUDIG: DE BRITTEN HIELDEN ER NIET VAN VERSLAGEN TE WORDEN, EN AL HELEMAAL NIET DOOR EEN VOLK DAT ZE ALS INFERIEUR BESCHOUWDE. DE TWEEDE REDEN HEEFT TE MAKEN MET DE MOGELIJKE WEERSLAG OP HET BRITSE RIJK. ALS ZE DE ZOELOES NIET KONDE VERSLAAN, ZOU IEDEREEN WETEN DAT HET IMPERIUM NIET ONOVERWINNELIJK IS WAT KON LEIDEN TOT OPSTANDEN EN REBELLIE. DE BRITTEN ZAGEN EEN DUIDELIJKE PARALLEL TUSSEN HUN POSITIE EN DIE VAN HET ROMEINSE RIJK NA DE SLAG BIJ HET TEUTOBURGERWOUD. TOT DIT MOMENT KONDE DE KOSTEN VAN DE ZOELOE-OORLOG NAUWELIJKS GERECHTVAARDIGD WORDEN, MAAR ALS DEZE OVERWINNING VAN DE ZOELOES REBELLIE ZOU AANMOEDIGEN ONDER ANDERE ONDERDRUKTE VOLKEREN BINNEN HET BRITSE IMPERIUM, DAN WAREN DE KOSTEN VOOR DEZE OORLOG UITEINDELIJK GOEDKOPER DAN HET ONDERDRUKKEN VAN DEZE OPSTANDEN IN ANDERE DELEN VAN HET BRITSE RIJK.

ZOELOEKONING CETSHWAYO, c. 1875

HET LEGER WERD ZWAAR VERSTERKT EN VIEL NOGMAALS ZOELOELAND BINNEN. DE ZOELOES WERDEN VERSLAGEN IN EEN REEKS VAN VELDSLAGEN DIE EINDIGDE MET DE SLAG BIJ ULUNDI EN DE GEVANGENNEMING VAN KONING CETSHWAYO. DE ONDERKONINGEN VAN DE ZOELOES WERDEN AANGEMOEDIGD DOOR DE BRITTEN OM HUN ONDERKONINKRIJKEN TE REGEREN ZONDER HET CENTRALE GEZAG VAN DE KONING TE ERKENNEN. TOEN KONING CETSHWAYO UITEINDELIJK WEER WERD VRIJGELATEN, VORMDE HET UITEENGESLAGEN KONINKRIJK VAN DE ZOELOES NIET LANGER EEN BEDREIGING VOOR HET BRITSE IMPERIUM.

22 EN 23 - EEN HANDVOL BRITSE SOLDATEN VAN 139 MAN HOUDT IN DE SLAG BIJ RORKE'S DRIFT STAND, TEGENOVER EEN ZOELOESTRIJDMACHT VAN 4.000 À 5.000 KRIJGERS. ER SNEUVELN 15 BRITSE SOLDATEN EN MEER DAN 370 ZOELONES.

FEBRUARI

3 - JOSEPH SWAN DEMONSTREERT DE EERSTE GLOEILAMP.

14 - CHILI OVERVALT EN VEROVERT DE BOLIVIAANSE HAVENSTAD ANTOFAGASTA. DAARMEE BEGINT DE SALPETEROORLOG.

FEBRUARI - GROOT-BRITANNIË STUURT EEN EXPEDITIELEGER NAAR ZOELOELAND.

MAART

3 - HET PAVILJOEN VAN TERVUREN BRANDT AF.

31 - DE BADENSE PRIESTER JOHANN MARTIN SCHLEYER ONTWERPT DE BASIS VAN DE INTERNATIONALE KUNSTTAAL VOLAPÜK.

MAART - DE RIVIER DE TISZA OVERSTROOMT, WAARDOOR DE HONGAARSE STAD SZEGED GROTENDEELS WORDT VERWOEST.

APRIL

12 - DE ZESLAG BIJ CHIPANA VINDT PLAATS TIJDENS DE SALPETEROORLOG TUSSEN PERU EN CHILI. HET TREFFEN DUURT TWEE UUR EN VINDT PLAATS VOOR DE BOLIVIAANSE KUST BIJ HUANILLOS.

22 - IN NEDERLAND WORDT BIJ WET BEPAALD DAT ELKE TIEN JAAR EEN VOLKSTELLING ZAL WORDEN GEHOUDEN.

29 - DE UTRECHTSE (PAARDEN)TRAM RIJDT VOOR HET EERST.

MEI

14 - DE ROTTERDAMSE HAVENBARON LODEWIJK PINCOFFS VLUCHT NAAR ENGELAND WEGENS EEN ONVERMIJDELIJK FAILLISSEMENT.

26 - IN EEN VREDESVERDRAG STEM T AFGHANISTAN TOE IN DE KOMST VAN EEN BRITSE LEGATIE, DIE EEN BESLISSENDE STEM ZAL KRIJGEN IN DE BUITENLANDSE POLITIEK VAN HET LAND.

JUNI

15 - OPENING VAN DE SPOORLIJN ARNHEM - NIJMEGEN MET TWEE GROTE SPOORBRUGGEN: DIE OVER DE NEDERRIJN EN DE SPOORBRUG NIJMEGEN OVER DE WAAL

JULI

4 - EINDE VAN DE ZOELOE-OORLOG.

JULI - DE LIBERALE REGERING VAN BELGIË ONDER WALTHÈRE FRÈRE-ORBAN KRIJGT PARLEMENTAIRE GOEDKEURING VOOR NEUTRAAL OFFICIEEL ONDERWIJS. DIT LEIDT TOT EEN BREUK MET HET VATICAN EN IN EIGEN LAND EEN SCHOOLSTRIJD.

AUGUSTUS

20 - BEËDIGING VAN HET KABINET-VAN LYNDEN VAN SANDENBURG IN NEDERLAND.

SEPTEMBER

3 - IN KABOEL WORDT DE BRITSE LEGATIE AANGEVALLEN EN UITGEMOORD.

5 - IN HAARLEM WORDT DE EERSTE VOETBALCLUB VAN NEDERLAND OPGERICHT, DOOR DE 14-JARIGE PIM MULIER. HIJ NOEMT DE CLUB HFC, DE HAARLEMSCHE FOOTBALL CLUB.

OKTOBER

7 - OTTO VON BISMARCK SLUIT EEN GEHEIM MILITAIR VERDRAG MET OOSTENRIJK-HONGARIJE: DE TWEEBOND.

22 - EDISON PATENTEERT ZIJN GLOEILAMP. HIJ STICHT HET BEDRIJF EDISON GENERAL ELECTRIC.

DECEMBER

13 - OP DE KEIZERSGRACHT IN AMSTERDAM WORDT EEN WEDSTRIJD SCHOONRIJDEN GEHOUDEN, DE OUDST BEKENDE WEDSTRIJD IN DEZE VORM VAN SCHAATSEN.

27 - IN ENGELAND WORDT HET EERSTE NUMMER GEDRUKT VAN DE STRIJKREET, HET ORGAAN VAN HET LEGER DES HEILS.

28 - TIJDENS EEN ZWARE STORM BEZWIJKT DE TAI BRIDGE IN DUNDEE ALS DAAR EEN TREIN OVERHEEN RIJDT. ER ZIJN NEGENTIG DODEN TE BETREUREN.

ZONDER DATUM

SOMERVILLE COLLEGE WORDT GEOPEND, WAARDOOR VROUWEN KUNNEN STUDEREN AAN DE UNIVERSITEIT VAN OXFORD.

EERSTE INDIAN BOARDING SCHOOL WORDT OPGERICHT IN PENNSYLVANIA. IN DEZE KOSTSCHOOL WORDEN 139 SIOUX-KINDEREN LOSGEMAAKT VAN HUN CULTUUR EN OPGEVOED TOT "AMERIKANEN".

INDIAN BOARDING SCHOOL (1879)

DE INDIAN BOARDING SCHOOLS OFTEWEL KOSTSCHOLEN VOOR INDIANEN WAREN VANAF CIRCA 1880 TOT DE JAREN '70 VAN DE 20E EEUW OPVOEDINGSINSTITUTEN VOOR INDIAANSE KINDEREN IN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA. OP DEZE SCHOLEN PROBEERDE MEN DE LEERLINGEN HUN TRADITIONELE LEEFWIJZE AF TE LEREN TEN GUNSTE VAN DE WESTERSE NORMEN EN WAARDEN, INCLUSIEF HET CHRISTENDOM. DE EERSTE KOSTSCHOOL VOOR INDIANEN WERD IN 1879 OPGERICHT IN PENNSYLVANIA EN WAAR 139 SIOUX UIT SOUTH DAKOTA WERDEN ONDERWEZEN. UITEINDELIJK WERDEN DE SCHOLEN IN HET HELE LAND INGEZET OM DE AMERIKAANSE INDIANEN BETER TE LATEN INTEGREREN IN DE BLANKE SAMENLEVING. UITEINDELIJK WERD MET DE AANNAME VAN DE FREEDOM OF RELIGION ACT IN 1978 DE OORSPRONG VOOR HET BESTAAN VAN DE SCHOLEN WEGGENOMEN EN WERDEN ZE GESLOTEN. MOMENTEEL LOPEN ER NOG ENKELE RECHTSZAKEN TEGEN VOORMALIG LERAREN WEGENS FYSIEKE MISHANDELING JEGENS HUN LEERLINGEN.

LINKS: THOMAS MOORE ZOALS HIJ VERSCHEEN TOEN HIJ WERD TOEGELATEN TOT DE REGINA INDIAN INDUSTRIAL SCHOOL. RECHTS: THOMAS MOORE, NA ENKELE LESSEN AAN DE REGINA INDIAN INDUSTRIAL SCHOOL.

WILHELM WUNDT STICHT HET EERSTE PSYCHOLOGISCH LABORATORIUM OP. HIERDOOR WAS PSYCHOLOGIE ALS WETENSCHAP EEN FEIT.

BEGIN VAN DE SALPETEROORLOG TUSSEN PERU EN BOLIVIA TEGEN CHILI (BEËINDIGD IN 1884).

DE BELGISCHE TELEGRAAFDIENSTEN INSTALLEREN EEN TELEFOONLIJN IN HET PARLEMENT EN VERSCHIEDENE PRIVÉONDERNEMERS DIENEN EEN AANVRAAG IN VOOR DE EXPLOITATIE VAN TELEFOONNETWERKEN IN VERSCHILLENDE BELGISCHE STEDEN.

1880

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - MEN BEGINT HET PANAMAKANAAL TE GRAVEN IN DE LANDENGTE VAN MIDDEN-AMERIKA.

DE FRANSE KANAALPERIODE (1880)

AAN HET EINDE VAN DE 19E EEUW WERD DE EERSTE SERIEUZE POGING ONDERNOMEN, NADAT IN 1855 AL EEN SPOORLIJN OVER DE LANDENGTE WAS AANGELEGD. DE FRANSMAN FERDINAND DE LESSEPS, DIE OOK HET SUEZKANAAL HAD AANGELEGD, BEZOCHT IN 1879 HET GEBIED, DAT DESTIJD NOG DE COLOMBIAANSE PROVINCIE PANAMA WAS. ZIJN DOEL WAS EEN KANAAL OP ZEENIVEAU, DUS ZONDER SLUIZEN, TEGEN EEN VERWACHTE KOSTPRIJS VAN 1,2 MILJARD FRANSE FRANK. FRANSE LANDMETERS TAXEERDEN DAT CIRCA 75 MILJOEN KUBIEKE METER GROND EN STEEN AFGEGRAVEN DIENDE TE WORDEN. NA EEN GESLAAGDE AANDELENEMISSIE HAD DE LESSEPS MET ZIJN BEDRIJF COMPAGNIE UNIVERSELLE DU CANAL INTEROCÉANIQUE VOLDOENDE GELD OM MET DE DAADWERKELIJKE BOUW TE BEGINNEN. GROTE FRANSE BOUWBEDRIJVEN, ZOALS COUVREUX & HERSENT, WERDEN INGEHUURD EN IN JANUARI 1881 KWAMEN DE EERSTE BOUWTECHNICI IN PANAMA AAN. OM HET PERSONEEL TE HUISVESTEN WERDEN BARAKKEN VOOR DE ARBEIDERS EN HUIZEN VOOR DE INGENIEURS GEBOUWD. NABIJ ASPINWALL WERD EEN NIEUWE STAD CRISTÓBAL GEBOUWD DIE ALS HAVEN DIENST ZOU GAAN DOEN. KORT NA DE START VAN HET REGENSEIZOEN IN 1881 WERDEN AL DE EERSTE ZIEKEN MET MALARIA EN GELE KOORTS GEMELD. ZIEKENHUIZEN WERDEN GEBOUWD IN ANCON EN COLÓN, MAAR DE MEDISCHE KENNIS WAS ONVOLDOENDE OM DE ZIEKEN TE GENEZEN EN ER VIELEN VEEL SLACHTOFFERS. EIND 1881 WAS IN CRISTÓBAL EEN GROOT MACHINEPARK AANGELEGD MET STOOMGRAAFMACHINES, VRACHTWAGONS, LOCOMOTIEVEN, BOORMACHINES, BAGGERWERKTUIGEN EN BOTEN. GEBREK AAN GOEDE WERKAFSPRAKEN, RESERVEONDERDELEN EN EEN AARDBEVING IN SEPTEMBER 1882, DIE VEEL SCHADE AANBRACHT, VERTRAAGDEN DE WERKZAAMHEDEN. EIND 1882 TROK COUVREUX & HERSENT ZICH UIT HET PROJECT TERUG.

IN DE JAREN 1883-1885 NAMEN MEER DAN 100 KLEINE AANNEMERS HET WERK OVER. DEZE HADDEN WEINIG ERVARING MET EEN PROJECT VAN DEZE SCHAAL. IN 1884 WERKTEN BIJNA 20.000 MENSEN AAN HET KANAAL. IN 1885 WERD CIRCA 18 MILJOEN KUBIEKE METER AFGEGRAVEN. DAT WAS MINDER DAN VERWACHT EN DE DATUM VAN DE OPLEVERING VAN HET KANAAL WERD EEN JAAR VERSCHOVEN, NAAR 1889.

OM DE COÖRDINATIE TE VERBETEREN BUNDELDE MEN IN 1885 DE AANNEMERS IN EEN BEPERKT AANTAL GROTERE BEDRIJVEN. IN 1887 WERD BESLOTEN TOCH SLUIZEN AAN TE LEGGEN, VIJF STUKS AAN DE UITEINDEN VAN HET KANAAL. VOLGENS DE PLANNEN KREGEN DE SLUIZEN EEN AFMETING VAN 180 METER LANG EN 18 METER BREED. HET KANAAL KWAM MET DEZE AANPASSING OP 49 METER BOVEN ZEENIVEAU TE LIGGEN WAARDOOR DE HOEVEELHEID AF TE GRAVEN GROND DRASTISCH VERMINDERDE. GUSTAVE EIFFEL WERD INGEHUURD VOOR HET ONTWERP VAN DE SLUIZEN. DEZE PLANNEN KWAMEN TE LAAT; DOOR DE TEGENSLAGEN BIJ DE BOUW EN DE VELE SLACHTOFFERS WERD HET VOOR DE LESSEPS ONMOGELIJK OM AANDELEN UIT TE GEVEN. EIND 1888 KWAM DE BOUW STIL TE LIGGEN DOOR EEN GEBREK AAN GELD EN OP 4 FEBRUARI 1889 WERD DE COMPAGNIE FAILLIET VERKLAARD. IN DE DAAROP VOLGENDE JAREN LAG DE BOUW AAN HET KANAAL NAGENOEG STIL.

IN FRANKRIJK WAS EEN PARLEMENTAIR ONDERZOEK BEGONNEN NAAR DE ONDERGANG VAN DE COMPAGNIE. DE UITKOMSTEN VAN DIT ONDERZOEK WAREN VERNIETIGEND: HET BEDRIJF WERD BESCHULDIGD VAN FRAUDE, CORRUPTIE EN WANBEHEER. IN 1892 WERD HET SCHANDAAL NOG GROTER. TOEN BEKEND WERD DAT HET BEDRIJF, ONDER ANDERE SENATOREN HAD OMGEKOCHT, WERD DE REGERING VAN ÉMILE LOUBET GEDWONGEN AF TE TREDEN.

GEDURENDE DE TIEN JAREN DAT DE COMPAGNIE ACTIEF WAS, WERD MEER DAN 50 MILJOEN KUBIEKE METER GROND AFGEGRAVEN. GESCHAT WORDT DAT ER IN DEZE PERIODE 22.000 ARBEIDERS ZIJN OVERLEDEN. DE TOTALE UITGAVEN WERDEN GETAXEERD OP 1.435.000.000 FRANSE FRANK, ONGEVEER GELIJK AAN 287 MILJOEN AMERIKAANSE DOLLARS. ONGEVEER 800.000 FRANSE BELEGGERS IN DE COMPAGNIE VERLOREN HUN INLEG.

27 - THOMAS EDISON ONTVANGT OCTROOI OP DE GLOEILAMP.

FEBRUARI

5 - EEN AANSLAG OP DE EETZAAL VAN HET WINTERPALEIS IN SINT-PETERSBURG KOST HET LEVEN AAN EEN AANTAL LEDEN VAN DE KEIZERLIJKE GARDE EN RICHT GROTE SCHADE AAN. DE TSAAR ZELF BLIJFT ONGEDEERD OMDAT ZIJN GASTEN ZIJN VERLAAT.

29 - BIJ HET DOORBOREN VAN DE SINT-GOTTHARD WORDT DE ANDERE ZIJDE BEREIKT.

MAART

30 - OPRICHTING VAN DE HARLINGER REDDING MAATSCHAPPIJ.

MEI

6 - OPENING VAN DE KABELSPOORWEG NAAR DE TOP VAN DE VESUVIUS.

JUNI

29 - NA EEN VUURGEVECHT WAARIN ZIJN BENDELEDEN OMKOMEN, WORDT NED KELLY (ZIE AFBEELDING) DOOR DE AUSTRALISCHE POLITIE GEARRESTEERD.

EDWARD KELLY (1880)

EDWARD "NED" KELLY (BEVERIDGE, DECEMBER 1854 – MELBOURNE, 11 NOVEMBER 1880) WAS DE BEKENDSTE BUSHRANGER VAN AUSTRALIË EN VOOR VELEN EEN VOLKSHELD VANWEGE ZIJN STRIJD TEGEN DE KOLONIALE AUTORITEITEN.

LEVENSLLOOP

NED KELLY WAS DE ZOON VAN EEN IERSE VEROORDEELDE DIE NAAR VICTORIA WAS GESTUURD. ALS JONGEMAN HAD NED KELLY CONFLICTEN MET DE LOKALE POLITIE. NA DE MOORD OP DRIE POLITIEAGENTS WERDEN HIJ EN ENKELE VRIENDEN VOGELVRIJ VERKLAARD. UITEINDELIJK WERD DE BENDE VAN NED KELLY BIJ GLENROWAN IN HET NAUW GEDREVEN EN EEN VUURGEVECHT VOLGDE. GEHULD IN ZELFGEMAAKTE PLAATIJZEREN HARNASSEN EN HELMEN PROBEERDE DE BENDE ZICH TE VERDEDIGEN, MAAR UITEINDELIJK ZONDER SUCCES. NED KELLY WERD OP 28 JUNI OPGEPAKT EN OPGESLOTEN IN DE GEVANGENIS VAN MELBOURNE. DAAR WERD KELLY BERECHT VOOR MEERVOUDIGE MOORD EN UITEINDELIJK OP 11 NOVEMBER 1880 GEËXECUTEERD DOOR MIDDEL VAN OPHANGING. KELLY WERD HIERNA OVERGEBRACHT NAAR HET MORTUARIUM, WAAR TIJDENS DE AUTOPSIE ZIJN HOOFD VAN ZIJN LICHAAM GESCHIEDEN WERD.

VAN HET HOOFD WERDEN MEERDERE DODENMASKERS GEMAAKT, WAARVAN ER IN DE GEVANGENIS NOG ÉÉN TE ZIEN IS. NA ZIJN DOOD KWAM KELLY'S LIJK TERECHT OP DE BEGRAAFPLAATS VAN EEN GEVANGENIS, IN EEN MASSAGRAF, MAAR WERD HET LICHAAM WEER OPGEGRAVEN IN 1929 EN TEZAMEN MET DE RESTANTEN VAN 32 ANDERE GEVANGENEN BEGRAVEN OP DE BEGRAAFPLAATS VAN EEN ANDERE GEVANGENIS IN MELBOURNE, DE PRISON PENTRIDGE.

JULI

13 - IN HET UNIVERSITEITSGEBOUW VAN GRONINGEN - BEGINT DE "INTERNATIONALE TENTOONSTELLING VAN GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN, EDELGESTEENTEN, UURWERKEN EN DE WERKTUIGEN TOT DE VERVAARDIGING EN BEWERKING VAN HET GENOEMDE", DIE TOT 1 AUGUSTUS ZAL DUREN.

28 - DE RMS BRITANNIA WORDT DOOR DE TORPEDOBOOT SMS ZIETHEN ALS DOELWIT VOOR DE KANONNEN TOT ZINKEN GEBRACHT.

AUGUSTUS

16 - OPENING VAN HET JUBELPARK IN BRUSSEL BIJ GELEGENHEID VAN VIJFTIG JAAR KONINKRIJK BELGIË.

SEPTEMBER

9 - FRANKRIJK STICHT IN WEST-AFRIKA AAN DE BOVENLOOP VAN DE SENEGAL DE KOLONIE DIE LATER MALI ZAL GAAN HETEN.

14 - DEN HAAG KRIJGT EEN STANDBEELD VAN SPINOZA.

23 - ACTIEVOERDERS VAN DE LAND LEAGUE IN IERLAND OVERREDEN KNECHTEN VAN DE RENTMEESTER CHARLES BOYCOTT OM HET BEDRIJF TE VERLATEN. IN DE VOLGENDE DAGEN ZULLEN OOK DE WINKELIERS EN AMBACHTSLIEDEN VAN HET PLAATSJE WORDEN OVERGEHAALD OM KAPITEIN BOYCOTT TE "BOYCOTTEN".

OKTOBER

5 - DE UTRECHTSCHES STUDENTEN ROEIVEREENIGING "TRITON" WORDT OPGERICHT.

12 - DE LATERE KONINGIN WILHELMINA WORDT GEDOOPT IN DE WILLEMSKERK IN DEN HAAG

OP DE FOTO KONING WILLEM III MET ZIJN DOCHTER WILHELMINA.

20 - MET EEN REDE VAN ABRAHAM KUYPER IN DE NIEUWE KERK WORDT DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM OPGERICHT.

NOVEMBER

6 - DE IN ALGIERS WERKZAME FRANSE ARTS CHARLES LOUIS ALPHONSE LAVERAN ONTDEKT DAT EEN PROTOZOA OORZAAK IS VAN MALARIA.

13 - DE DIRECTEUR VAN DE GIST- EN SPIRITUSFABRIEK J.C. VAN MARKEN KRIJGT VERGUNNING VOOR DE AANLEG VAN EEN TELEFOONVERBINDING TUSSEN ZIJN WOONHUIS EN ZIJN BEDRIJF. HIJ WORDT DAARMEE DE EERSTE NEDERLANDER MET EEN TELEFOONTOESTEL IN HUIS.

26 - DE KONINKLIJKE STUDENTEN SCHIETVEREENIGING AMSTERDAM WORDT OPGERICHT.

NOVEMBER - VERSCHIJNING VAN DE GEBROEDERS KARAMAZOV, DE ROMAN VAN FJODOR DOSTOJEVSKI.

DECEMBER

1 - CHARLES BOYCOTT VERLAAT NA EEN BOYCOT VAN RUIM TWEE MAANDEN IERLAND.

18 - DE BOEREN UIT TRANSVAAL ROEPEN DE REPUBLIEK UIT ONDER LEIDING VAN PAUL KRUGER (ZIE AFBEELDING.)

TRANSVAAL (1880)

DE ZUID-AFRIKAANSCH REPUBLIEK OF ZAR, INFORMEEL BEKEND ALS TRANSVAAL, WAS EEN ONAFHANKELIJKE STAAT IN ZUID-AFRIKA IN DE TWEEDE HELFT VAN DE 19E EEUW DIE GEREGEERD WERD DOOR DE BOEREN, NEDERLANDSTALIGE AFSTAMMELINGEN VAN BLANKE KOLONISTEN UIT DE KAAPKOLONIE. DE HOOFDSTAD WAS PRETORIA, HOEWEL POTCHEFSTROOM AANVANKELIJK DIENDE ALS DE REGERINGSZETEL.

DE ZAR WERD IN 1852 ALS EEN VAN VELE BOERENREPUBLICEN OPGERICHT DOOR DE VOORTREKKERS, NADAT ZIJ WEIGERDEN ONDER HET BRITSE BEWIND VAN DE KAAPKOLONIE TE LEVEN. AANVANKELIJK WAS DE ZAR EEN BETREKKELIJK GEÏSOLEERD EN ZELFVOORZIENEND LAND. ONRUST, ONDERLINGE VERDEELDHEID EN EEN ZWAKKE OVERHEID GAVEN HET VERENIGD KONINKRIJK IN 1877 VRIJ SPEL OM DE ZAR TE ANNEXEREN, MAAR DE BOEREN KWAMEN IN OPSTAND EN HEROVERDEN HET LAND IN DE EERSTE BOERENORLOG VAN 1880-1881.

NA DEZE OVERWINNING TRANSFORMEERDE DE ZAR ONDER LEIDING VAN STAATSPRESIDENT PAUL KRUGER VAN EEN ONGEORGANISEERD EN FAILLIET LAND TOT EEN STABIELE EN RIJKE BOERENREPUBLIC, MET NAME DANKZIJ DE ONTDEKKING VAN GOUD BIJ JOHANNESBURG. DEZE VONDST LEIDDE ECHTER TOT OPLOPENDE SPANNINGEN MET HET VERENIGD KONINKRIJK DIE UITEINDELIJK Zouden LEIDEN TOT DE TWEEDE BOERENORLOG VAN 1899-1902, WAARIN ZUSTERREPUBLIC ORANJE VRIJSTAAT AAN TRANSVAALSE ZIJDE MEEVOCHT TEGEN DE BRITTEN. DE OORLOG WERD NA EEN HEFTIGE STRIJD DOOR DE BOEREN VERLOREN EN IN 1902 WERD DE ZAR DEFINITIEF GEANNEXEERD DOOR HET VERENIGD KONINKRIJK. IN 1910 WERD HET GEBIED OMGEDOOPT TOT DE PROVINCIE TRANSVAAL VAN DE UNIE VAN ZUID-AFRIKA.

DE ZAR WAS EEN PARLEMENTAIRE REPUBLIC, ALHOEWEL ONDER HEGEMONIE VAN DE BOEREN. ZIJ LEEFDEN IN EEN VOORNAMELIJK AGRARISCHE GEMEENSCHAP WAAR ORTHODOX-CALVINISTISCHE WAARDEN GOLDEN. DE ONTDEKKING VAN GOUD LEIDDE TOT EEN GROTE TOESTROOM VAN UITLANDERS, BUITENLANDSE ARBEIDERS DIE DOOR DE BRITSE REGERING IN BESCHERMING WERDEN GENOMEN. DAARNAAST WERD HET LAND NOG ALTIJD BEWOOND DOOR EEN INHEEMSE, ZWARTE MEERDERHEID, DOOR HUN BLANKE OVERHEERSERS BESCHOUWD EN BEHANDELD ALS EEN MINDERWAARDIG VOLK.

ZONDER DATUM

INTERNATIONALE OVEREENKOMST IN MADRID: SPANJE EN FRANKRIJK VERDELEN MAROKKO.

OP EEN INTERNATIONAAL CONGRES IN MILAAN WORDT HET GEBRUIK VAN GEBARENTALEN VERBODEN IN HET ONDERWIJS AAN DOVE KINDEREN.

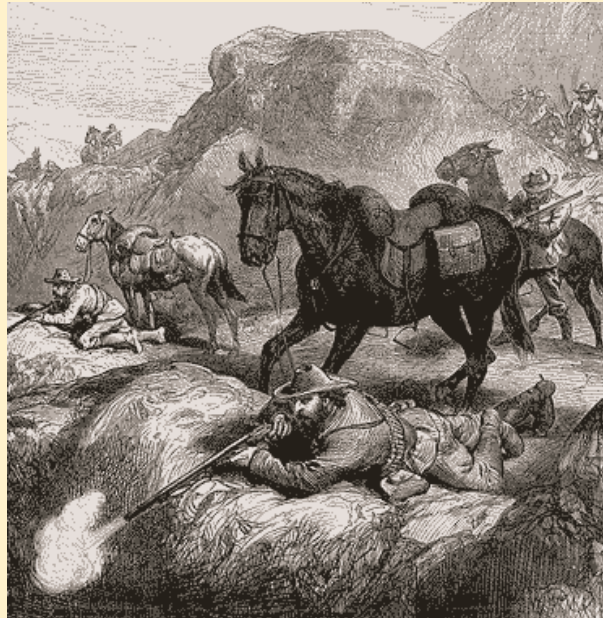
IN NEDERLAND WORDT DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ OPGERICHT.

AANLEG VAN DE HUIDIGE HONDSBOSSCHE ZEEWERING.

EERSTE BOERENoorlog (1880-1881)

DE EERSTE BOERENoorlog (1880 - 1881), OOK BEKEND ALS DE EERSTE VRIJHEIDSOORLOG, WAS EEN OORLOG TUSSEN DE NEDERLANDSTALIGE BOEREN VAN DE ZUID-AFRIKAANSCH REPUBLIEK (TRANSVAAL) ENERZIJD, EN HET BRITSE RIJK ANDERZIJD.

HET CONFLICT GOLD ALS EEN ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG VOOR TRANSVAAL NADAT HET IN 1877 DOOR HET VERENIGD KONINKRIJK WERD GEANNEXEERD. DE EENVOUDIGE OVERWINNING VAN DE BOEREN VERZEKERDE DE ONAFHANKELIJKHEID VAN TRANSVAAL TOT DE VEEL GROTERE TWEDE BOERENoorlog van 1899 tot 1902.

BOERENCOMMANDO IN GEVECHT

VOORGESCHIEDENIS

ANNEXATIE

DE BRITSE PLANNEN VAN GOUVERNEUR CARNARVON VOOR EEN FEDERATIE VAN STATEN VAN EUROPESE KOLONISTEN IN ZUIDELIJK AFRIKA WAREN DOODGELOPEN. NA BERICHTEN DAT DE BOEREN VAN TRANSVAAL EEN NEDERLAAG HADDEN GELEDEN TEGEN HET INHEEMSE PEDI VOLK EN HUN LEIDER SEKHUKHUNE, BESLOOT CARNARVON TRANSVAAL TE ANNEXEREN. HIJ STUURDE THEOPHILUS SHEPSTONE ALS SPECIAL COMMISSIONER IN 1877 NAAR PRETORIA. OP 12 APRIL PROCLAMEERDE DEZE OP HET KERKPLEIN IN PRETORIA DE ANNEXATIE. NAAR EIGEN ZEGGEN NAM DE BRITSE REGERING HET BESTUUR VAN DE BOERENREPUBLIEK OVER OM DE BESCHERMING VAN HAAR INWONERS TEGEN DE OORSPRONKELIJKE BEVOLKING TE GARANDEREN, IETS WAARTOE DE VRIJWEL FAILLIETE BOERENREGERING VAN PRESIDENT THOMAS FRANÇOIS BURGERS NIET IN STAAT ZOU ZIJN.

DE REGERING VAN TRANSVAAL PROTESTEERDE, MAAR LIET ZICH, MET UITZONDERING VAN VICEPRESIDENT PAUL KRUGER, OMKOPEN DOOR DE BRITTEN. DE VOLKSRAAD, HET PARLEMENT VAN TRANSVAAL, STUURDE KRUGER NAAR LONDEN OM BIJ DE BRITSE REGERING-DISRAELI TEGEN DE ANNEXATIE TE PLEITEN.

DE BRITTEN SLAGDEN ERIN DE ZOELUES TE VERSLAAN BIJ ULUNDI, AL LEDEN ZE EEN NEDERLAAG BIJ ISANDLWANA. HET BEWIND OVER TRANSVAAL LEVERDE DE BRITSE REGERING ECHTER NIETS OP, DAAR DE STAATSBEGROTING BLEEF KAMPEN MET EEN TEKORT. OP 10 MEI 1880 OPENDE DE OPVOLGER VAN SHEPSTONE, GARNET WOLSELEY, DE EERSTE BIJeenkomst VAN DE NIEUWE WETGEVENDE VERGADERING, WAARIN UITSLUITEND DE BRITSE GEMEENSCHAP VAN TRANSVAAL VERTEGENWOORDIGD WAS.

KRUGER PLEITTE BIJ DE NIEUWE BRITSE REGERING-GLADSTONE OPNIEUW VOOR TERUGDRAAIEN VAN DE ANNEXATIE. GLADSTONES ANTWOORD - IN STRIID MET ZIJN VERKIEZINGSBELOFTE IN ENGELAND - LUIDDE DAT HIJ KONINGIN VICTORIA NIET KON ADVISEREN HAAR SUZEREINITEIT OVER TRANSVAAL AF TE STAAN.

VERZET

INCIDENT BEZUIDENHOUT

HET KOSTTE PAUL KRUGER VIER JAAR OM DE BOEREN ZO VER TE KRIJGEN DAT ZE ZICH VERENIGD TEGEN DE BRITSE HEERSCHAPPIJ KEERDEN. HIJ ORGANISEERDE MASSALE PROTESTBIJEENKOMSTEN TE DOORNFONTEIN (1878) EN TWEEMAAL TE WONDERFONTEIN (10 DECEMBER 1879) BIJ POTCHEFSTROOM.

IN NOVEMBER 1880 LEIDDE DE BELASTINGHEFFING DOOR HET BRITSE BESTUUR IN TRANSVAAL TOT EEN INCIDENT DAT EEN AANLEIDING WERD VOOR DE OORLOG. DE POTCHEFSTROOMSE VELDKORNET P.L. (PIET) BEZUIDENHOUT - EEN NAAMGENOOT VAN DE OPSTANDELING DIE IN 1815 IN SLACHTERSNEK IN DE KAAP WERD GEDOOD DOOR DE ENGELSEN - WEIGERDE BELASTING TE BETALEN. HIEROP NAMEN BRITSE BELASTINGAMBTEENAREN ZIJN OSSEWA IN BESLAG OM DEZE IN POTCHEFSTROOM IN HET OPENBAAR TE VEILEN.

TIJDENS DE VEILING KWAMEN ZO'N HONDERD GEWAPENDE BOEREN ONDER LEIDING VAN GENERAAL PIET CRONJÉ OPDAGEN DIE DE BALJUW EN DE AFSLAGER VAN DE WAGEN AFZETTEN EN DE OSSEWA TERUG NAAR BEZUIDENHOUTS BOERDERIJ BRACHTEN. CRONJÉ STUURDE BEZUIDENHOUT NAAR PAUL KRUGERS BOERDERIJ BOEKENHOUTFONTEIN IN HET DISTRICT RUSTENBURG OM DE OPSTAND TEGEN DE BRITTEN IN POTCHEFSTROOM TE LEIDEN.

PAARDEKRAAL

HET PROTEST TE PAARDEKRAAL (LATER KRUGERSDORP GEHETEN) BIJ RUSTENBURG OP 10 DECEMBER 1880 MET TIENDUIZEND AANWEZIGEN WAS DE GROOTSTE BIJEENKOMST. DE VERGADERING BESLOOT TOEN DAT DE REPUBLIEK MOEST WORDEN HERSTELD. DE VIERKLEUR WERD GEHESEN EN ALLE AANWEZIGEN LEGDEN EEN STEEN OP EEN HOOP. OP ZONDAG HIELD DE VERGADERING EEN KERKDIENT IN DE OPEN LUCHT. EEN DRIEMANSCHAP VAN VICEPRESIDENT KRUGER, DE BEJAARDE EX-PRESIDENT MARTHINUS PRETORIUS EN DE ONERVAREN COMMANDANT-GENERAAL PIET JOUBERT NAM DE LEIDING. EEN ONAFHANKELIJKHEIDSVERKLARING WERD OPGESTELD EN VERSPREID. OP 16 DECEMBER 1880, DINGAANSDAG, WERD TE HEIDELBERG DE REPUBLIEK UITGEROEPEN.

DE BOEREN BELEGERDEN DE BRITSE GARNIZOENEN IN PRETORIA, POTCHEFSTROOM EN LYDENBURG. OP 20 DECEMBER 1880 VERSLOEG EEN BOERENCOMMANDO ONDER FRANS JOUBERT TWEE COMPAGNIEËN VAN HET ENGELSE 94STE REGIMENT - 9 OFFICIEREN EN 248 MANSCHAPPEN - BIJ DE SLAG BIJ BRONKHORSTSPRUIT. DE BUITGEMAAKTE WAPENS EN MUNITIE KWAMEN DE BOEREN GOED VAN PAS. DE BRITSE GENERAAL COLLEY EN ZIJN TROEPEN WERDEN OP 28 JANUARI BIJ DE SLAG VAN LAINGSNEK EN OP 7 FEBRUARI BIJ DE SLAG VAN INGOGO, EVENEENS MET ZWARE VERLIEZEN DOOR KLEINE GROEPEN BOEREN TERUGGEDREVEN.

DE BOEREN DROEGEN GEEN UNIFORM MAAR HUN NORMALE ONOPVALLENDE KLEREN, DIE STERK CONTRASTEERDEN MET HET HELDERE ROOD VAN DE BRITSE UNIFORMEN. DOORDAT DE ENGELSEN OPVIELEN IN HET LANDSCHAP WAREN ZE VAAK EEN GEMAKKELIJK DOELWIT VOOR DE BOERSE SLUIPSCHUTTERS.

COLLEY KREEG VAN DE BRITSE REGERING OPDRACHT DE BOEREN EEN WAPENSTILSTAND AAN TE BIEDEN. HIJ DEED DAT IN DE VORM VAN EEN ULTIMATUM VAN 48 UUR. DEZE TERMIJN WAS WAARSCHIJNLIJK OPZETTELIJK ZO KORT GEHOUDEN OMDAT COLLEY DACHT DAT HIJ DE BOEREN TOCH NOG KON VERSLAAN NADAT ZE NIET INSTAAT WAREN OP ZO'N KORTE TERMIJN TE REAGEREN.

1881

EERSTE BOERENORLOG (1880-1881)

MAJUBA

GENERAAL COLLEY BEZETTE IN DE NACHT VAN 26 FEBRUARI 1881 MET 600 MAN DE STRATEGISCHE TAFELBERG MAJUBA (600 M) OP DE FLANK VAN DE POSITIE VAN HET BOERENLEGER BIJ LAING'S NEK. DE BRITTEN LIETEN NA VERDEDIGINGSLINIËN TE GRAVEN LANGS DE TOP. AAN DE BOERENKANT BEGREEP COMMANDANT-GENERAAL PIET JOUBERT DAT ZIJN POSITIE ONDER DE MAJUBA ONHOUDBAAR ZOU WORDEN ALS DEZE NIET ONMIDDELIJK WERD VEROVERD. SAMEN MET GENERAAL NICOLAAS JACOBUS SMIT EN EEN PAAR HONDERD MAN LUKTE HET HEM DE BRITSE TROEPEN OP DE TOP TE VERSLAAN, COLLEY KWAM DAARBIJ OM. LATER, TIJDENS DE TWEDE BOERENORLOG, ZOU DEN BRITTEN DE STRIJKRETE "REMEMBER MAJUBA!" GEBRUIKEN.

DE TACTIEK VAN SCHIETEN EN VERPLAATSEN WAARMEE MAJUBA WERD VEROVERD WAS EEN MILITAIR NOVUM. VOOR HET EERST WERD DE MACHTIGSTE MOGENDHEID TER WERELD DOOR KLEINE LEGERS VERSLAGEN. BIJ LAING'S NEK PASTEN DE BOEREN DE TACTIEK VAN DE LOOPGRAAF TOE, WAARMEE ZIJ OOK IN DE TWEDE BOERENORLOG VEEL SUCCES HADDEN.

BRITSE CHARGE BIJ LAINGSNEK

VERDRAGEN

VOORLOPIGE VREDESVOORWAARDEN WERDEN OP 23 MAART ONDERTEKEND IN DE BOERDERIJ VAN O'NEILL, WAAR DE GEWONDEN VAN MAJUBA WAREN OPGEVANGEN.

OP 3 AUGUSTUS 1881 WERD DE CONVENTIE VAN PRETORIA GETEKEND. ENGELAND ERKENDE DE ONAFHANKELIJKHEID VAN TRANSVAAL BINNEN DE TOENMALIGE GRENZEN. VERDERE EXPANSIE WERD VERBODEN. DE ZUID-AFRIKAANSCH REPUBLIEK ERKENDE DE SUZEREINITEIT VAN DE ENGELSEN EN PRETORIA ZOU EEN BRITSE RESIDENT KRIJGEN. DEZE SUZEREINITEIT WAS EEN COMPROMISTERM. VOLGENS DE ENGELSE PREMIER GLADSTONE BETEKENDE DIE, DAT ENGELAND DE BUITENLANDSE POLITIEK VAN TRANSVAAL EN DE BESCHERMING VAN DE INHEEMSE BEVOLKING ZOU REGELEN.

DE BOEREN WAREN ONTEVREDEN. NADAT KRUGER IN 1883 PRESIDENT VAN DE ZAR WAS GEWORDEN, GING HIJ NAAR LONDEN VOOR EEN NIEUW VERDRAG. DE CONVENTIE VAN LONDEN VAN 27 FEBRUARI 1884 ERKENDE VOLLEDIGE ONAFHANKELIJKHEID VAN TRANSVAAL. DE BRITSE RESIDENT WERD UIT PRETORIA TERUGGETROKKEN. DE ZAR STOND DE GEBIEDEN STELLALAND EN GOSCHEN OF GOOSEN AF OP DE GRENS VAN TRANSVAAL EN BECHUANALAND, DIE VOOR DE BRITEN VAN BELANG WAREN ALS VERBINDING VAN DE KAAPKOLONIE MET HET NOORDEN.

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - DE SPOORLIJN ZWOLLE - ALMELO (EXPLOITATIE SS) KOMT GEREED.

28 - MET DE SLAG VAN LAINGSNEK, WAAR GENERAAL PIET JOUBERT HET LEGER VAN GENERAAL GEORGE POMEROY COLLEY VERSLAAT, BEGINT DE EERSTE TRANSVAALSE VRIJHEIDSOORLOG (BOERENoorlog).

FEBRUARI

10 - PREMIÈRE VAN "HOFFMANS VERTELLINGEN" VAN JACQUES OFFENBACH.

27 - NADAT EEN BRITSE STRIJDMACHT ONDER GEORGE POMEROY COLLEY VERNIETIGEND WORDT VERSLAGEN IN DE SLAG VAN MAJUBA, EINDIGT DE EERSTE BOERENoorlog.

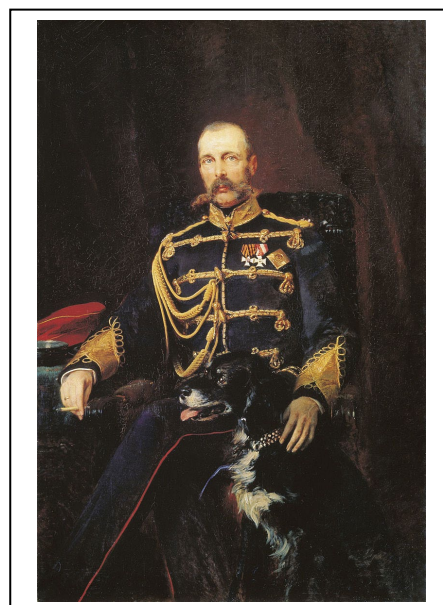
MAART

3 - DE NEDERLANDSE MINISTER VAN JUSTITIE ANTHONY MODDERMAN KONDIGT EEN NIEUW WETBOEK VAN STRAFRECHT AF, DAT DE NOG GELDENDE FRANSE CODE PÉNAL ZAL VERVANGEN.

4 - DE REPUBLIKEIN JAMES GARFIELD AANVAARDT HET PRESIDENTSCHAP VAN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA.

5 - TRAPPISTEN UIT FRANKRIJK STICHTEN IN BERKEL-ENSCHOT HET KLOOSTER KONINGSHOEVEN.

13 - TSAAR ALEXANDER II VAN RUSLAND (ZIE AFBEELDING) KOMT BIJ EEN BOMAANSLAG OM HET LEVEN.

AANSLAG OP TSAAR ALEXANDER II (1881)

HEERSCHAPPIJ

TSAAR NICOLAAS I STIERF OP 2 MAART 1855 WAARDOOR ALEXANDER DE NIEUWE TSAAR VAN RUSLAND, KONING VAN POLEN EN GROOTHERTOG VAN FINLAND WERD. HET EERSTE JAAR VAN ZIJN REGERING WAS HIJ ZEER DRUK BEZIG MET DE DOOR ZIJN VADER GESTARTE KRIMoorlog. DEZE OORLOG WERD IN 1856 BEËINDIGD MET DE VREDE VAN PARIJS, WAT VOOR RUSLAND HET VERLIEZEN VAN DE OORLOG BETEKENDE. HIJ KWAM AAN VELER WENS TOT HERVORMINGEN TEGEMOET; HIJ VERLEENDE IN 1856 GRATIE AAN DE DECEMBRISTEN EN SCHAFFTE IN 1861 DE LIJFEIGENSCHAP VAN DE BOEREN AF WAARDOOR HIJ IN RUSLAND BEKENDSTAAT ALS DE "BEVRIJDER VAN RUSLAND". DIT WAS ECHTER VOORAL UIT ECONOMISCHE OVERWEGINGEN GEDAAN. ALEXANDER WILDE NAMELIJK EEN GROTE KLASSE ONAFHANKELIJKE EN ZELFSTANDIGE BOEREN CREËREN EN DAARNAAST EEN GROEP MENSEN DIE ZOU KUNNEN INSTAAN VOOR DE INDUSTRIËLE BEHOEFTE DIE RUSLAND HAD. OOK VOERDE HIJ EEN ZEKER GEMEENTELIJK EN GEWESTELIJK ZELFBESTUUR IN DOOR INSTELLING VAN DE ZEMSTVO'S, AL WERDEN DIE ENKEL TOEGELATEN IN DE CENTRALE DELEN VAN HET LAND, OMDAT ALEXANDER VREESDE DAT ZE DE SEPARATISTISCHE IDEEËN IN DE GRENSGEBIEDEN Zouden VERSTERKEN. DAARNAAST VERBETERDE HIJ DE RECHTSPRAAK, MATIGDE DE PERSCENSUUR EN VERKORTTE IN 1859 DE DIENSTPLICHT IN HET LEGER VAN 25 JAAR TOT 15 JAAR.

HIJ VOERDE OOK HERVORMINGEN DOOR IN HET ONDERWIJS. DANKZIJ HEM WERDEN ER IN DE JAREN ZESTIG VAN DE 19E EEUW NIEUWE UNIVERSITEITEN OPGERICHT. ONDANKS DE HERVORMINGEN DIE HIJ IN 1864 IN HET LAGER ONDERWIJS EN MIDDELBAAR ONDERWIJS DOORVOERDE, BLEEF HET ANALFABETISME IN RUSLAND RELATIEF HOOG (CA. 80%). TUSSEN 1867 EN 1869 VOERDE HIJ KERKELIJKE HERVORMINGEN DOOR. DE OPLEIDING VAN DE CLERUS WERD VERBETERD EN HET OVERSCHOT AAN PRIESTERS WERD TERUGGEDRONGEN. DE TSAAR-BEVRIJDER MAAKTE EEN EINDE AAN DE WILLEKEUR VAN DE BUREAUCRATIE EN DE POLITIE. ZO VERANDERDE HIJ RUSLAND GELEIDELIJK VAN EEN POLITIESTAAT IN EEN RECHTSSTAAT NAAR EUROPEES MODEL.

NA DE TWEDE POOLSE OPSTAND IN 1863, DIE HIJ HARDHANDIG LIET NEERSLAAN, WERD ZIJN POLITIEK BEHOUDENDER. TIJDENS ZIJN REGERINGSPERIODE KENDE RUSLAND EEN AANZIENLIJKE GEBIEDSUITBREIDING, MET NAME IN AZIË. DE TSAAR BEDWONG DE OPSTANDIGE STAMMEN IN DE KAUKASUS.

AANSLAGEN EN DOOD

ZIJN BELEID WAS MIN OF MEER TEGENSTRIJDIG, WAARDOOR DE CONSERVATIEVEN HEM TE LIBERAAL VONDEN, TERWIJL DE LIBERALEN HEM TE CONSERVATIEF VONDEN. DE TOENEMENDE AANSLAGEN VAN DE NIHILISTEN BEANTWOORDEDE ALEXANDER MET HARDE POLITIEMAATREGELEN. HIJ GING ECHTER TEGELIJK EEN SOORT CONSTITUTIE MET VERTEGENWOORDIGING VAN DE ZEMSTVO'S BIJ DE REGERING ONTWERPEN. DE DAG WAAROP HIJ DIT PLAN HAD GOEDGEKEURD, WERD HIJ NA ZES MISLUKTE AANSLAGEN HET SLACHTOFFER VAN EEN BOMAANSLAG DOOR DE REVOLUTIONAIRE NARODNAJA VOLJA. HIJ WAS ZWAARGEWOND, BLOEDDE HEVIG EN OVERLEED NA EEN KWARTIER. HIJ WERD OPGEVOLGD DOOR ZIJN MEER BEHOUDENDE ZOON ALEXANDER III, DIE AANWEZIG WAS BIJ HET OVERLIJDEN VAN ZIJN VADER. HET GEVOLG VAN DEZE MOORD WAS DAT DE NIEUWE TSAAR HET PLAN VOOR DE NIEUWE CONSTITUTIE VERSCHEURDE.

NA ZIJN DOOD IS IN PETERSBURG TUSSEN 1883 EN 1907 DE KERK VAN DE VERLOSSER OP HET BLOED VERREZEN. IN DE KERK BEVINDT ZICH EEN SCHRIJN TER ERE VAN DE VERMOORDE TSAAR PRECIES OP DE PLEK VAN DE AANSLAG.

22 - HET EILAND CHIOS WORDT ZWAAR GETROFFEN DOOR EEN AARDBEVING.

APRIL

5 - IN DE CONVENTIE VAN PRETORIA STAAT HET BRITSE BESTUUR VAN GLADSTONE DE BOEREN VAN TRANSVAAL ZELFBESTUUR TOE IN TRANSVAAL ONDER BRITS TOEZICHT. EXPANSIE BUITEN DE HUIDIGE GRENZEN IS VERBODEN.

12 - JOHAN WILHELM VAN LANSBERGE WORDT DOOR FREDERIK S'JACOB OPGEVOLGD ALS GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDS-INDIË.

13 - HET KONINKLIJK FRIES GENOOTSCHAP VOOR GESCHIEDENIS EN CULTUUR OPENT IN HET EYSINGAHUIS TE LEEUWARDEN HET FRIES MUSEUM.

MEI

9 - VORST ALEXANDER I VAN BULGARIJE SCHORT VOOR ZEVEN JAAR DE GRONDWET OP. HIJ VERVANGT DE LIBERALE REGERING DOOR EEN MILITAIR BESTUUR ONDER JOKHAN KAZIMIR GUSTAVOVITSJ ERNROT.

11 - FRANKRIJK STELT EEN PROTECTORAAT IN VOOR TUNESIË, DAT HET HEEFT BEZET.

12 - IN UTRECHT WORDT DE NEDERLANDSCH-ZUID-AFRIKAANSCH VEREENIGING OPGERICHT.

16 - DE IN 1880 OPGERICHTE NOORD-ZUID-HOLLANDSCHE STOOMTRAMWEG-MAATSCHAPPIJ NEEMT HAAR EERSTE STOOMTRAMDIENT IN GEBRUIK OP HET BAANVAK HILLEGOM - LEIDEN. OVER EEN MAAND ZAL OOK HET BAANVAK HILLEGOM - HAARLEM KLAAR ZIJN.

JUNI

1 - IN AMSTERDAM WORDT HET EERSTE NEDERLANDSE OPENBARE TELEFOONNETWERK IN GEBRUIK GENOMEN DOOR DE BELL TELEFOON MAATSCHAPPIJ. ER ZIJN 49 AANSLUITINGEN.

4 - DE BRABANTSE LIJN, DE SPOORLIJN DIE TILBURG MET NIJMEGEN VERBINDT, WORDT GEËXPLOITEERD.

JULI

2 - DE AMERIKANSE PRESIDENT JAMES GARFIELD WORDT IN EEN SPOORSTATION IN WASHINGTON NEERGESCHOTEN DOOR EEN GEESTELIJK GESTOORDE MAN.

JAMES GARFIELD (1831-1881)

JAMES ABRAM GARFIELD (MORELAND HILLS, OHIO, 19 NOVEMBER 1831 - LONG BRANCH, NEW JERSEY, 19 SEPTEMBER 1881) WAS DE 20E PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN EN DE TWEDE PRESIDENT DIE VERMOORD WERD.

ZIJN AMBTSTERMIJN WAS EEN VAN DE KORTSTE IN DE GESCHIEDENIS VAN AMERIKANSE PRESIDENTEN; ZES MAANDEN EN 15 DAGEN (DE KORTST ZITTENDE PRESIDENT WAS WILLIAM HENRY HARRISON).

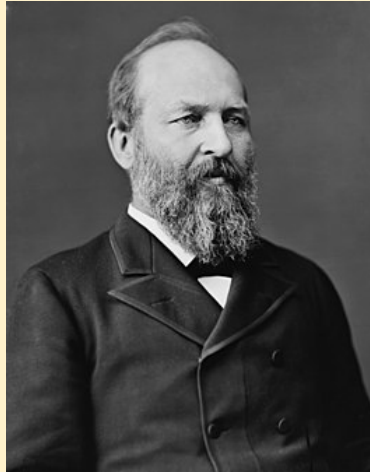
GARFIELD WERD GEBOREN IN HET TOENMALIGE ORANGE TOWNSHIP, CUYAHOGA COUNTY, OHIO, EEN VOORSTAD TEN ZUIDOOSTEN VAN CLEVELAND. ZIJN VADER OVERLEED IN 1833, EN HIJ WERD OPGEVOED DOOR ZIJN MOEDER EN EEN OOM. HIJ WERD LERAAR, GAF LES IN KLASIEKE TALEN, EN WERD LATER HOOFD VAN HET ECLECTIC INSTITUTE WAAR HIJ LES GAF. OP 11 NOVEMBER 1858 TROUWDE HIJ MET LUCRETIA RUDOLPH^[1], EN ZE KREGEN VIJF KINDEREN. ZIJN ZOON JAMES RUDOLPH GARFIELD WERD OOK POLITICUS EN WAS LATER MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN ONDER THEODORE ROOSEVELT.

GARFIELD STUDEERDE OP EIGEN GELEGENHEID RECHTEN, MAAR BESLOOT DAT HET ACADEMISCHE LEVEN NIET GESCHIKT VOOR HEM WAS EN HIJ WERD POLITICUS. HIJ WAS ZIJN HELE LEVEN EEN GEPASSIONEERD REPUBLIKEIN. IN 1859 WERD HIJ SENATOR VAN OHIO.

ZIJN MILITAIRE CARRIÈRE BEGON MET DE AMERIKANSE BURGEROORLOG TOEN HIJ ZICH INSCHREEF BIJ DE 42ND OHIO VOLUNTEER INFANTRY IN HET LEGER VAN DE UNION. HIJ NAM ONDER ANDERE DEEL IN DE SLAGEN BIJ SHILOH IN APRIL 1862 EN CHICKAMAUGA IN SEPTEMBER 1863. HIJ WERD UITEINDELIJK GEPROMOVEERD TOT MAJoor-GENERAAL. NOG IN 1863 NAM HIJ ONTSLAG UIT HET LEGER OM TE GAAN ZETELN VOOR ZIJN THUISSTAAT IN HET HUIS VAN AFGEVAARDIGDEN.

TOT 1878 WERD GARFIELD IEDERE TWEE JAAR OPNIEUW VERKOZEN IN HET HUIS VAN AFGEVAARDIGDEN. IN 1880 WERD HIJ TIJDENS DE REPUBLIKEINSE CONVENTIE TIJDENS DE 36STE STEMRONDE AANGEDUID ALS PRESIDENTSKANDIDAAT VOOR ZIJN PARTIJ. IN NOVEMBER 1880 WON HIJ MET KLEIN VERSCHIL DE PRESIDENTSVERKIEZINGEN VAN WINFIELD S. HANCOCK, EN WERD IN MAART 1881 GEÏNSTALLEERD ALS PRESIDENT. TIJDENS ZIJN KORTE TERMIJN HIELD GARFIELD ZICH VOORAL BEZIG MET RUZIES OVER BENOEMINGEN MET DE NEW YORKSE REPUBLIKEINSE PARTIJBAAS ROSCOE CONKLING.

OP 2 JULI 1881 WERD GARFIELD MET TWEE KOGELS IN EEN TREINSTATION IN WASHINGTON D.C. BESCHOTEN DOOR CHARLES J. GUTEAU. EEN VAN DE KOGELS KON NIET GEVONDEN OF VERWIJDERD WORDEN EN DOOR EEN INFECTIE ALS GEVOLG VAN HET GEBRUIK VAN NIET-GESTERILISEERDE MEDISCHE INSTRUMENTEN WERD GARFIELD STEEDS ZIEKER. HIJ WERD NAAR DE KUSTPLAATS LONG BRANCH GEBRACHT IN DE HOOP DAT DE ZEELUCHT HEM ZOU AANSTERKEN. GARFIELD KREEG ER ECHTER EEN ZWARE LONGINFECTIE EN OVERLEED OP 49-JARIGE LEEFTIJD OP 19 SEPTEMBER 1881.

GARFIELD WERD DOOR ZIJN VICEPRESIDENT OPGEVOLGD. ZIJN MOORDENAAR GUTEAU KON HET NIET VERKROPPEN DAT HIJZELF NIET TOT CONSUL IN PARIJS WAS GEKOZEN. GUTEAU WERD SCHULDIG BEVONDEN AAN DE MOORD OP GARFIELD EN TER DOOD VEROORDEELD. OP 30 JUNI 1882 WERD HIJ OPGEHANGEN.

23 - DE INTERNATIONALE GYMNASTIEKFEDERATIE WORDT OPGERICHT IN LUIK.

AUGUSTUS

15 - OPENING VAN DE EERSTE INTERNATIONALE ELEKTRICITEITSTENTONSTELLING IN PARIJS.

SEPTEMBER

9 - DE JONGE EGYPTISCHE KOLONEL AHMED URABI PLEEGT EEN STAATSGREEP, VOORAL GERICHT TEGEN DE ENGELSE EN FRANSE INVLOED ROND HET SUEZKANAAL.

19 - DE AMERIKAANSE PRESIDENT GARFIELD BEZWIJKT AAN DE GEVOLGEN VAN DE MOORDAANSLAG OP 2 JULI. VICEPRESIDENT CHESTER ARTHUR VOLGT HEM OP.

20 - IN KARLSRUHE TROUWEN PRINSES VICTORIA VAN BADEN EN KROONPRINS GUSTAAF V ADOLF VAN ZWEDEN.

OKTOBER

4 - HET NEDERLANDSE MAILSCHIP "KONING DER NEDERLANDEN" ZINKT OP WEG VAN BATAVIA NAAR AMSTERDAM, IN HET WESTELIJK DEEL VAN DE INDISCHE OCEAAN. 90 VAN DE 216 OPVARENDEN KOMEN OM HET LEVEN.

"KONING DER NEDERLANDEN" ZINKT (1881)

DE KONING DER NEDERLANDEN WAS EEN MAILSCHIP VAN DE STOOMVAART MAATSCHAPPIJ NEDERLAND (SMN). HET WERD GEBOUWD IN 1872 IN GLASGOW. OP 4 OKTOBER 1881 WAS HET SCHIP OP WEG VAN BATAVIA NAAR AMSTERDAM TOEN DE SCHROEFAS BRAK. HIERDOOR KON ER WATER NAAR BINNEN KOMEN VIA DE SCHROEFASAFDICHTING, ZODAT HET SCHIP LANGZAAM VOLLIEP. HET ZONK UITEINDELIJK EEN DAG LATER. OP DAT MOMENT BEVOND HET SCHIP ZICH ENIGE HONDERDEN KILOMETERS VAN DIEGO GARCIA IN DE INDISCHE OCEAAN. TWEEHONDERDZESTIEN OPVARENDEN PROBEERDEN IN ZEVEN REDDINGSSLOEPEN NAAR HET EILAND TE KOMEN. EEN AANTAL WERDEN OPGEPIKT DOOR PASSERENDE SCHEPEN. EÉN SLOEP BEREIKTE CEYLON MET NEGENENTWINTIG OVERLEVENDEN. VAN DRIE SLOEPEN MET NEGENTIG PASSAGIERS EN BEMANNINGSLEDEN WERD NIETS MEER VERNOMEN.

18 - DE FRANSE PRIESTER ABBÉ JULIEN GOUYET VAN PARIJS ONTDEKT SAMEN MET TWEE DUITSE EXPEDITIES DE PLAATS IN EFEZE WAAR HET HUIS VAN DE MAAGD MARIA ZOU HEBBEN GESTAAN.

26 - IN TOMBSTONE (ARIZONA) VINDT HET BEFAAMDE VUURGEVECHT BIJ DE O.K. CORRAL PLAATS MET WYATT EARP EN DOC HOLIDAY.

VUURGEVECHT BIJ DE O.K. CORAL (1881)

HET VUURGEVECHT BIJ DE O.K. CORRAL IS EEN LEGENDARISCHE GEBEURTENIS UIT DE AMERIKAANSE GESCHIEDENIS. HET IS EEN VUURGEVECHT DAT PLAATSVOND OP 26 OKTOBER 1881 IN HET STADJE TOMBSTONE IN ARIZONA, NABIJ DE O.K. CORRAL (EEN CORRAL WAS EEN SOORT STAL DIE VERHUURD KON WORDEN, WAAR COWBOYS HUN PAARD KONDEN VERZORGEN OF LATEN VERZORGEN, OF WAAR OOK WEL KLEINE KUDDES VEE ONDERGEBRACHT WERDEN).

HET VUURGEVECHT GING TUSSEN TWEE GROEPEN MANNEN, AAN DE ENE ZIJDE WYATT EARP, ZIJN BROERS MORGAN EN VIRGIL EN DOC HOLLIDAY, EN AAN DE ANDERE ZIJDE FRANK MCLAURY, TOM MCLAURY, BILLY CLANTON, IKE CLANTON EN BILLY CLAIBORNE. DE LAATSTGENOEMDE GROEP WERD DE COWBOYS GENOEMD, MAAR VOLGENS EARP EN ZIJN MEDESTANDERS WAREN HET NIETS MEER OF MINDER DAN VEEDIEVEN EN MOORDENAARS. CRITICI VAN EARP BEWEREN OVERIGENS DAT HIJZELF OOK EEN BANDIET WAS DIE ALLEEN MAAR DEED ALSOF HIJ DE WET HANDHAAFDE.

DE DODGE CITY VREDESCOMMISSIE MET EARP TWEEDE VAN LINKS VOORSTE RIJ

IN HET GEVECHT, DAT NIET LANGER DUURDE DAN ONGEVEER 30 SECONDEN, WERDEN FRANK MCLAURY, TOM MCLAURY EN BILLY CLANTON GEDOOD. IKE CLANTON EN BILLY CLAIBORNE OVERLEEFDEN ZONDER VERWONDINGEN, MAAR WERDEN WEL GEARRESTEERD. DE AANLEIDING VOOR HET GEVECHT WAS DE BEROVING VAN EEN POSTKOETS OP 15 MAART VAN HETZELFDE JAAR, WAARBIJ TWEE DODEN VIELEN EN WAARVAN EARP BEWEERDE DAT MCLAURY EN ZIJN MATEN DE DADERS WAREN.

ER ZIJN DIVERSE LEZINGEN OVER HET VERLOOP VAN EN DE AANLEIDING VOOR HET GEVECHT. SOMMIGEN BEWEREN DAT HET EEN CORRECTE POGING VAN DE POLITIE WAS OM EEN STEL VEEDIEVEN TE ARRESTEREN (VIRGIL EARP WAS SHERIFF IN TOMBSTONE), WAARBIJ DE COWBOYS BEGONNEN TE SCHIETEN. ANDEREN BEWEREN DAT HET EEN REGELRECHTE AFREKENING WAS TUSSEN TWEE RIVALISERENDE BENDES (DE EARP-CLAN HAD NIET BIJ IEDEREEN EEN EVEN FRISSE NAAM), WAARBIJ DE COWBOYS ZICH WILDEN OVERGEVEN MAAR DESALNIETTEMIN IN KOELN BLOEDE WERDEN AFGESLACHT. ZELFS DE VERKLARINGEN VAN OOGGETUIGEN WAREN NIET EENSLUIDEND. HIERDOOR ZAL DE PRECIEZE TOEDRACHT WAARSCHIJNLIJK ALTIJD VAAG BLIJVEN.

DECEMBER

8 - DE BRAND IN HET RINGTHEATER, VAN WENEN, WAARBIJ MEER DAN VIERHONDERD MENSEN OMKOMEN.

RINGTHEATERBRAND (1881)

DE BRAND

OP DE AVOND VAN DE BRAND HAD IN HET RINGTHEATER DE TWEDE VOORSTELLING PLAATS VAN OFFENBACHS "HOFFMANN'S ERZÄHLUNGEN". TERWIJL HET PUBLIEK BINNENKWAM EN PLAATSNAM, WERD ACHTER HET PODIUM IN VIJF HOUDERS DE GASVERLICHTING AANGESTOKEN. ECHTER, DOOR EEN DISFUNCTIE VAN DE ELEKTROPNEUMATISCHE BRANDER LEKTE ER GAS UIT, EN BIJ EEN VOLGENDE POGING OM HET GAS TE VERBRANDEN ONTPLOFTE DE BRANDER. HET VUUR BREIDDE ZICH VERVOLGENS UIT NAAR HET PODIUM EN NAAR DE RUIMTE VAN HET PUBLIEK.

EEN HALF UUR LATER WERD GEPROBEERD HET PUBLIEK TE REDDEN, MAAR ER WAREN FUNDAMENTELE PROBLEMEN. DE NOODVERLICHTING, DIE UIT OLIELAMPEN BESTOND, BRANDDE NIET OMDAT DOOR EEN GEBREK AAN GELD DE LAMPEN ENKEL BIJ OEFENINGEN MET OLIE GEVULD WAREN. BOVENDIEN OPENDEN DE DEUREN VAN DE NOODUITGANGEN NIET NAAR BUITEN TOE, MAAR NAAR BINNEN TOE, WAARDOOR HET PUBLIEK HET GEBOUW NIET OP TIJD KON VERLATEN. EEN LUCHTSTROOM VANUIT EEN RAAM WAKKERDE HET VUUR NOG MEER AAN EN VANWEGE DE FOUTIEVE INFORMATIE DAT IEDEREEN GERED WAS, STUURDE DE POLITIE IN DE ENTREEHAL REDDERS WEG. ONDER DE DODEN BEVOND ZICH OOK LADISLAUS VETSER, EEN BROER VAN MARIE VON VETSER.

DE RUÏNE VAN HET RINGTHEATER

12 - DE GRONINGSE FARMACEUTISCHE STUDENTENVERENIGING PHARMACIAE SACRUM WORDT OPGERICHT.

27 - OPLEVERING VAN DE GROTE MOSKEE VAN BAITURRAHMAN IN DE INDONESISCHE STAD BANDA ATJEH.

ZONDER DATUM

LOUIS PASTEUR BEWIJST DAT GEVACCINEERDE KINDEREN AFWEER OPBOUWEN.

IN NEDERLAND WORDT DE NEO-MALTHUSIAANSE BOND OPGERICHT OM GEBOORTEBEPERKING TE BEVORDEREN.

NABIJ EXLOO WORDT HET UIT DE BRONSTIJD AFKOMSTIGE KRALENSNOER VAN EXLOO GEVONDEN.

1882

GEBEURTENISSEN

JANUARI

19 - BEGIN VAN DE ERGSTE BEURSKRACH IN DE FRANSE ECONOMIE IN DE NEGENTIENDE EEUW. GAUGUIN EN SCHUFFENECKER VERLOREN HIERDOOR HUN GOED BETAALDE BAAN ALS BEURSHANDELAAR.

FEBRUARI

20 - DE "BURGERVAOJER" VAN OETELDONK, PEER VAAN DEN MUGGENHEUVEL TOT DEN BOBERD, KOMT VOOR HET EERST AAN IN "ZIJN" PLATTELANDSDORP. BEGIN VAN DE MODERNE CARNAVALSTRADITIE IN 'S HERTOGENBOSCH.

20 - IN LONDEN WORDT DE SOCIETY FOR PSYCHICAL RESEARCH OPGERICHT OM ONBEVOORDEELD ONDERZOEK TE DOEN NAAR SPIRITISME EN ANDERE PARANORMALE VERSCHIJNSELEN.

MAART

19 - START BOUW VAN DE SAGRADA FAMÍLIA IN BARCELONA.

24 - ROBERT KOCH MAAKT ZIJN ONTDEKKING VAN DE BACTERIE DIE TUBERCULOSE VEROORZAAKT WERELDKUNDIG.

APRIL

1 - IN HONGARIJE BREEKT DE TISZAESZLÀR-AFFAIRE UIT: EEN MOORDZAAK DIE UITMONDT IN EEN ANTISEMITISCH COMLOT.

3 - DE AMERIKAANSE OUTLAW JESSE JAMES WORDT DOODGESCHOTEN.

JESSE JAMES (1882)

JESSE WOODSON JAMES (KEARNEY (MISSOURI), 5 SEPTEMBER 1847 – ST. JOSEPH (MISSOURI), 3 APRIL 1882) WAS EEN AMERIKAANS CRIMINEEL. JESSE JAMES STAAT BEKEND ALS EEN VAN DE SCHURKEN VAN HET WILDE WESTEN. HIJ PLEEGDE EEN GROOT AANTAL OVERVALLEN EN VERMOORDDE EEN TIENTAL PERSONEN. OP 3 APRIL 1882 WERD JESSE JAMES VERMOORD DOOR EEN LID VAN ZIJN NIEUWE BENDE, ROBERT FORD. DIE HOOPT EEN BELONING OP JAMES ZIJN HOOFD TE KRIJGEN EN EEN BELOOFDE AMNESTIE VOOR ZIJN EERDERE MISDADEN. HIJ SCHOOT JESSE JAMES VAN ACHTEREN DOOR HET HOOFD SCHOOT TOEN DIE OP EEN STOEL STOND OM EEN SCHILDERIJ AF TE STOFFEN. HIJ WAS TOEN ONDER DE NAAM TOM HOWARD GETROUWD MET ZERELDA AMANDA MIMMS.

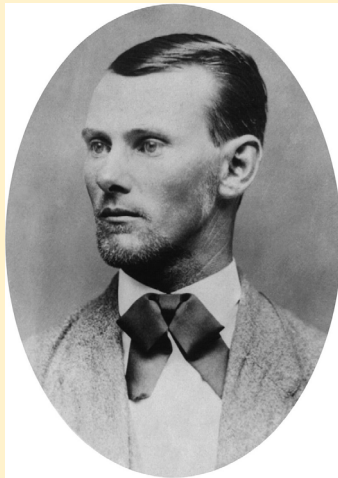
AMERIKAANSE BURGEROORLOG

JESSE VOCHT MET ZIJN BROER FRANK EN EEN AANTAL VRIENDEN ALS VRIJSCHUTTER IN DE BURGEROORLOG. ZO WAREN ZE OP ZEKER OGENBLIK AANGESLOTEN BIJ DE BENDE VAN WILLIAM QUANTRILL. AAN HET EIND VAN DE OORLOG KEERDE HIJ TERUG NAAR HUIS. HET LAND VAN ZIJN MOEDER BLEEK ECHTER, ONDER DWANG, VERKOCHT TE ZIJN AAN INVESTEERDERS DIE HET LAND WILDEN GEBUIKEN OM EEN SPOORWEG AAN TE LEGGEN. OOK BIJ ANDERE VEEHOUDERS EN BOEREN BLEEK DIT HET GEVAL.

DE JAMES-YOUNGERBENDE

JESSE EN ZIJN BROER FRANK VORMDEN EEN BENDE DIE ZICH VERZETTE TEGEN DE INVESTEERDERS. ZE DEDEN DIT DOOR DE AANLEG VAN DE SPOORWEGEN TE SABOTEREN EN BANKEN TE OVERVALLEN WAAR DE INVESTEERDERS HUN GELD HADDEN OPGESLAGEN. JESSE JAMES ZAG ZICHZELF ALS EEN REBEL EN EEN MODERNE ROBIN HOOD, DIE STAL VAN DE RIJKE EN HET GELD AAN DE ARMEN GAF. HET IS ECHTER NOOIT BEWEZEN DAT JAMES WERKELIJK ZO NOBEL WAS. TIJDENS DE OVERVALLEN VIELN REGELMATIG DODEN, VAAK VOORBIJGANGERS EN KASSIERS. OOK JESSE JAMES HAD VERSCHIEDENE SLACHTOFFERS OP ZIJN GEWETEN. HIJ WAS ECHTER ERG ONTDAAN TOEN TIJDENS EEN OVERVAL EEN KLEIN MEISJE WERD GEDOOD. VOOR DE VEELAL ARME BEVOLKING VAN MISSOURI WAS JESSE EEN HELD. ZIJ ZAGEN HEM ALS EEN TEGENSTANDER VAN DE GEHATE OVERHEID EN ALS EEN VRIJHEIDSTRIJDER. OOK SOMMIGE KRANTEN VERHEERLIJKTEN ZIJN DADEN EN JESSE WAS GEVOELIG VOOR DEZE PUBLICITEIT. LATER WERD HIJ OOK VERHEERLIJKT IN ALLERLEI STUIVERROMANS EN WERD HIJ MEER EN MEER AFGEBEELD ALS EEN REBEL EN EEN HELD IN PLAATS VAN ALS EEN BANDIET.

DE LAATSTE JAREN

JESSE JAMES (1882)

DE JAMES-YOUNGERBENDE BESTOND VOORNAMELIJK UIT BROERS VAN TWEE FAMILIES: JAMES EN YOUNGER. NA EEN MISLUKTE OVERVAL OP DE FIRST NATIONAL BANK IN NORTHFIELD IN 1876 WERDEN DE YOUNGER-BROERS OPGEPAKT. DE GEBROEDERS JAMES ONTKWAMEN EN HIELDEN ZICH ZO'N DRIE JAAR LANG VERBORGEN. DAT BETEKENDE HET EINDE VAN DE JAMES-YOUNGERBENDE. IN 1879 BEGONNEN JESSE EN FRANK JAMES EEN NIEUWE BENDE. ZE OVERVIELEN WEER POSTKOETSSEN, TREINEN EN BANKEN. IN 1882 WERD JESSE DOODGESCHOTEN DOOR BENDELID ROBERT FORD. HIJ LIET EEN VROUW EN TWEE KINDEREN ACHTER.

25 - DE FRANSE KAPITEIN DER MARINIERS HENRI RIVIÈRE VEROVERT DE CITADEL VAN HANOI.

MEI

6 - DE BRITSE HOGE VERTEGENWOORDIGER IN DUBLIN LORD CAVENDISH EN ZIJN SECRETARIS BURKE WORDEN TIJDENS EEN WANDELING IN PHOENIX PARK VERMOORD.

20 - DUITSLAND SLUIT MET OOSTENRIJK-HONGARIJE EN ITALIË DE DRIEBOND. DEZE KOMT NAAST DE ALLIANTIE VAN DUITSLAND, OOSTENRIJK-HONGARIJE EN RUSLAND.

22 - DE 206 KILOMETER LANGE GOTTHARDSPOORLIJN DWARS DOOR ZWITSERLAND WORDT GEOPEND.

JUNI

1 - OFFICIËLE OPENING VAN DE SPOORLIJN IMMENSEE - CHIASSO MET DE GOTTHARDTUNNEL, WAARVAN DE AANLEG 300 ARBEIDERS HET LEVEN HEEFT GEKOST.

JULI

5 - UIT AMSTERDAM VERTREKT HET STOOMSCHIP VARNA MET DE DEELNEMERS AAN DE NEDERLANDSE POOLEXPEDITIE 1882-83. DOEL IS PORT DIXON.

11 TOT 13 - EEN ESKADER VAN DE BRITSE MIDDELLANDSE ZEEVLOOT VOERT EEN BOMBARDEMENT UIT OP DE HAVEN VAN ALEXANDRIË, WAAR DE EGYPTISCHE KAPITEIN AHMED URABI ZICH HEEFT VERSCHANST.

26 - IN HET FESTSPIELHAUS TE BAYREUTH GAAT DE OPERA PARSIFAL IN PREMIÈRE.

SEPTEMBER

4 - THOMAS EDISON SCHAKELT 'S WERELDS EERSTE ELEKTRICITEITSVOORZIENING IN, WAARMEE HIJ 59 KLANTEN ROND ZIJN PEARL STREET STATION IN BENEDEN MANHATTAN VAN 110 VOLT GELIJKSTROOM VOORZIET.

13 - BRITSE MARINIERS BEZETTEN HET SUEZKANAAL EN MAKEN EEN EINDE AAN DE REVOLTE VAN URABI. BEGIN VAN HET PROTECTORAAT OVER EGYPTE, DAT FORMEEL TOT 1922 MAAR FEITELIJK TOT 1936 ZAL DUREN.

DECEMBER

6 - DE OPERETTE DER BETTELSTUDENT VAN KARL MILLÖCKER BELEEFT IN WENEN HAAR EERSTE UITVOERING.

ZONDER DATUM

FRANZ VON STUCK RICHT SAMEN MET WILHELM TRÜBNER DE MÜNCHENER SEZESSION, DEEL UITMAKENDE VAN DE JUGENDSTIL, OP, WAT IN DE VOLGENDE JAREN INTERNATIONALE NAVOLGING ZAL VINDEN.

DE JOODSE TREK NAAR PALESTINA KOMT OP GANG.

HET PARFUM FOUGÈRE ROYALE WORDT DOOR DE FRANSE PARFUMEUR PAUL PARQUET VAN PARFUMHUIS HOUBIGANT ONTWERPEN. HIJ IS DE EERSTE DIE COUMARINE GROOTSCHALIG TOEPAST IN EEN PARFUM.

JIGORO KANO STICHT IN TOKIO DE EERSTE JUDOSCHOOL.

NEDERLAND PLAATST HET BALINESE KONINKRIJK BULELENG ONDER DIRECT KOLONIAAL BESTUUR.

NEDERLANDSE POOLEXPEDITIE 1882-1883

DE NEDERLANDSE POOLEXPEDITIE 1882-83 WAS EEN WETENSCHAPPELIJKE EXPEDITIE DIE BINNEN HET KADER VAN HET EERSTE INTERNATIONALE POOLJAAR PORT DIKSON IN SIBERIË ZOU BEZOEKEN. WEGENS ZWAAR IJS SLAAGDE DE EXPEDITIE ONDER LEIDING VAN DR. MAURITS SNELLEN ER NIET IN DIKSON TE BEREIKEN MAAR WERDEN WAARNEMINGEN GEDAAN OP DE BEVROREN KARAZEE. NA HET ZINKEN VAN HET EXPEDITIESCHIP SLAAGDEN DE BEMANNINGSLEDEN ERIN MET SLEDES EN SLOEPEN OVER HET IJS HET VASTELAND TE BEREIKEN.

HET EERSTE INTERNATIONALE POOLJAAR: NEDERLAND DOET MEE

TOEN ROND 1875 DE OOSTENRIJKSE POOLONDERZOEKER KARL WEYPRECHT EEN OPROEP DEED TOT INTERNATIONAAL GECOÖRDINEERD POOLONDERZOEK WAS EEN VOORAANSTAAND NEDERLANDS METEOROLOG ERG GEÏNTERESSEERD. ZIJN NAAM WAS BUYS BALLOT. BUYS BALLOT, DIRECTEUR VAN HET KNMI, WILDE GRAAG DAT NEDERLAND MEE ZOU DOEN MET HET GROEPJE LANDEN DAT ELK EEN EXPEDITIE ZOU UITZENDEN OM GEDURENDE EEN JAAR ALLERLEI WETENSCHAPPELIJKE WAARNEMINGEN TE DOEN. DAT GING NIET ZO GEMAKKELIJK. HET WAS ERG LASTIG OM FONDSSEN TE VINDEN VOOR DEZE DURE ONDERNEMING. BUYS BALLOT WAS ECHTER EEN INVLOEDRIJK MAN EN DOOR HARD LOBBYWERK KREEG HIJ HET TOCH VOOR ELKAAR. DE KNAW EN KLEINERE BURGERLIJKE GENOOTSCHAPPEN, ZOALS HET BATAAFS GENOOTSCHAP VOOR PROEFONDERVINDELIJKE WIJSBEGEERTE TE ROTTERDAM EN HET KONINKLIJK NEDERLANDS AARDRIJKSKUNDIG GENOOTSCHAP (TOEN NOG AARDRIJKSKUNDIG GENOOTSCHAP GEHETEN) STEUNDEN DE EXPEDITIE. BOVENDIEN WERD OOK EEN PRIVATE INZAMELINGSACTIE GEORGANISEERD WAAR BIJVOORBEELD PRINS ALEXANDER EN PRINS HENDRIK EEN DUIT IN HET ZAKJE DEDEN. TOEN DE REGERING BESLOOT DE HELFT VAN DE KOSTEN TE BETALEN, EEN BEDRAG VAN 30 000 GULDEN, KON DE EXPEDITIE DEFINITIEF DOORGAAN.

DE EXPEDITIE

EEN WETENSCHAPPELIJK EQUIPE VAN VIJF MAN WERD SAMENGESTELD ONDER LEIDING VAN DR. MAURITS SNELLEN. IN NOORWEGEN WERD DE VARNA GECHARTERD EN OP 5 JULI 1882 VERTROK DIT STOOMSCHIP ONDER GROTE PUBLIEKE AANDACHT UIT AMSTERDAM. HET DOEL WAS PORT DIKSON, AAN DE MONDING VAN DE JENISEJ, WAAR EEN ONDERZOEKSTATION ZOU WORDEN OPGERICHT. DIKSON WERD ECHTER NIET BEREIKT. HET EXPEDITIESCHIP KWAM SAMEN MET HET DEENSE SCHIP DYPHNA MUURVAST TE ZITTEN IN HET IJS VAN DE ZUIDWESTELIJKE KARAZEE. HET HELE OBSERVATIEPROGRAMMA WERD, NOODGEDWONGEN, OP HET IJS UITGEVOERD. METEOROLOGISCHE GEGEVENS ALS BAROMETERSTAND, BEWOLKING, EN TEMPERATUUR MAAR OOK OCEANOGRAFISCHE DATA ALS WATERTEMPERATUUR EN -DIEPTE WERDEN NAUWKEURIG BIJGEHOUDEN. DR. EKAMA BOUWDE EEN DONKERE KAMER IN HET ONDERZOEKSTATION 'NIEUW HOLLAND' EN MAAKTE VELE FOTO'S.

23 MAART 1883: NIEUW HOLLAND OP DE BEVROREN KARAZEE

TIJDENS VERSCHILLENDE STORMEN VERSCHOVEN DE IJSPLATEN RONDONDE DE VARNA EN RAAKTE HET SCHIP ZWAAR BESCHADIGD. GEDURENDE DE POOLWINTER WERDEN MEERDERE NOODDEPOTS AANGELEGD EN ALS HET ERG TEKEER GING SLIEP DE HELE BEMANNING MET HUN KLEREN AAN, KLAAR OM HET SCHIP TE VERLATEN. UITEINDELIJK ZOU HET SCHIP PAS IN JULI 1883 ZINKEN, NA EEN VOLLE WINTER EN LENTE VOL WAARNEMINGEN. NA HET VERGAAN VAN HET SCHIP VERTROK HET HELE TEAM, 23 MAN, VOORZIEN VAN SLEDES EN SLOEPEN, NAAR HET ZUIDEN. HET DOEL WAS HET SIBERISCHE VASTELAND TE BEREIKEN. NA EEN MAAND ZWOEGEN KWAMEN ZE AAN BIJ HET EILAND VAIGATSJ, WAAR ZE EEN KLEIN ONBEKEND EILANDJE TEGENKWAMEN EN HET VERNOEMDEN NAAR BUYS BALLOT. OP WEG NAAR HET SIBERISCHE VASTELAND WERDEN ZE OPGEPIKT DOOR HET SCHIP LOUISE EN OP 1 SEPTEMBER KEERDEN ZE TERUG IN DE BEWOONDE WERELD, IN HAMMERFEST. EEN MAAND LATER WERDEN DE EXPEDITIELEDEN ENTHOUSIAST VERWELKOMD IN NEDERLAND.

RESULTATEN

HOEWEL DE EXPEDITIE NIET DE GEPLANDE BESTEMMING BEREIKTE, HEEFT ZE TOCH VEEL WETENSCHAPPELIJKE WAARNEMINGEN KUNNEN DOEN. STERKER NOG, DOOR DEZE SPELING VAN HET LOT WAS DE EXPEDITIE ZELFS IN STAAT HEEL MOOIE OCEANOGRAFISCHE DATA TE VERZAMELEN. EN, WAT TOCH WEL EEN PRESTATIE MAG HETEN, AL DEZE DATA ZIJN EEN MAAND LANG OVER DE BEVROREN KARAZEE GESJOUWD. OOK ZIJN DE VELE FOTO'S VAN EKAMA BEWAARD EN IN EUROPA TERECHTGEKOMEN. IN 1910 VOLGDE EEN WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIE VAN DE VERZAMELDE GEGEVENS.

19 MEI 1883:
DE NEDERLANDSE
POOLEXPEDITIE OP HET IJS

1883

GEBEURTENISSEN

JANUARI

19 - BIJ EEN AANVARING TUSSEN HET DUITSE TWEEMAST ZEILSTOOMSCHIP "CIMBRIA" VAN DE HAPAG-LLOYD EN HET BRITSE STOOMSCHIP "SULTAN" BIJ BORKUM KOMEN 437 OPVARENDEN OM HET LEVEN.

20 - ONTPLOFFING VAN DE KRUITFABRIEK VAN MUIDEN. MEER DAN HONDERD WOONHUIZEN ZIJN VERWOEST. DE DOOR DE ONTPLOFFING VEROORZAakte LUCHTDRIJK IS ZO GROOT, DAT DE STRAATLANTAARNS OP DE KEIZERSGRACHT IN AMSTERDAM WORDEN GEDOOFD.

MAART

6 - TIJDENS EEN STORM BIJ HET WADDENEILAND BORKUM KOMEN 121 VISSERS UIT PAESENS-MODDERGAT EN ZOUTKAMP OM HET LEVEN.

10 - IN DEN HELDER RICHTEN 189 MARINEOFFICIEREN DE VEREENIGING TOT BEHARTIGING VAN DE OP ZEE BETREKKING HEBBENDE ONDERWERPEN OP. ZE ZIJN BEZORGD OVER DE STAAT VAN DE NEDERLANDSE ZEEMACHT NA HET VERGAAN VAN DE MONITOR ZR.MS. ADDER DOOR SLECHT ONDERHOUD EN EEN ONVOLLEDIGE BEMANNING.

20 - JAN ERNST MATZELIGER WORDT OP DE SCHOENSTIKMACHINE OCTROOI VERLEEND. DE PRODUCTIE VAN SCHOENEN WORDT DAARMEE VEEL MINDER ARBEIDSINTENSIEF, EN DE SCHOEN WORDT BEREIKBAAR VOOR DE MEESTE MENSEN.

APRIL

13 - ALFRED PACKER WORDT SCHULDIG BEVONDEN AAN KANNIBALISME.

16 - PAUL KRUGER WORDT PRESIDENT VAN TRANSVAAL.

23 - BEËDIGING VAN HET KABINET-HEEMSKERK AZN.

MEI

24 - OPENING MET VUURWERK VAN BROOKLYN BRIDGE, DE GROOTSTE HANGBRUG TER WERELD, DIE DE GEMEENTES NEW YORK EN BROOKLYN VERBINDT. PRESIDENT CHESTER ARTHUR WOONT DE FEESTELIJKHEDEN BIJ.

JUNI

1 - MAASLIJN TUSSEN NIJMEGEN EN VENLO IN GEBRUIK GENOMEN.

23 - ARREST VAN DE HOGE RAAD: OVERSPEL HOEFT NIET MEER TE WORDEN BEWEZEN; HET IS GENOEG ALS EEN VAN DE PARTNERS VOOR DE RECHTER OVERSPEL BEKENT. EEN HUWELIJK KAN OOK ONTBONDEN WORDEN ALS EEN VAN BEIDE PARTNERS ZIJN ZAAK NIET BIJ DE RECHTER KOMT BEPLEITEN.

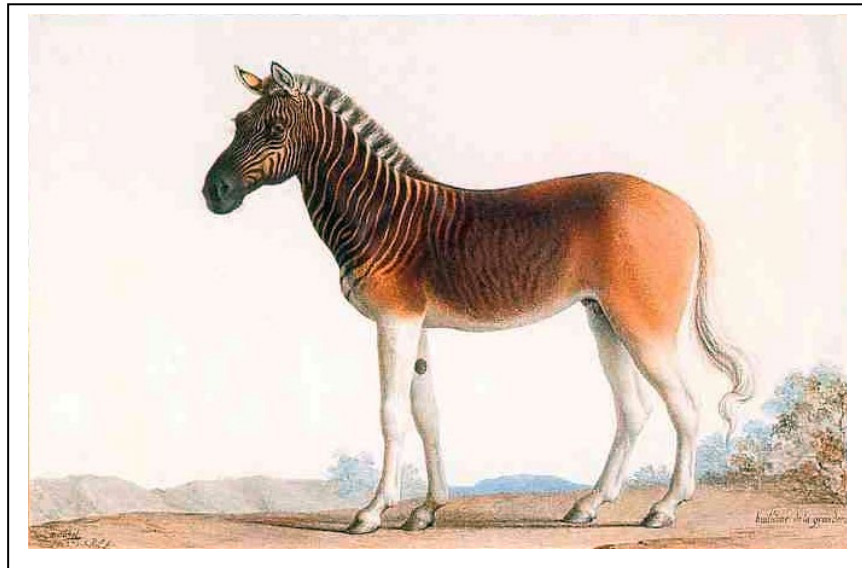
JULI

1 - IN UTRECHT WORDT DE NEDERLANDSCHE VÉLOCIPÉDISTEN-BOND OPGERICHT MET VOORLOPIG 200 LEDEN.

11 - HET WATERSCHAP HET WOULD WERD OPGERICHT BIJ BESLUIT VAN PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT.

AUGUSTUS

12 - DE LAATSTE LEVENDE QUAGGA (ZIE AFBEELDING, EEN ZEBRA-SOORT) STERFT IN DIERENTUIN ARTIS

27 - BIJ DE ONTPLOFFING VAN HET VULKANISCHE EILAND KRAKATAU ONTSTAAT EEN TSUNAMI DIE MEER DAN 36.000 MENSEN HET LEVEN KOST.

KRAKATAU (1883)

PULAU RAKATA - BUITEN INDONESIË OOK KRAKATAU GENOEMD - IS HET ENIGE OVERBLIJFSEL VAN DE VULKAAN KRAKATAU DIE IN 1883 UITBARSTTE.

OP 27 AUGUSTUS 1883, EVEN NA MIDDERNACHT, VOND EEN GROTE UITBARSTING VAN DE KRAKATAU PLAATS, WAARSCHIJNLIJK TUSSEN DE PIEKEN DANAN EN DE PERBOEWATAN. DE BERG REES OP, SCHEURDE OPEN EN STORTTE IN, WAARNA DE ZEE IN HET GAPENDE GAT STROOMDE. HET GEVOLG WAS EEN CATASTROFALE EXPLOSIE. DEZE HAD EEN GESCHATTE VULKANISCHE-EXPLOSIVITEITSINDEX (VEI) VAN 6 EN ZOU DAARMEE ONGEVEER VIER KEER ZO ZWAAR GEWEEST ZIJN ALS DIE VAN DE TSAR BOMBA, DE ZWAARSTE TOT ONTPLOFFING GEBRACHTE KERNBOM OOI.[5] DE UITBARSTING VAN DE KRAKATAU WAS DE ZWAARSTE UITBARSTING SINDE DIE VAN DE TAMBORA IN 1815

ER ONTSTOND EEN TSUNAMI TOT 30 METER HOOG. VLOEDGOLVEN OVERSPOELDEN DE KUSTEN VAN JAVA EN SUMATRA. RUIM 36.000 MENSEN VERLOREN HET LEVEN EN COMPLETE STEDEN EN DORPEN WERDEN WEGGESPOELD. DOOR DE HOGE GOLVEN WERDEN SCHEPEN, ZOALS HET NEDERLANDSE MARINESTOOMSCHIP BAROUW, VELE KILOMETERS LANDINWAARTS GESLINGERD. ZELFS OP CEYLON, HET HUIDIGE SRI LANKA, VIEL NOG EEN DODE DOOR DE GOLFSLAG. DE DEINING WERD TOT IN HET KANAAL TUSSEN ENGELAND EN FRANKRIJK GEREgistREERD. DE UITBARSTING GING MET ZOVEEL GEWELD GEPAARD DAT DE TROMMELVLIEZEN VAN ZEELUI IN DE BUURT BARSTTEN. HET GEBRUL EN GEKNAL WAS HOORBAAR TOT IN AUSTRALIË EN ZELFS OP HET EILAND RODRIGUEZ. IN ATJEH, IN HET NOORDEN VAN SUMATRA, BRACHT MEN TROEPEN IN PARAArTHEID WEGENS VERMEEND VIJANDELIJK KANONGEBULDER. DE SCHOKGOLVEN IN DE ATMOSFEER WAREN ZO KRACHTIG DAT ZE ZEVEN KEER GEREgistREERD WERDEN. DE HELFT VAN DE REGISTRATIES BETROF GOLVEN DIE UIT DE RICHTING VAN KRAKATAU KWAMEN, DE ANDERE HELFT GOLVEN DIE VIA DE ANDERE KANT VAN DE AARDE WEER RICHTING KRAKATAU GINGEN. IN TOTAAL GINGEN DE GOLVEN DUS ONGEVEER 3½ KEER DE AARDE ROND. ER REES EEN ASWOLK UIT DE BERG DIE TOT 50 KILOMETER HOOGTE STEEG EN ZIJN OMGEVING IN DIEPE DUISTERNIS DOMPELDE. DOOR DE ENORM GROTE HOEVEELHEID STOF DIE IN DE ATMOSFEER TERECHTKWAM, DAALDE WERELDWIJD HET VOLGENDE JAAR DE GEMIDDELDE TEMPERATUUR MET 1,2 GRADEN CELSIUS.

EEN AFBEELDING UIT 1888 VAN DE ERUPTIE VAN DE KRAKATAU IN 1883.

OKTOBER

4 - OM 19.30 UUR VERTREKT UIT HET PARIJSE GARE DE STRASBOURG DE OFFICIEEL EERSTE ORIËNT EXPRESS. DE REIZIGERS MOETEN IN BULGARIJE NOG EEN PAAR KEER OVERSTAPPEN. LATER ZAL MEN RECHTSTREEKS NAAR ISTANBOEL KUNNEN REIZEN.

20 - HET VERDRAG VAN ANCÓN WORDT DOOR CHILI EN PERU ONDERTEKEND. DE BEDOELING IS OM HET GRONDCONFLICT NA DE SALPETEROORLOG (1879-1884) OP TE LOSSEN EN EEN STABIEL POST-BELLUM TUSSEN DE LANDEN TE CREËREN. CHILI BEHOUDT DE OP PERU VEROVERDE REGIO TARAPACÁ.

NOVEMBER

1 - STATION IJMUIDEN WORDT IN GEBRUIK GENOMEN.

5 - IN DE SLAG VAN EL OBEID (SOEDAN) WORDT HET ANGLO-EGYPTISCH LEGER VAN WILLIAM HICKS VERNIETIGD DOOR HET MAHDILEGER VAN MOHAMMED AHMAD IBN ABD ALLAH.

DECEMBER

6 - HET LONDENSE WARENHUIS HARRODS BRANDT AF.

24 - DE RUS ACHILLES DE KHOTINSKY RICHT TE ROTTERDAM DE EERSTE NEDERLANDSE GLOEILAMPENFABRIEK OP ONDER DE NAAM: NV ELEKTRICITEITS-MAATSCHAPPIJ, SYSTEEM DE KHOTINSKY.

ZONDER DATUM:

DE AMERIKAANSE ARTS GEORGE HOWARD MONKS ONTWIKKELT HET BORDSPEL HALMA.

IN HET RUGBY WORDT VOOR HET EERST HET JAARLIJKSE VIERLANDENTOERNOOI GEHOUDEN TUSSEN ENGELAND, SCHOTLAND, IERLAND EN WALES. ENGELAND WINT DAT TOERNOOI.

CHARLES FRITTS MAAKT DE EERSTE WERKENDE ZONNECEL.

ONDERTEKENING VAN HET MANIFEST VAN KUNSTENAARSGROEP LES XX.

LES XX (1883)

LES XX (LES VINGT) WAS EEN VERNIEUWINGSGEZINDE BELGISCHE KUNSTENAARSGROEP VAN SCHILDERS EN BEELDHOUWERS, DIE TUSSEN 1883 EN 1893 ACTIEF WAS. MECENAS EN ANIMATOR WAREN DE ADVOCaat EDMOND PICARD EN DE BRUSSELSE JURIST OCTAVE MAUS, DIE OOK DE UITGEVER WAS VAN L'ART MODERNE, HET OFFICIËLE ORGAAN VAN DE GROEP. ZIJ VORMDEN EEN GROEP JONGE RADICALE ARTIESTEN DIE VEROUDERDE ACADEMISME EN DE HEERSENDE ARTISTIEKE STANDAARDEN. BEKENDE LEDEN VAN LES XX WAREN JAMES ENSOR, THÉO VAN RYSELBERGHE, WILLY FINCH, FERNAND KHNOFF EN FÉLICIEN ROPS. LATER SLOTEN ZICH AUGUSTE RODIN, PAUL SIGNAC EN JAN TOOROP AAN.

ADVERTENTIE UIT 1883 VOOR
VALENTIJSKAARTEN VAN HET
MERK PRANG

1884

GEBEURTENISSEN

JANUARI

4 - IN HET VERENIGD KONINKRIJK WORDT DOOR RADICALE LIBERALEN EN REFORMISTISCHE SOCIALISTEN DE FABIAN SOCIETY OPGERICHT. DOEL IS TE KOMEN TOT EEN GELEIDE ECONOMIE. DE OPRICHTERS WILLEN DE PRODUCTIEMIDDELEN NATIONALISEREN.

MAART

13 - BEGIN VAN HET BELEG VAN KHARTOUM.

23 - DE NEDERLANDSE REGERING WEIGERT KONINKLIJKE GOEDKEURING AAN DE SOCIAAL-DEMOCRATISCHE BOND.

25 - NA EEN INTENSIEVE CAMPAGNE IS CEARÁ DE EERSTE BRAZILIAANSE STAAT DIE DE SLAVERNIJ AFSCHAFT.

MEI

13 - DE AMERICAN INSTITUTE OF ELECTRICAL ENGINEERS (AIEE), VOORLOPER VAN DE IEEE WORDT OPGERICHT.

29 - DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BUURTSPOORWEGEN WORDT OPGERICHT.

JUNI

16 - DE KATHOLIEK JULES MALOU WORDT PREMIER VAN BELGIË.

21 - DE NEDERLANDSE KROONPRINS ALEXANDER STERFT AAN TYFUS. DAARMEE WORDT DE VIERJARIGE PRINSES WILHELMINA TROONOPVOLGER.

ALEXANDER VAN ORANJE-NASSAU (1851-1884)

PRINS ALEXANDER WAS VAN JONGS AF AAN NERVEUS EN ZIEKELIJK. VOOR ZIJN MOEDER WAS DAT REDEN HEM MET VEEL ZORG TE OMRINGEN. ZIJN VADER ERGERDE ZICH DAARAAN. IN TEGENSTELLING TOT ZIJN OUDSTE BROER WAS PRINS ALEXANDER GEDISCIPLINEERD, INTELLECTUEEL EN LAS HIJ VEEL. IN DE PERIODE 1871-1874 STUDEERDE HIJ AAN DE RIJSUNIVERSITEIT LEIDEN, ZONDER ERGENS IN AF TE STUDEREN. NADIEN WOONDE HIJ IN DE VOORMALIGE WONING VAN JOHAN DE WITT AAN DE KNEUTERDIJK TE DEN HAAG. DE KONING, DIE ALLES FINANCIERDE, WILDE DAT ALEXANDER OP EIGEN BENEN KWAM TE STAAN, VANDAAR DAT HIJ EEN EIGEN HOFHOUDING KREEG. IN 1876 INSTALLEERDE ZIJN OUDOOM PRINS FREDERIK HEM ALS LID VAN DE ORDE VAN VRIJMETSELAREN ONDER HET GROOTOOSTEN DER NEDERLANDEN. IN 1881 VOLGDE HIJ PRINS FREDERIK NA DIENS DOOD OP ALS GROOTMEESTER.

BIJ DE UITVAART VAN ZIJN MOEDER, KONINGIN SOPHIE, IN DE NIEUWE KERK TE DELFT RAAKTE ALEXANDER BUITEN ZICHZELF VAN WANHOOP. VLAK VOORDAT DE KIST IN DE GRAFKELDER WERD GEDRAGEN KWAM ALEXANDER NAAR VOREN, OMKLEMD DE KIST MET BEIDE HANDEN EN BEDEKTE HET HOUT MET KUSSEN. HET WAS ZIJN BROER WILLEM DIE HEM WEER IN HET GAREEL WIST TE KRIJGEN. PRINS ALEXANDER BEZOCHT ZIJN BROER IN PARIJS NU EN DAN WANNEER HIJ OP DOORREIS WAS NAAR ALGIERS. NA HET OVERLIJDEN VAN ZIJN MOEDER IN 1877 EN ZIJN OUDSTE BROER IN 1879 VEREENZAAMDE DE PRINS. HIJ DEED NOG VAN ZICH SPREKEN DOOR TWEE OPMERKELIJKE BROCHURES: NADERE TOELICHTING VAN MIJNEN BRIEF VAN DEN 17EN SEPTEMBER 1879, WAARIN HIJ TOELICHTTE WAAROM HIJ ALS KROONPRINS DE OPENING VAN DE ZITTING VAN DE STATEN-GENERAAL (OP DE DERDE MAANDAG VAN SEPTEMBER, DUS 17 SEPTEMBER 1879) TOCH NIET WILDE BIJWONEN (HIJ WAS ALLEEN AANWEZIG IN 1874 EN 1876 TOEN HIJ NOG GEEN KROONPRINS WAS), EN EEN VERMOEDELIIK SLOTWOORD DOOR ALEXANDER, PRINS DER NEDERLANDEN.

PRINS ALEXANDER STIERF ONGEHUWD EN KINDERLOOS OP 32-JARIGE LEEFTIJD OP 21 JUNI 1884 AAN VLEKTYFUS. OMDAT ZIJN VADER, DIE MET KONINGIN EMMA, ZIJN TWEDE VROUW, EN HUN DOCHTERTJE WILHELMINA EEN VAKANTIEREIS NAAR DUITSLAND EN ZWITSERLAND MAAKTE, NIET VAN ZINS WAS OM ZIJN VERBLIJF ALDAAR TE ONDERBREKEN, WERD DE BEGRAFENIS ALSMAAR UITGESTELD. DE KONING KEERDE UITEINDELIJK PAS OP 15 JULI 1884 TERUG. PRINS ALEXANDER WERD OP 17 JULI 1884 BIJGEZET IN DE GRAFKELDER VAN DE ORANJES IN DE NIEUWE KERK TE DELFT. ZIJN HALFZUS WILHELMINA WAS VANAF ZIJN OVERLIJDEN DE TROONOPVOLGSTER.

ALEXANDER OP JEUGDIGE LEEFTIJD

ANDEREN OVER PRINS ALEXANDER

ZIJN MOEDER, DECEMBER 1876: 'MIJN TWEDE ZOON IS EEN VOORTREFFELIJK MENS, MAAR HIJ HEEFT GEEN CHARME VOOR VROUWEN, EN HIJ VOELT OOK NIETS VOOR HEN.'

MINISTER WEITZEL, 20 MEI 1883, IN ZIJN DAGBOEK NA EEN DINER BIJ DE PRINS: 'IK VOND DE PRINS GEHEEL ANDERS DAN IK MIJ HAD VOORGESTELD. (...) HIJ IS EEN ZEER ONTWIKKELD EN ZEER ONDERHOUDEND MAN DIE OVER Velerlei zaken met kennis en oordeel spreekt en die met bescheidenheid luistert of met scherpzinnigheid inlichtingen vraagt als er onderwerpen ter sprake komen die hij niet voldoende machtig is. Men kan met hem redeneren, hij duldt tegenspraak zelfs al wordt die tot het uiterste volgehouden; hij schijnt voor overtuiging vatbaar te zijn, al geven zijne handelingen daarvan niet altijd de blikken. Het schijnt hem aan de geestkracht te ontbreken om zich zelf te dwingen; tegenover anderen, niet het minst tegen den koning, is hij volhoudend genoeg.

AUGUSTUS

1 - KONINGIN EMMA WORDT DOOR DE VERENIGDE VERGADERING VAN DE STATEN-GENERAAL BENOEMD TOT REGENTES VOOR PRINSES WILHELMINA IN GEVAL KONING WILLEM III ZOU OVERLIJDEN.

2 - HAM NGHI WORDT KEIZER VAN VIETNAM.

10 - HET FRIESE STATENLID AGE BUMA RICHT ZICH PER BRIEF TOT ZIJN OVERIJSSSE COLLEGA PIETER VAN DIGGELEN. DOEL IS OM DOOR DESKUNDIG ONDERZOEK EEN INPOLDERINGSPLAN VOOR DE ZUIDERZEE EN DE WADDEN TE ONTWIKKELEN. DIT CONTACT LEIDT TOT DE OPRICHTING VAN DE ZUIDERZEEVERENIGING.

19 AUGUSTUS - IN AMSTERDAM WORDEN DE EERSTE NEDERLANDSE ZWEMWEDSTRIJDEN VOOR VROUWEN GEHOUDEN.

SEPTEMBER

21 SEPTEMBER - DE ARLBERGSPoorLIJN KOMT GEREED.

23 SEPTEMBER - HERMAN HOLLERITH PATENTEERT ZIJN MECHANISCHE OPTELMACHINE.

OKTOBER

1 - IN GRONINGEN BEGINT DE SMID ALBERT FONGERS MET HET FABRICEREN VAN FIETSEN.

18 - HERTOG WILLEM VAN BRUNSWIJK STERFT KINDERLOOS. PRUISEN WEIGERT ERNST-AUGUST ALS TROONOPVOLGER TE ERKENNEN, EN TOT 1913 WORDT BRUNSWIJK GEREGERD DOOR EEN PRUISISCHE REGENT.

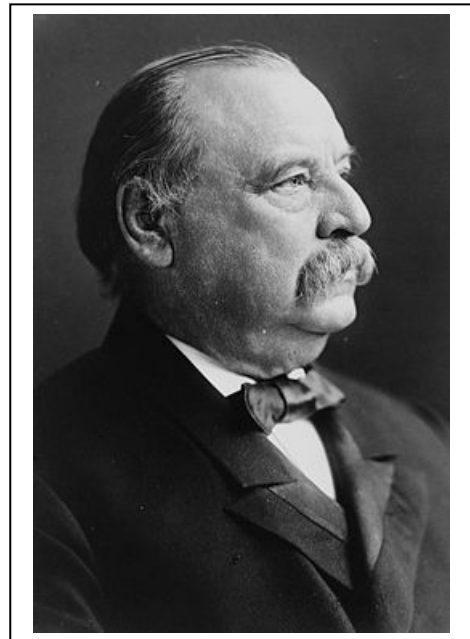
18 - DE UNIVERSITY OF WALES, BANGOR WORDT GESTICHT.

22 - 41 AFGEZANTEN VAN 25 NATIES HOUDEN OP UITNODIGING VAN DE PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN DE INTERNATIONALE MERIDIAANCONFERENTIE IN WASHINGTON D.C. ZE SPREKEN AF, DAT DE MERIDIAAN VAN GREENWICH VOORTAAN INTERNATIONAAL ERKEND ZAL ZIJN ALS NULMERIDIAAN.

26 - AUGUST BEERNAERT WORDT PREMIER VAN BELGIË.

NOVEMBER

NOVEMBER - GROVER CLEVELAND (ZIE AFBEELDING) VERSLAAT JAMES G. BLAINE IN PRESIDENTSVERKIEZINGEN IN DE VS.

15 BEGIN VAN DE CONFERENTIE VAN BERLIJN HIER WORDT AFRIKA VERDER VERDEELD ONDER DE KOLONIALE MOGENDHEDEN.

DUISSLAND TREEDT NAAR VOREN ALS KOLONIALE MOGENDHEID. DUISS-ZUIDWEST-AFRIKA, TOGOLAND, KAMEROEN EN DE BISMARCKARCHIPEL WORDEN DUITSE KOLONIËN OF PROTECTORATEN.

18 - MET BRITSE STEUN VEROVERT CHINA OPNIEUW OOST-TURKESTAN (XINJIANG) EN ANNEXEERT HET GEBIED. ZO WEET GROOT-BRITANNIË HET GEVAAR VOOR GROTERE RUSSISCHE EXPANSIE IN TE DAMMEN.

24 - ISALA VAN DIEST WORDT BIJ KONINKLIJK BESLUIT TOEGELATEN ALS EERSTE VROUWELIJKE ARTS IN BELGIË.

DECEMBER

DECEMBER - PRO-JAPANSE HERVORMERS PLEGEN EEN STAATSGREEP IN KOREA, DIE MET CHINESE HULP WORDT NEERGESLAGEN.

ZONDER DATUM

IN FREDERIKSOORD WORDT DE EERSTE TUINBOUWSCHOOL VAN NEDERLAND OPGERICHT.

IN BELGIË RICHTEN DE CONSERVATIEVEN DE KATHOLIEKE PARTIJ OP ONDER DE BENAMING: "FÉDÉRATION DES CERCLES CATHOLIQUES ET DES ASSOCIATIONS CONSERVATRICES".

IN HET ENGELAND TEISTERT EEN EPIDEMIE VAN BUIKTYFUS HET LAND.

EINDE VAN DE SALPETEROORLOG IN ZUID-AMERIKA. BOLIVIA STAAT DE PROVINCIE COBIJA AF AAN CHILI, EN VERLIEST ZIJN VERBINDING MET DE ZEE.

TRANSVAAL HERKRIJGT ZIJN ONAFHANKELIJKHEID.

DE RUSSEN VEROVEREN HET GEBIED ROND MERV.

LUCIUS COPELAND PRESENTEERT EEN DOOR EEN STOOMMACHINE AANGEDREVEN VÉLOCIPÈDE.

EDWARD BUTLER ONTWERPT DE VELOCITY, EEN TRICYCLE, MAAR KRIJGT DE FINANCIERING NIET ROND.

HANS CHRISTIAN GRAM ONTWIKKELT DE GRAMKLEURING.

HET TWEEDE (BERLIJN) SPECIMEN VAN ARCHAEOPTERYX WORDT GEVONDEN.

LUDWIG BOLTZMANN GEEFT DE THEORETISCHE AFLEIDING VOOR DE WET VAN STEFAN-BOLTZMANN.

OLIVER HEAVISIDE EN JOSIAH WILLARD GIBBS PUBLICEREN EEN VERKORTE VERSIE VAN DE WETTEN VAN MAXWELL, GEBASEERD OP VECTORANALYSE.

SVANTE ARRHENIUS PROMOVEERT OP EEN PROEFSCHRIFT OVER DE ELEKTRISCHE GELEIDBAARHEID, DAT DE BASIS VORMT VAN DE THEORIE BETREFFENDE ELOKTROLYTISCHE DISSOCIATIE.

CHARLES A. PERSON VINDT DE REACTIETURBINE (ZIE STOOMTURBINE) UIT.

DE HIGHGATE HILL CABLE TRAMWAY IN LONDEN IS DE EERSTE KABELTRAM IN EUROPA.

KOLONIALE CONFERENTIE VAN BERLIJN (1884-1885)

DE (KOLONIALE) CONFERENTIE VAN BERLIJN, OOK WEL DE CONGO- (DUITS: KONGOKONFERENZ) OF WEST-AFRIKACONFERENTIE (DUITS: WESTAFRIKA-KONFERENZ) GENOEMD, WAS EEN BIJEENKOMST VAN VIJFTIEN EUROPESE LANDEN EN DE VERENIGDE STATEN GEHOUDEN IN BERLIJN IN 1884-1885, OVER DE VERDELING VAN AFRIKA. DE STATEN GAVEN ZICHZELF HIERMEE EEN LEGITIMERING VOOR DE ZOGENAAMDE WEDLOOP OM AFRIKA.

DE CONFERENTIE VAN BERLIJN VOND PLAATS TUSSEN 15 NOVEMBER 1884 EN 26 FEBRUARI 1885 EN ALLE BELANGRIJKE EUROPESE LANDEN WAREN AANWEZIG. DEZE CONFERENTIE STELDE REGELS OP ZODAT AFRIKA VOLGENS DE EUROPESE GROOTMACHTEN EERLIJK WERD VERDEELD. DE CONFERENTIE WAS BIJEEN GEROEPEN DOOR DE DUITSE KANSLIER OTTO VON BISMARCK, OP INITIATIEF VAN PORTUGAL EN MET BRITSE STEUN. IN ZO'N 20 JAAR WERD HEEL AFRIKA BEZET DOOR BELGIË (CONGO), ENGELAND (ZUIDEN EN OOSTEN VAN AFRIKA), FRANKRIJK (NOORDEN EN WESTEN), DUITSLAND (NAMIBIË, KAMEROEN, TOGO EN TANZANIA), ITALIË (LIBIË, SOMALIË EN ERITREA), PORTUGAL (ANGOLA, MOZAMBIQUE) EN SPANJE (ZUIDEN VAN MAROKKO).

AFRIKA BESTOND VOOR 1880 UIT CA. 1.100 VOLKEREN EN IN 1900 MAAR UIT 40 LANDEN. VAN DIE 40 LANDEN WAREN ER 36 DIE EEN BESTUUR HADDEN ONDER LEIDING VAN EEN EUROPEES LAND.

AANLEIDING

IN DE TWEEDE HELFT 19DE EEUW WAS CENTRAAL-AFRIKA GROTENDEELS TERRA INCOGNITA VOOR DE EUROPEANEN. LEOPOLD II VAN BELGIË HAD ONDER HET MOM VAN EEN HUMANITAIR PROJECT HET IDEE OM HET KONGOBEKKEN TE EXPLOREREN. DAARBIJ RICHTTE HIJ IN 1878 DE ASSOCIATION INTERNATIONALE AFRICAINE OP, DIE LATER (1879) DE ASSOCIATION INTERNATIONALE DU CONGO WERD, WAARBIJ DE INTERESSE VOOR ZWART-AFRIKA WERD GEWEKT.

DE ONTEVREDENHEID ONDER DE STATEN NA HET CONGRES VAN BERLIJN (1878). BISMARCK ZAG MET DE VERDELING VAN AFRIKA EEN MOOIE GELEGENHEID OM FRANKRIJK EN ENGELAND TEGEN ELKAAR OP TE ZETTEN – ALS FRANKRIJK EN ENGELAND RUIZIE Zouden krijgen zou dat erg gunstig zijn voor Duitsland.

GEVOLGEN

DE EUROPESE HANDELAREN EN BEDRIJVEN BEGONNEN GOUD, KOPER, NATUURRUBBER, IVOOR EN CACAO UIT AFRIKA TE HALEN EN ER WERD GOEDKOPE, MACHINAAL VERVAARDIGDE KLEDING VERKOCHT WAARDOOR VEEL AFRIKANEN WERKLOOS WERDEN.

OOK WERD OPNIEUW – EN DIT KEER MET MEER SUCCES, OMDAT MISSIONARISSEN EN ZENDELINGEN DIT KEER WEL GESTEUND WERDEN DOOR HET EUROPESE BESTUUR – GEPROBEERD OM HET CHRISTELIJKE GELOOF IN AFRIKA TE VERSPREIDEN. DE MISSIONARISSEN EN ZENDELINGEN KONDEN TEVENS BETER OVERLEVEN IN DE BINNENLANDEN VAN AFRIKA DOOR DE KOMST VAN EEN GENEESMIDDEL TEGEN MALARIA. DEZE CONFERENTIE KWAM ER FEITELIJK OP NEER DAT AFRIKA VERDEELD WERD. HET ACHTERLAND VAN EEN KUST DIE IN HANDEN WAS VAN EEN EUROPEES LAND, BEHOORDE DAARMEE TOT DE INVLOEDSSFEER VAN DAT LAND.

ZO WERD ONDER MEER HET GEBIED DAT TIJDENS DE CONFERENTIE "HET GEOGRAFISCHE BEKKEN VAN DE CONGOSTROOM" WERD GENOEMD, EN PAS ERNA EN LOS ERVAN HERDOOPT ZOU WORDEN TOT "DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT", TOEGEWEEZEN AAN KONING LEOPOLD II VAN BELGIË. HIJ ZOU HET OP ZEER BLOEDIGE WIJZE VOOR ZIJN RUBBER EN PERSOONLIJKE RIJKDOM ONTGINNEN.

NAMIBIË WERD ALS DUITZ-ZUIDWEST-AFRIKA TOEGEWEEZEN AAN DUITSLAND. IN NAAM VAN DE DUITSE KEIZER WERDEN VELE TIENDUIZENDEN OPSTANDIGE LEDEN VAN DE HERERO- EN NAMA-STAMMEN OMGEBRACHT TIJDENS DE NAMIBISCHE GENOCIDE.

NA DE CONFERENTIE WAREN ALLEEN LIBERIA, ETHIOPIË, ORANJE VRIJSTAAT EN DE ZUID-AFRIKAANSCHE REPUBLIEK NOG ONAFHANKELIJK (LAATSTE TWEE WERDEN NA ENKELE DECENNIA ALSNOG VEROVERD DOOR HET VERENIGD KONINKRIJK). FORMEEL WERD OOK DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT (ÉTAT INDEPENDANT DU CONGO) EEN ONAFHANKELIJK LAND. DIT LAND WAS ECHTER PRIVÉ-BEZIT VAN LEOPOLD II.

AFRIKA WERD VERDEELD TIJDENS DE CONFERENTIE VAN BERLIJN (TEKENING IN ILLUSTRIERTE ZEITUNG).

BEPALINGEN VAN DE ALGEMENE AKTE

DOOR DE ALGEMENE AKTE VAN DE CONFERENTIE VAN BERLIJN WERD OP 26 FEBRUARI 1885 BEPAALD: VRIJHEID VAN HANDEL EN SCHEEPVAART OP DE CONGO.

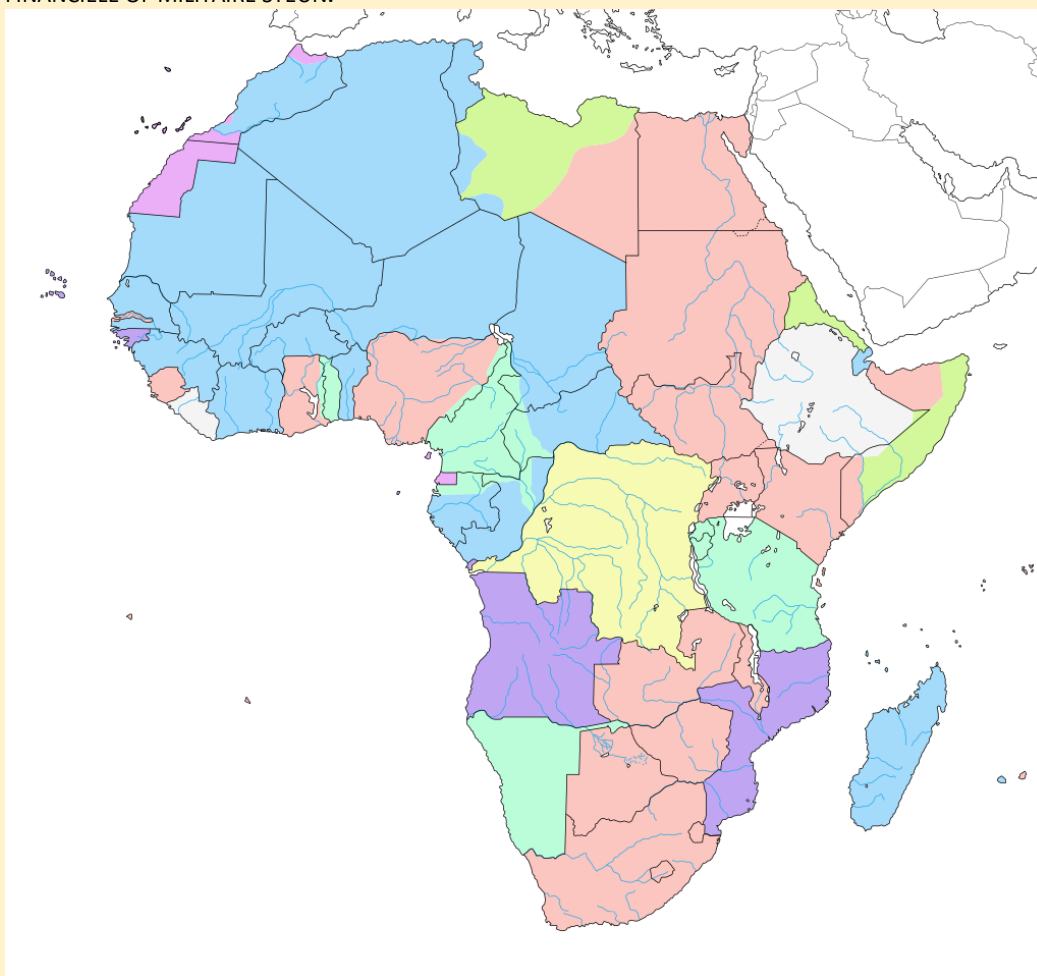
NEUTRALITEIT VAN DE CONGOLESE GEBIEDEN IN GEVAL VAN CONFLICT.

FEITELIJKE INBEZITNAME MET HET OOG OP HET DOEN GELDEN VAN RECHTEN.

MATERIËLE EN GEESTELIJKE VERHEFFING VAN DE INBOORLINGEN.

BESTRIJDING VAN DE SLAVENHANDEL.

BELGIË REAGEERDE NIET ENTHOUSIAST, MAAR HET PARLEMENT GAF OP 30 APRIL DE KONING TOESTEMMING OOK KONING VAN CONGO TE ZIJN, MITS GEEN BEROEP ZOU WORDEN GEDAAN OP FINANCIËLE OF MILITAIRE STEUN.

EUROPESE CLAIMS OP AFRIKA IN 1913 MET DE HEDENDAAGSE LANDSGRENZEN.

België	Duitsland	Italië
Spanje	Frankrijk	Groot-Brittannië
Portugal	Onafhankelijk	

1885

GEBEURTENISSEN

JANUARI

2 - DE EERSTE PATIËNT WORDT OPGENOMEN IN HET ANTWERPSE STUIVENBERGGASTHUIS, GEBOUWD IN OPDRACHT VAN DE COMMISSIE VAN OPENBARE ONDERSTAND. DAARMEE WORDT DE INSTELLING ALS "GASTHUIS VAN DE ARMEN" IN GEBRUIK GENOMEN.

4 - DR. WILLIAM GRANT VOERT DE EERSTE GESLAAGDE BLINDEDARMOPERATIE UIT OP MARY GARTSIDE.

20 - L.A. THOMPSON PATENTEERT DE ACHTBAAN.

26 - TROEPEN VAN DE MAHDI VEROVEREN KHARTOEM OP DE BRITTEN, WAARBIJ OPPERBEVELHEBBER GORDON SNEUVELDE.

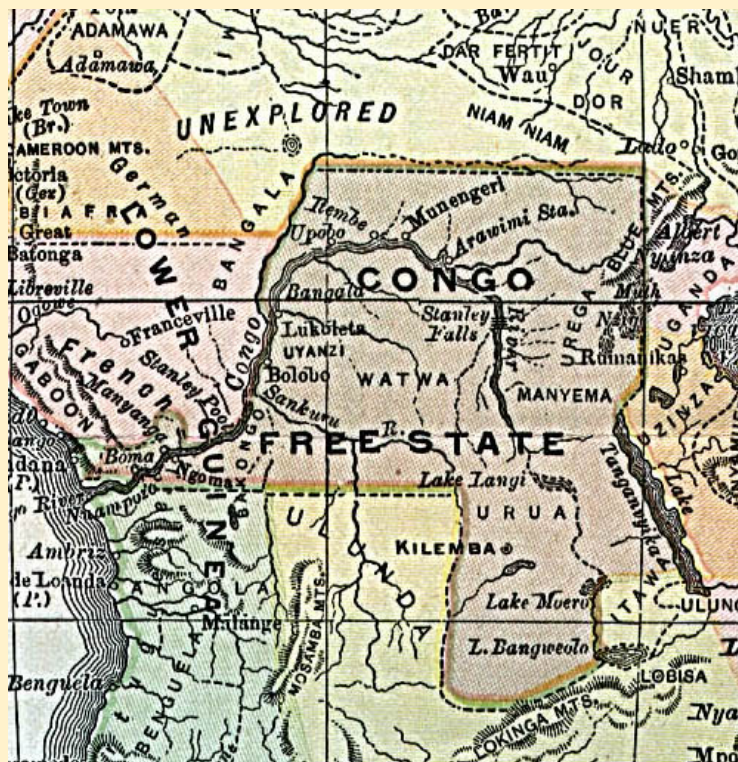
27 - OPRICHTING VAN DE DEDEMSVAARTSCHE STOOMTRAMWEG-MAATSCHAPPIJ.

FEBRUARI

5 - KONING LEOPOLD II STICHT DE KONGO-VRIJSTAAT.

ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT (1885)

DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT (FRANS: ÉTAT INDÉPENDANT DU CONGO), OOK DE CONGO-VRIJSTAAT OF KONGO-VRIJSTAAT GENOEMD, WAS TUSSEN 1885 EN 1908 EEN STAAT IN AFRIKA ONDER HET PERSOONLIJKE BEWIND VAN DE BELGISCHE KONING LEOPOLD II. HET GEBIED KOMT GROTENDEELS OVEREEN MET DE HUIDIGE DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO. DE HOOFDSTAD WAS DE HAVENPLAATS BOMA AAN DE CONGOSTROOM, OP CIRCA HONDERD KILOMETER VAN DE ATLANTISCHE OCEAAN. VANWEGE PROTEST TEGEN DE SLECHTE BEHANDELING VAN DE CONGOLEZEN DIENDE LEOPOLD ZIJN KOLONIALE STAAT IN 1908 AF TE STAAN AAN BELGIË, DAT TOT 1960 HET BESTUUR ZOU WAARNEMEN VAN BELGISCH-CONGO.

LEOPOLD II STAATSHOOFD VAN DE CONGOSTAAT (1885)

DE KOLONIALE DROOM VAN LEOPOLD II

LEOPOLD II, KONING DER BELGEN EN SOEVEREIN VAN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT.

LEOPOLD II HAD VERSCHILLENDE REDENEN OM EEN KOLONIE TE VERWERVEN:

PERSOONLIJKE GELDINGSDRANG;
AMBITIE OM BELGIË TE VERFRAAIEN;
DE ECONOMISCHE EN FINANCIËLE MACHT EN HET INTERNATIONAAL AANZIEN VAN BELGIË VERGROTEN;
DE BEZORGDEHEID DAT BELGIË BIJ DE WEDLOOP OM AFRIKA ZONDER KOLONIE ZOU OVERBLIJVEN;

'BESCHAVINGSDRANG'.

LEOPOLD IS ZELF NOOIT IN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT GEWEEST.

EERSTE STAPPEN NAAR DE KOLONISATIE

NADAT ALLE VOORGAANDE KOLONISATIEPOGINGEN VAN LEOPOLD II WAREN MISLUKT, ZETTE HIJ IN DE JAREN 1870 ZIJN ZINNEN OP CONGO, EEN REUSACHTIG EN ONBEKEND STUK VAN AFRIKA. REEDS IN 1876 ORGANISEERDE HIJ OP HET KONINKLIJK PALEIS VAN BRUSSEL DE GEOGRAFISCHE CONFERENTIE VAN BRUSSEL. UIT DEZE CONFERENTIE ONTSTOND DE ASSOCIATION INTERNATIONALE AFRICAINE (AIA). NAAR DE BUITENWERELD TOE ZETTE LEOPOLD DIT ALLES OP VANUIT FILANTROPISCH EN ABOLITIONISTISCH OOGPUNT, IN WERKELIJKHEID WAS ZIJN DOEL HET PERSOONLIJK VERWERVEN VAN CONGO.

ALHOEWEL OFFICIEEL DE ASSOCIATION INTERNATIONALE DU CONGO DE SOEVEREINITEIT OVER CONGO VERWIERF, BLEEK AL SNEL DAT DEZE ORGANISATIE NIET MEER DAN EEN DEKMANTEL WAS VAN DE BELGISCHE KONING LEOPOLD II OM ZIJN PERSOONLIJKE MACHT EN RIJKDOM TE VERGROTEN. REEDS OP 1 AUGUSTUS 1885 ZOU LEOPOLD DE AIC OMVORMEN TOT DE ÉTAT INDÉPENDANT DU CONGO. MET DE GOEDKEURING VAN DE AIC WERD HIJ HET STAATSHOOFD VAN DIT NIEUW LAND. OP HETZELFDE MOMENT KENDE HIJ ZICHZELF DE TITEL TOE VAN SOEVEREIN. BOVENDIEN VERKLAARDE DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT ZICH ONMIDDELLIJK NEUTRAAL, ZOALS WAS AFGESPROKEN OP DE KOLONIALE CONFERENTIE VAN BERLIJN.

HIJ KON EVENWEL NIET ZOMAAR STAATSHOOFD WORDEN VAN DE NIEUWE STAAT. DE BELGISCHE GRONDWET BEPAALT NAMELIJK HET VOLGENDE:

“DE KONING KAN NIET TEGELIJK HOOFD VAN EEN ANDERE STAAT ZIJN, ZONDER DE TOESTEMMING VAN BEIDE KAMERS.”

“GEEN VAN BEIDE KAMERS KAN OVER DIE ZAAK BERAADSLAGEN, ZO NIET TEN MINSTE TWEE DERDEN VAN DE LEDEN AANWEZIG ZIJN, EN ALLEEN WANNEER TEN MINSTE TWEE DERDEN VAN DE UITGEBRACHTTE STEMMEN ZICH ER VOOR VERKLAARD HEBBEN, IS HET BESLUIT AANGENOMEN.”

SENAAT

DE SENAAAT NAM TWEE DAGEN LATER, OP 30 APRIL 1885, EEN RESOLUTIE AAN MET EEN TEKST DIE GELIJKARDIG WAS AAN DE RESOLUTIE VAN DE KAMER. OOK IN DEZE ASSEMBLEE WAS DE RESOLUTIE VOORWERP VAN EEN UITVOERIG DEBAT. NA AFLOOP STEMDEN 58 SENATOREN VOOR. SLECHTS ÉÉN SENATOR, DE LIBERAAL ALBERT VAUCAMPS, STEMDE TEGEN. ER WAREN GEEN ONTHOUDINGEN. OOK NA DEZE STEMMING WEERKLONK "VIVE LE ROI!" DOOR DE PLENAIRE ZAAL.

DE RESOLUTIES VAN DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS EN DE SENAAAT WERDEN TEVENS GEPUBLICEERD IN DE BULLETIN OFFICIEL DE L'ÉTAT INDÉPENDANT DU CONGO.[10] OP 1 JULI 1885 KONDIGDE EERSTE ADMINISTRATEUR-GENERAAL FRANCIS DE WINTON TE VIVI OFFICIEEL DE STICHTING AAN VAN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT AF.

HOUDING VAN DE BELGISCHE REGERING

DE BELGISCHE REGERING ZAT ECHTER NIET TE WACHTEN OP EEN KOLONIE. DE NEUTRALE KOERS DIE BELGIË VOER TE MIDDEN VAN DE EUROPESE MOGENDHEDEN KON DOOR EEN KOLONIE WELEENS IN HET GEDRANG KOMEN. DAARBIJ KOMT DAT HET HELE IDEE VAN KOLONIALISME NIET STROOKTE MET HET GEDACHTEGOED VAN HET LIBERALISME DAT EIND 19DE EEUW DE BOVENTOON VOERDE IN EUROPA. TEN SLOTTE WAS NIET IEDEREEN ERVAN OVERTUIGD DAT EEN KOLONIE WEL ZO WINSTGEVEND EN VOORDELIG WAS ALS ANDEREN BEWEERDEN.

BETREKKINGEN MET BELGIË

STAATSRECHTELIJK WAREN BELGIË EN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT ENKEL VERBONDEN DOOR EEN PERSONELE UNIE: ZE DEELDEN DEZELFDE VORST IN DE PERSOON VAN LEOPOLD, ZIJ HET DAT HIJ REGEERDE ALS CONSTITUTIONEEL MONARCH IN HET EUROPESE LAND EN ALS ABSOLUUT SOEVEREIN IN HET AFRIKAANSE LAND. HOEWEL DE SCHEIDING VOORAL BEDOELD WAS OM FINANCIËLE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR HET LEOPOLDIAANSE PROJECT TE VERMIJDEN, VERSTREKTE DE BELGISCHE STAAT IN DE PERIODE 1890-1894 LENINGEN VOOR EEN TOTAAL BEDRAG VAN 32 MILJOEN GOUDFRANK, NAAST DE LONEN VAN GEDETACHEERDE LEGEROFFICIEREN EN GROTE INVESTERINGEN IN DE AANLEG VAN SPOORWEGEN. OOK DE KOLONIALE ELITE IN DE CONGOSTAAT WAS STERK BELGISCH GETINT. IN 1889 WOONDE ER 175 BELGEN EN 255 ANDERE BLANKEN IN CONGO. BIJ DE AFSTAND IN 1908 WAREN ER ONGEVEER 1700 BELGEN EN 1300 ANDERE BLANKEN.

- 6 - ITALIAANSE KOLONIALE TROEPEN IN ERITREA BEZETTEN DE HAVENSTAD MASSAWA, EEN BEZIT VAN HET OSMAANSE RIJK.
 - 17 - DUITSLAND ROEPT EEN PROTECTORAAT UIT OVER HET OOST-AFRIKAANSE RIJK VAN HET SULTANAAT ZANZIBAR.
 - 21 - HET WASHINGTON MONUMENT WORDT HET HOOGSTE BOUWWERK TER WERELD, 169 METER.
 - 21 - DE LEIDSE ISLAMOLOOG CHRISTIAAN SNOUCK HURGRONJE ARRIVEERT VERMOMD ALS PELGRIM IN MEKKAH OM ER DE ISLAM TE BESTUDEREN.
 - 22 - IN VALKENBURG WORDT EEN VERENIGING VOOR VREEMDELINGENVERKEER OPGERICHT, DE EERSTE VVV VAN NEDERLAND.
 - 26 - IN BERLIJN WORDT DE CONFERENTIE VAN BERLIJN AFGESLOTEN, WAARIN DE KOLONIALE MOGENDHEDEN AFRIKA HEBBEN VERDEELD.'
- MAART
- 3 - AT&T WORDT OPGERICHT.
 - 4 - OPRICHTING VAN DE LIBERALE UNIE.

4 - GROVER CLEVELAND WORDT INGEZWOREN ALS PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN. HIJ VOLGT CHESTER A. ARTHUR OP.

31 - BEETSJOEANALAND (HET HUIDIGE BOTSWANA) WORDT EEN BRITS PROTECTORAAT.

30 - IN FRANKRIJK VALT DE REGERING VAN JULES FERRY NA FELLE BETOGINGEN TEGEN DE CHINEES-FRANSE OORLOG.

31 - TIJDENS DE FRANS-CHINESE OORLOG VAN 1884-1885 WORDT PENGHU, HET GROOTSTE EILAND VAN DE PESCADORES, BEZET DOOR EEN FRANSE VLOOT ONDER COMMANDO VAN AMÉDÉ COURBET. HIJ WIL VAN DE ARCHIPEL EEN PERMANENT STEUNPUNT MAKEN VOOR DE FRANSE VLOOT.

APRIL

6 - OPRICHTING VAN DE BELGISCHE WERKLIEDENPARTIJ (B.W.P.), WAARMEE DE EENHEID ONDER DE VLAAMSE EN WAALSE SOCIALISTEN BEVESTIGD WORDT.

6 - MET HET VERDRAG VAN TIANJIN LEGGEN DE CHINEZEN ZICH NEER BIJ HET FRANSE PROTECTORAAT IN ANNAM.

8 - SULTAN AHMAD IBN FUMO BAKARI VAN WITU PLAATST ZIJN LAND ONDER DUITSE PROTECTIE IN VERBAND MET EEN CONFLICT MET HET SULTANAAT ZANZIBAR.

MEI

27 - DUITSE TROEPEN TREKKEN WITU BINNEN OM DE BRITTEN VOOR TE ZIJN. SULTAN AHMED BENOEMT DE DUITSE ONTDEKKINGSREIZIGER CLEMENS DENHARDT TOT MINISTER VAN BINNEN- EN BUITENLANDSE ZAKEN.

30 - HASHIM JALILUL ALAM AKAMUDDIN WORDT SULTAN VAN BRUNEI.

JUNI

8 - DE GEMEENTE AMSTERDAM GEEFT VERGUNNING VOOR EEN VLOOIENMARKT OP HET WATERLOOPLEIN.

9 - IN HET TUSSEN CHINA EN FRANKRIJK GESLOTEN VREDESVERDRAG WORDT BEPAALD, DAT ALLE FRANSE TROEPEN MOETEN WORDEN TERUGGETROKKEN.

15 - TERWIJL DRIE FRANSE KANONNEERBOTEN HET PALEIS ONDER SCHOT HOUDEN, SLUIT DE FRANSE GOUVERNEUR VAN COCHINCHINA CHARLES THOMSON EEN AANGESCHERPT PROTECTORAATSVERDRAG MET KONING NORODOM VAN CAMBODJA.

17 - HET VRIJHEIDSBEELD KOMT AAN IN NEW YORK.

HET VRIJHEIDSBEELD ARRIVEERT IN NEW YORK (1885)

OP 17 JUNI 1885 ARRIVEERT HET VRIJHEIDSBEELD IN DE HAVEN VAN NEW YORK. HET BEELD IS EEN GESCHENK VAN FRANKRIJK AAN AMERIKA, TER ERE VAN HET EEUWFEST VAN DE ONAFHANKELIJKHEIDSVERKLARING EN ALS TEKEN VAN VRIENDSCHAP. HET DOOR DE FRANSE BEELDHOUWER FREDERIC BARTHOLDI ONTWORPEN BEELD IS INCLUSIEF SOKKEL 93 METER HOOG. EXCLUSIEF SOKKEL IS HET 46 METER HOOG. NAAR VERLUIDT STOND DE MOEDER VAN DE BEELDHOUWER, MARIE BARTHOLDI, MODEL VOOR HET STATUE OF LIBERTY.

HET BEELD IS BEVESTIGD AAN EEN GERAAMTE DAT ONTWORPEN IN DOOR GUSTAVE EIFFEL, DE FRANSE CONSTRUCTEUR DIE EERDER OOK DE EIFFELTOREN BOUWDE. SINDS 1984 STAAT HET BEELD OP DE WERELDERFGOEDLIJST VAN UNESCO.

AANVANKELIJK WAS HET OVERIGENS DE BEDOELING DAT HET VRIJHEIDSBEELD AAN DE OPENING VAN HET SUEZKANAAL ZOU KOMEN. HET 225 TON WEGENDE VRIJHEIDSBEELD STAAT SYMBOOL VOOR HET WELKOM HETEN VAN AMERIKANEN, GASTEN EN IMMIGRANTEN EN BEVINDT ZICH OP LIBERTY ISLAND. DAARNAAST STAAT HET OOK SYMBOOL VOOR DE AMERIKAANSE DEMOCRATIE EN DE VRIENDSCHAP TUSSEN FRANKRIJK EN AMERIKA.

23 - ROBERT GASCOYNE-CECIL WORDT EERSTE MINISTER VAN HET VERENIGD KONINKRIJK.

JULI

6 - LOUIS PASTEUR PAST DE EERSTE GESLAAGDE VACCINATIE TEGEN HONDSOLHEID TOE.

10 - DE SINT-PETRUS-EN-PAULUSKATHEDRAAL VAN PARAMARIBO WORDT INGEZEGEND.

13 - HET DOOR PIERRE CUYPERS ONTWERPEN RIJKSMUSEUMGEBOUW IN AMSTERDAM WORDT GEOPEND.

RIJKSMUSEUM GEZIEN VANUIT HET NOORDOOSTEN IN 1885. FOTO UITGEGEVEN TER GELEGENHEID VAN OPENING RIJKSMUSEUM OP 13 JULI 1885.

SEPTEMBER

18 - EEN OPSTAND IN OOST-ROEMENIË TEGEN DE TURKEN LEIDT ERTOE DAT DE PROVINCIE EEN ONDERDEEL WORDT VAN BULGARIJE.

19 - DONG KHANH WORDT KEIZER VAN VIETNAM.

OKTOBER

1 - HET EERSTE NUMMER VAN DE NIEUWE GIDS VERSCHIJNT. KORT DAARNA VERSCHIJNT DE DICHTBUNDEL GRASSPRIETJES VAN CORNELIS PARADIJS, EEN VERZAMELING PARODIEËN OP DE DOMINEESPOËZIE VAN DE VORIGE GENERATIE. ACHTER HET PSEUDONIEM GAAT FREDERIK VAN EEDEN, EEN VAN DE REDACTEUREN VAN DE NIEUWE GIDS, SCHUIL.

3 - MET DE OPENING VAN DE TELEFOONCENTRALE LEEUWARDEN STORT DE FIRMA RIBBINK, VAN BORK & CO ZICH IN HET JONGE TELEFONIEBEDRIJF ALS CONCURRENT VAN DE NEDERLANDSCHE BELL-TELEPHOON MAATSCHAPPIJ, DIE IN DE GROTE STEDEN ACTIEF IS.

NOVEMBER

7 - DE CANADIAN PACIFIC RAILWAY WORDT VOLTOOID.

10 - EERSTE RIT MET EEN MOTORFIETS, GEBOUWD DOOR GOTTLIEB DAIMLER EN WILHELM MAYBACH.

14 TOT 28 NOVEMBER - OORLOG TUSSEN SERVIË EN BULGARIJE.

16 - LOUIS RIEL, LEIDER VAN DE MÉTIS, WORDT NA EEN MISLUKTE OPSTAND TEGEN DE BRITS-CANADESE KOLONISATIE VAN HET NOORDWESTEN, TER DOOD VEROORDEELD EN OPGEHANGEN.

25 - KONING ALFONS XII VAN SPANJE STERFT AAN TUBERCULOSE. KONINGIN MARIA CHRISTINA NEEMT ALS REGENT ZIJN PLAATS IN IN AFWACHTING VAN DE GEBORTE VAN HAAR DERDE KIND. DEZE ZAL EEN HALF JAAR LATER ALS ALFONS XIII WORDEN GEBOREN.

DECEMBER

1 - EERSTE VERSCHIJNING VAN HET BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

10 - OPRICHTING VAN DE AMSTERDAMSCH E STUDENTEN ROEIVEREENIGING NEREUS.

22 - BENOEMING VAN JAPANS EERSTE MINISTER-PRESIDENT ITO HIROBUMI.

MARIA SWANENBURG (1885)

MARIA CATHARINA SWANENBURG, BETER BEKEND ALS GOEIE MIE EN DE LEIDSE GIFMENGSTER, (LEIDEN, 9 SEPTEMBER 1839– GORINCHEM, 11 APRIL 1915) WAS EEN NEDERLANDSE SERIEMOORDENARES DIE IN HET GUINNESS BOOK OF RECORDS STAAT VERMELD ALS DE GROOTSTE GIFMENGSTER ALLER TIJDEN. ZE VERGIFTIGDE IN DRIE JAAR TIJD MEER DAN HONDERD VAN HAAR BUURTGENOTEN VAN WIE ER ZEVENENTWINTIG OVERLEDEN, MAAR WERD VERDACHT VAN HET DODEN VAN MEER DAN NEGENTIG PERSONEN DOOR VERGIFTIGING. ZE DEED DIT OMDAT ZE UIT WAS OP HUN VERZEKERINGS- EN BEGRAFENISFONDSEN EN ERFENISSEN.

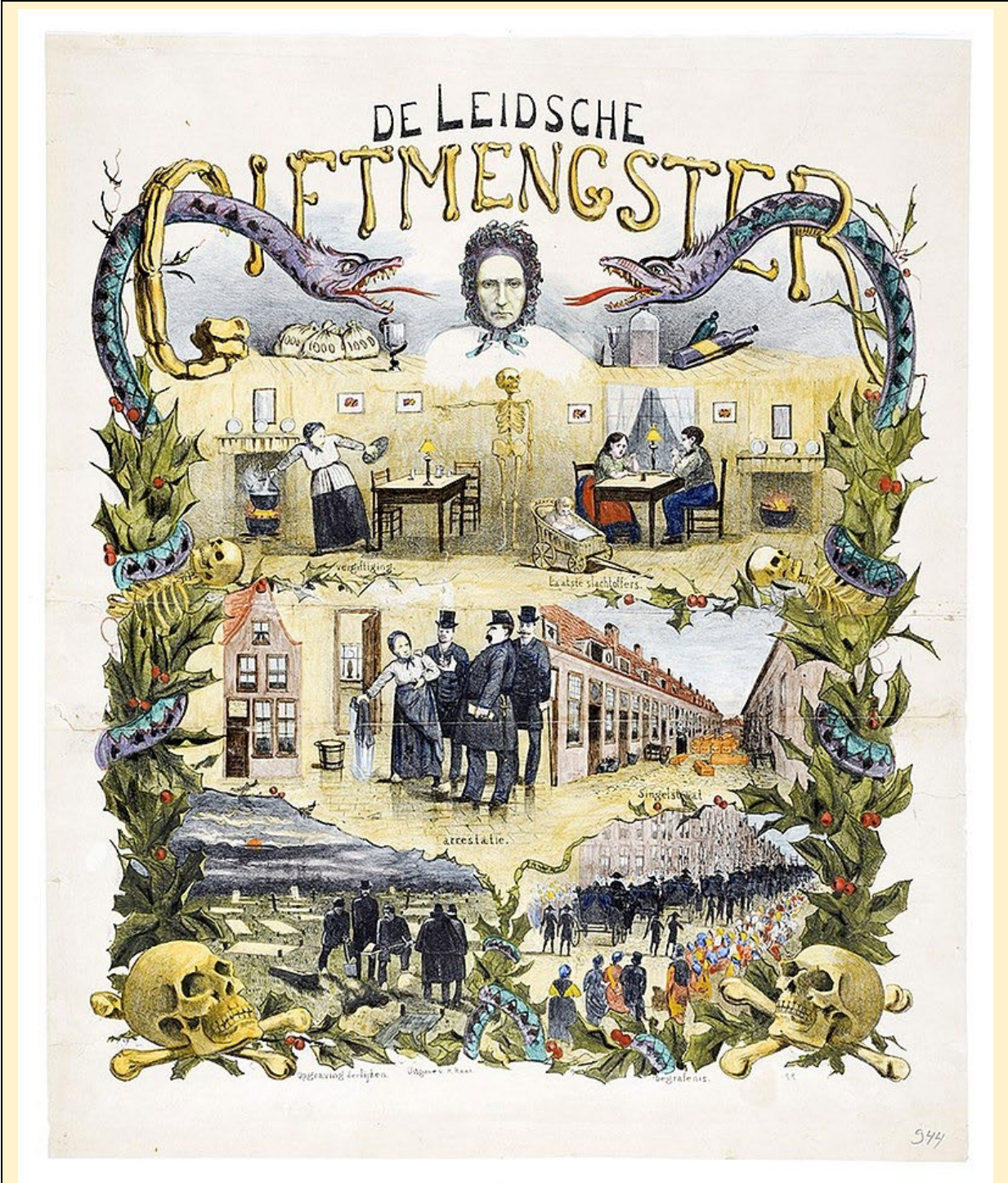
BIOGRAFIE

SWANENBURG WAS DE DOCHTER VAN CLEMENS SWANENBURG (EEN WERKMAN) EN JOHANNA DINGJAN. ZE BRACHT HAAR LEVEN VOORNAMELIJK DOOR IN ARME LEIDSE WIJKEN, WAAR ZE DE ZIEKEN VERZORGDE. TOEN MIE TWAALF WAS MOEST HET GEZIN WAAR ZE DEEL VAN UITMAAKTE WEGENS ACHTERSTALLIGE HUURSCHULDEN VERHUIZEN, WAARNA MIE BIJNA DE DEUR NIET MEER UITKWAM. OP 13 MEI 1868 TROUWDE MIE MET GROFSMID JOHANNES VAN DER LINDEN, VAN WIE ZE VIJF ZONEN EN TWEE DOCHTERS KREEG. TWEE VAN MARIA'S KINDEREN ZIJN AL ZEER JONG GESTORVEN. ER IS WEL BEWEERD DAT DIT HAAR ALLEREERSTE SLACHTOFFERS WAREN, MAAR HET LIJKT WAARSCHIJNLIJKER DAT DEZE KINDEREN HET SLACHTOFFER WAREN VAN EEN CHOLERA-UITBRAAK DIE TOEN HEERSTE.

MARIA STOND GOED TE BOEK IN LEIDEN EN IN DIE TIJD KREEG ZE HAAR EERSTE BIJNAAM, GOEIE MIE. MAAR TERWIJL ZE OUDEREN EN ZIEKEN ONDER HAAR VLEUGELS NAM SLOOT ZE – VAAK OOK IN HET GEHEIM, OMDAT ZELFS DIT MOGELIJK WAS – OOK BEGRAFENISFONDSEN EN VERZEKERINGEN AF OP HUN LEVENS. HIER WAS VEEL GELD MEE TE VERDIENEN, OMDAT MEN IN HET ALGEMEEN PRIJS STELDE OP EEN NETTE BEGRAFENIS. VERMOEDELIIK ERGENS TUSSEN 1879 EN 1881, DEZELFDE PERIODE ALS WAARIN ZE BEGRAFENISVERZEKERINGEN VOOR ANDEREN BEGON AF TE SLUITEN, BEGON MARIA MET HET STELSELMATIG VERGIFTIGEN VAN HAAR MEDEMENSEN. EERST GING HET OM INDIVIDUELE BUURTBEWONERS, LATER ROEIDE ZE OMWILLE VAN DE ERFENISSEN HELE GEZINNEN UIT, INCLUSIEF KLEINE KINDEREN, MET BEHULP VAN ARSEEN (ONDER DE VORM VAN ARSEENOXIDE). OOK HAAR EIGEN FAMILIE BLEEF NIET GESPAARD: OP 30 MEI 1881 VERGIFTIGDE MARIA HAAR SCHOONZUSTER CORNELIA VAN DER LINDEN, OP 15 JULI HAAR NEEF WILLEM EN OP 1 NOVEMBER DIENS BROER AREND. HIERVOOR INCASSEERDE ZE IN TOTAAL 149 GULDEN. GEDACHT WORDT DAT ZE OOK HAAR EIGEN OUDERS VERGIFTIGD HEEFT, MAAR HIER IS GEEN BEWIJS VOOR.

STEEDS WIST ZIJ BIJ HAAR MOORDPRAKTIJKEN DE SCHIJN VAN REDDENDE ENGEL OP TE HOUDEN DOOR DE STERVENDEN TOT HET EINDE BIJ TE STAAN, MAAR ZE REKEND WEL GELD VOOR HET OPPASSEN EN HET AFLEGGEN VAN DE LIJKEN. DOKTERS KWAMEN BIJNA NOOIT KIJKEN BIJ DE SLACHTOFFERS VAN MARIE, OMDAT ZE ALTIJD WEL EEN VERHAAL WIST TE VERZINNEN OM DE DOKTERS UIT DE BUURT TE HOUDEN. OM DE SCHIJN OP TE HOUDEN STUURDE ZE SOMS ALLEEN IEMAND OM EEN DRANKJE TE HALEN, TERWIJL HET SLACHTOFFER INTUSSEN GEWOON LAG TE STERVEN. DIT WAS BIJVOORBEELD HET GEVAL BIJ DE JONGE ZUSJES ABEN; TERWIJL SUZANNA ABEN – EEN MEISJE DAT BIJ NIET MINDER DAN VIER FONDSEN VERZEKERD WAS – ONDER GRUWELIJKE KRAMPEN LAG TE STERVEN, VERTELDE MIE AAN DE OUDERS SIMPELWEG DAT ZE GEEN DOKTER IN DE BUURT WIST. EEN BUURMEISJE HAALDE EEN DRANKJE BIJ EEN DOKTER IN DE BUURT, MAAR TOEN ZE TERUGKWAM WAS SUZANNA AL DOOD. HET KIND HAD TIJDENS HAAR STERFBED NIET VAN DE VERGIFTIGDE MELK WILLEN DRINKEN DIE MIE HAAR BLEEF AANBIEDEN. DAARBIJ RAAKTE DE KAT DIE VAN DE MELK DRONK OOK AL VERGIFTIGD. DESONDANKS KREEG NOG STEEDS NIEMAND ARGWAAN.

HET ARSEEN HAALDE MIE BIJ VERSCHILLENDE DROGISTERIJEN, ONDER HET VOORWENDSEL DAT ZE HAAR HUIS ERMEE VAN ONGEDIERTE WILDE ZUIVEREN. DIT WERD GELEVERD IN COMBINATIE MET WITKALK, ZODAT MUREN MET HET VERGIF GEKALKT KONDEN WORDEN. DE DROGISTEN WAREN VERPLICHT OM TER PLAATSE HET ARSEEN GOED DOOR DE WITKALK HEEN TE SCHEPPEN, ZODAT HET GIF ER NIET AFGESCHEPT KON WORDEN. ARSENICUMVERGIFTIGING WAS AL EEN BEKENDE SLUIPMOORDENAAR IN HEEL EUROPA. IN DE PRAKTIJK WERD HET MENGEN ECHTER NAUWELIJKS GEDAAN. HET STAAT VAST DAT ZIJ TEN MINSTE 102 PERSONEN UIT HAAR BUURT HEEFT VERGIFTIGD, WAARVAN 27 MET DODELIJKE AFLOOP. VAN DE SLACHTOFFERS BEHOORDEN ER 16 TOT HAAR EIGEN FAMILIEKRING.

POSTER DE LEIDSCHHE GIFTMENGSTER (1885)

ONTMASKERING EN VEROORDELING

DEZE DUISTERE PRAKTIJKEN KWAMEN AAN HET LICHT IN 1883, TOEN MIE PROBEERDE HET GEZIN VAN HAAR SCHOONZUS FRANKHUIZEN EN EEN BUURMEISJE IN ÉÉN KEER UIT DE WEG TE RUIMEN. NIET ALLE BEOOGDE SLACHTOFFERS OVERLEDEN, EN ÉÉN KLAAGDE ACHTERAF DAT DE GORTEPAP DIE ZE HADDEN GEGETEN VIES HAD GESMAAKT. BOVENDIEN HAD DE ONDERBUURVROUW VAN DE FRANKHUIZENS MARIE BETRAPT TOEN ZE OP DE DAG VAN DE VERGIFTIGING HET HUIS WAS BINNENGEDRONGEN. MARIE SWANENBURG WERD GEARRESTEERD – HELAAS VOOR HAAR TOEN ZE NET EEN FONDSENKAART VAN DE FRANKHUIZENS OP ZAK HAD – EN IN VOORARREST GEZET, WAARNA DE BAL EINDELIJK GING ROLLEN. ZEKER VIJFTIEN LICHAMEN WERDEN OPGEGRAVEN EN ONDERZOCHT, EN ALLE VERTOONDEN SPOREN VAN ARSEENVERGIFTIGING. UIT VERDER ONDERZOEK BLEEK DAT MARIA NA ELKE DOOD DE VERZEKERING HAD GEÏND DIE ZE ZELF OP HET LEVEN VAN HAAR SLACHTOFFERS HAD AFGESLOTEN. IN TOTAAL HEEFT ZIJ DANKZIJ HAAR MOORDPRAKTIJKEN NAAR SCHATTING TWEE- À DRIEDUIZEND GULDEN VERDIEND, EEN ENORM BEDRAG IN DIE TIJD.

NA RUIM EEN JAAR VOORONDERZOEK STOND ZE OP 23 APRIL 1885 VOOR HET GERECHTSHOF DEN HAAG, ALWAAR HAAR DE MOORDEN TEN LASTE WERDEN GELEGD. ZE WERD VERDACHT VAN MEER DAN 90 MOORDEN EN SCHULDIG BEVONDEN AAN DRIEVOUDIGE MOORD. DE EERSTE GETUIGE WAS PIET DE HEES, DE BROER VAN WILLEM EN AREND. HIJ WAS ZELF OOK DOOR HAAR VERGIFTIGD EN HAD ZELFS NA ZIJN OPNAME IN HET ZIEKENHUIS VAN ZIJN "ZORGZAME" TANTE NOG VERGIFTIGDE BROODJES TOEGESTUURD GEKREGEN. VAN HET BEGRAFENISGELD VAN ZIJN BROER HAD PIET VERDER NOOIT IETS GEKREGEN. AANVANKELIJK ONTKENDE MIE IN HET HUIS VAN DE FRANKHUIZENS TE ZIJN GEWEEST, MAAR EENMAAL GECONFRONTEERD MET HET GETUIGENIS VAN DE BUURVROUW VERKLAARDE ZE EERST DAT ZE DE FAMILIE HAD WILLEN WAARSCHUWEN EN VERVOLGENS DAT ZE CHLOOR (EERST HIELD ZE HET NOG OP PEPER) IN DE PAP HAD GEDAAN OM HET GEZIN ZIEK TE MAKEN, ZODAT ZE ZOULDEN OPHOUDEN MET ZEUREN OVER EEN UITSTAANDE SCHULD. BIJ NOG EEN NIEUWE LEZING BEWEERDE ZE DAT ZE WRAAK HAD WILLEN NEMEN OMDAT FRANKHUIZEN HAAR ONEERBARE VOORSTELLEN HAD GEDAAN. NADAT AL DEZE VERHALEN WAREN VERKRUIMELD, GAF ZE EINDELIJK TOE DAT ZE ARSENICUM HAD GEBRUIKT, MAAR ZE VERKLAARDE OP HET MOMENT VAN DE DAAD NIET GOED BIJ ZINNEN EN/OF DRONKEN TE ZIJN GEWEEST. DESONDANKS WERD ZE VOLLEDIG TOEREKENINGSVATBAAR GEACHT. ZELF TOONDE ZE TOTAAL GEEN BEROUW OVER HAAR DADEN. INMIDDELS HAD ZE DE NIEUWE, KLASSEK GEWORDEN BIJNAAM "DE LEIDSE GIFMENGSTER" GEKREGEN.

DE LEIDSE PREDIKANT DR. ABRAHAM RUTGERS VAN DER LOEFF MAAKTE IN ZIJN DAGBOEK MELDING VAN DE ONTDEKKING VAN DE MOORDEN, DOOR ZIJN ZOON WIJNAND, DIE 'STADSDOCTOR' WAS.

OP 1 MEI 1885 WERD MIE VEROORDEELD TOT EEN LEVENSLANG VERBLIJF IN HET TUCHTHUIS. IN DECEMBER 1885 STOND ZE OOK NOG TERECHT IN LEIDEN. ZIJ BRACHT VERVOLGENS DE REST VAN HAAR LEVEN DOOR IN EEN TUCHTHUIS IN GORINCHEM, WAAR ZE IN 1915 OP 75-JARIGE LEEFTIJD OVERLEED.

ZONDER DATUM

IN TRANSVAAL, BIJ WITWATERSRAND, WORDT GOUD GEVONDEN WAT EEN GROTE STROOM VAN NIET-BOERSE IMMIGRANTEN (UITLANDERS) AANLOKT.

HET FRANSE KOLONIALE RIJK WORDT UITGEBREID MET MADAGASKAR, ANNAM EN TONKIN.

DE ZINKMIJN VAN MORESNET RAAKT UITGEPUT.

HET EERSTE DEEL VAN DE VLAAMSE KUSTTRAM, TUSSEN OOSTENDE EN NIEUWPOORT, WORDT AANGELEGD.

OPRICHTING VAN HET INDIAN NATIONAL CONGRESS, DAT GAAT STREVEN NAAR MEER INDIASE INVLOED EN INBRENG IN HET BESTUUR VAN HET SUBCONTINENT.

ERITREA WORDT EEN ITALIAANSE KOLONIE.

CARL AUER VON WELSBACH ONTDEKT NEODYMIUM EN PRASEODYMIUM.

UITVINDING VAN HET MACHINEGEWEER DOOR HIRAM MAXIM.

PAUL NIPKOW KRIJGT PATENT OP DE ELEKTRISCHE TELESCOOP.

TWAALFDE WERELDTENTOONSTELLING IN ANTWERPEN.

VINCENT VAN GOGH SCHILDEERT DE AARDAPPELETERS.

VAN GOGH MUSEUM, AMSTERDAM

VINCENT VAN GOGH, 1885

OLIEVERF OP DOEK, 82 × 114 CM

HET TWEEDE DEEL VAN DAS KAPITAL VAN KARL MARX VERSCHIJNT (POSTUUM UITGEGEVEN DOOR FRIEDRICH ENGELS).
LANCERING VAN DE FRISDRANK DR PEPPER.

SCHRIKBEWIND IN CONGO-VRIJSTAAT

IN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT WERD EEN SCHRIKBEWIND GEVOERD DOOR DE FORCE PUBLIQUE, OOK DE OPENBARE WEERMACHT GENOEMD. DIT KOLONIAAL LEGER BESTOND UIT BLANKE OFFICIEREN EN AFRIKAANSE SOLDATEN.

DE EERSTE JAREN WAS DE CONGOSTAAT ZWAAR VERLIESLATEND. DE OPKOMENDE AUTO-INDUSTRIE DEED DE VRAAG NAAR RUBBER EVENWEL GEVOELIG STIJGEN. DEZE GRONDSTOF WAS OVERVLOEDIG AANWEZIG IN CONGO. DE HANDEL IN RUBBER ZOU DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT WINSTGEVEND MAKEN.[3] VERSCHILLENDE RUBBERVENOOTSCHAPPEN VERWIERVEN CONCESSIONS TER EXPLOITATIE VAN HET GEBIED. VOORBEELDEN VAN ZULKE VENOOTSCHAPPEN ZIJN DE SOCIÉTÉ ANVERSOISE DU COMMERCE AU CONGO, DE COMPAGNIE DU KATANGA, DE COMPAGNIE DES GRANDS LACS EN DE ANGLO-BELGIAN INDIA RUBBER COMPANY.

HET OOGSTEN GEBEURDE DOOR HET INKERVEN VAN LIANEN DIE TOT HOOG IN DE BOMEN GROEIDEN. DIT GEVAARLIJKE WERK WERD OVERGELATEN AAN DE MANNELIJKE INLANDERS, DIE VERPLICHT WAREN EEN JAARLIJKE HOEVEELHEID OP TE BRENGEN BIJ WIJZE VAN BELASTING (PRESTATION). DORPEN DIE DE QUOTA NIET HAALDEN, KREGEN TE MAKEN MET DE SENTINELS VAN DE CONCESSIONMAATSCHAPPIJ. DEZE GEWAPENDE PRIVÉ-MILITIES WERDEN GEREKRUTEERD UIT DE WILDSTE STAMMEN, WAARBIJ KANNIBALE GEBRUIKEN ZOALS BIJ DE ZAPPO-ZAP EERDER TOT AANBEVELING STREKTEN. HET CONGOLESE RUBBER WERD DOOR E.D. MOREL BEDACHT MET DE BIJNAAM 'ROOD RUBBER', NAAR DE BLOEDIGE MISBRUIKEN DIE GEPAARD GINGEN MET HET SYSTEEM VAN DWANGARBEID ZONDER WETTELIJKE BASIS.

IN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT WERDEN GRUWELIJKE MISSTANDEN BEGAAN, ZOALS SLAVERNIJ, ONTVOERINGEN, MARTELINGEN, VERKRACHTINGEN, HET PLATBRANDEN VAN DORPEN EN AKKERS, ONTHOOFDINGEN EN HET AFHAKKEN VAN HANDEN, DE MEEST TYPERENDE MISDAAD IN DE CONGOSTAAT. DE AFGEHAKTE HANDEN WAREN VOLGENS SUPERIEUREN ALS LÉON FIÉVEZ EEN MANIER OM HET MUNITIEGEBRUIK DOOR DE INLANDSE TROEPEN TE CONTROLEREN. ZE MOESTEN AANTONEN DAT ZE VOLDOENDE DODEN HADDEN GEMAAKT OP HUN RAIDS OM HET AANTAL AFGEVUURDE KOGELS TE VERANTWOORDEN. HET SYSTEEM LEIDDE OOK TOT AMPUTATIES OP LEVENDEN. DE ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA SCHAT DAT DE PLAATSELIJKE BEVOLKING TIJDENS HET BESTUUR VAN LEOPOLD II DAALDE VAN CIRCA 20 MILJOEN TOT 8 MILJOEN. NAAST DE MISSTANDEN EN DE UITBUITING WAREN TROPISCHE ZIKTES, ZOALS DE SLAAPZIEKTE, EEN BELANGRIJKE REDEN VAN DE ONTVOLKING. BOVENDIEN VLUCHTTEN DE INLANDERS OVER DE GRENZEN OF HET OERWOUD IN, OM ZO BUITEN HET BEREIK VAN DE EUROPESE KOLONIALEN TE BLIJVEN.